

Europejski Fundusz Rolny
na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie

OPOLSKIE KWITNĄCE

PRZEWODNIK PO OBSZARACH WIEJSKICH

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach III Schematu Pomocy Technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Instytucja Zarządzająca PROW na lata 2007-2013: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Publikacja opracowana na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Opolskiego

Wydano na zlecenie

Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Opolskiego
ul. Piastowska 14
45-082 Opole
www.opolskie.pl
www.ksow.pl

Wydawca

Opolmedia
45-049 Opole
ul. Dwernickiego 4
tel. +48 608 036 491
www.opolmedia.pl
biuro@opolmedia.pl

Teksty

Agnieszka Malik, Jan Płaskoń, Ewa Malik

Współpraca

Bartosz Ostrowski
Kamila Wróbel
Tomasz Kandziora

Zdjęcia

Agnieszka Malik, Jan Płaskoń, Adam Witek,
Paweł Stauffer (okładka 1), Andrzej Pobiedziński
(okładka 4), stopklatka.pl

Projekt graficzny

Piotr Figura

Tłumaczenie

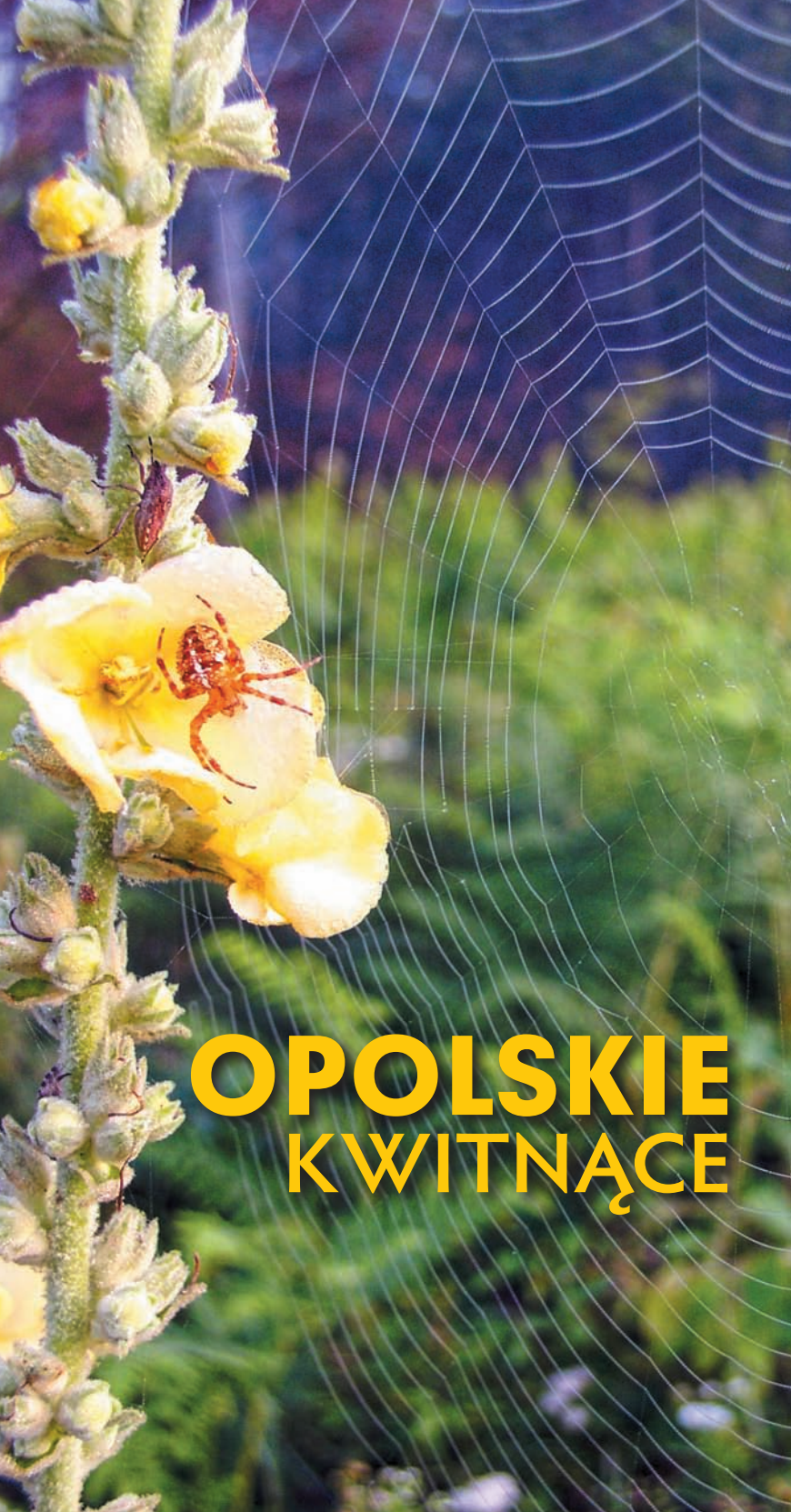
Biurowo Tłumaczeń TOP TRANSLATOR
Karolina Grabowska-Jucha
ul. Budowlanych 145A
42-100 Tychy
tel. + 48 501 04 08 38, +48 32 329 45 69
www.top-translator.pl
karograbowska@wp.pl

Druk

Zakład Poligraficzny Sindruk
45-286 Opole
ul. Obrońców Stalingradu 66
tel. +48 77 442 09 69
www.sindruk.pl
biuro@sindruk.pl

ISBN 978-83-60455-43-2

**OPOLSKIE
KWITNĄCE**

W cieniu Wieży Piastowskiej

Wieża o wysokości 42 metrów jest pozostałością po jednym z dwóch grodów wybudowanych w czasach opolskich Piastów. Zamek na wyspie Pasieka zburzyły władze reencji Oppeln w 1928 r., tłumacząc decyzję zbyt dużymi kosztami utrzymania budowli. Udało się ocalić jedynie XIII-wieczny donżon, zaliczany do najstarszych zabytków architektury obronnej w Polsce. Z powodu nierówno osiadających fundamentów, pamiętająca czasy księcia Bolka I wieża odchyliła się od pionu o 1,5 stopnia. W 1998 r. stała się symbolem obrony regionu, gdy liczne protesty mieszkańców zapobiegły likwidacji województwa opolskiego w ramach reformy administracyjnej. Zdarzenie to upamiętnia jedyny w swoim rodzaju pomnik „Brońmy swego Opolskiego”, który ustawiono w centrum Opola.

Druga twierdza powstała w XIV w. Dominowała na najwyższym wzniesieniu w mieście, dlatego też nazywano ją „Zamkiem Górnym”. Pod koniec XVI stulecia w średnio-wiecznych murach powstało więzienie. Po pożarze, który strawił znaczną część zamku, zakon jezuitów zdecydował o jego rozbiórce. Do dziś zachowała się jedna z kwadratowych wież, widoczna w całej okazałości ze Wzgórza Uniwersyteckiego. Przebudowana, stała się częścią XIX-wiecznego gimnazjum, w którym uczył się m.in. poeta Jan Kaspro-wicz. Obecnie jest elementem budynku Zespołu Szkół Mechanicznych.

Warto zobaczyć

Tuż przy Wieży Piastowskiej znajduje się gmach Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Obiekt powstał w latach 30. XX w., a zastosowano w nim nowoczesne na owe czasy rozwiązania, np.: żaluzje i neonówki. Atrakcją po dziś dzień jest winda specjalnej konstrukcji. Jej nazwa pater-noster pochodzi od pierwszych słów modlitwy „Ojcze nasz”. Winda składa się ze spiętych ze sobą otwartych kabin, które przemieszczają się ruchem okrężnym w dwóch sąsiadujących szybach. Gdy jeden pasażerowie jadą w dół, inni w tym czasie przemieszczają się w górę. Tego rodzaju dźwigi osobowe były popularne przed wojną w Niemczech; w 1936 r. zamontowano ich w Hamburgu aż 344. Do dziś zachowało się w Polsce 6 takich zabytków techniki.

Narodowe Centrum Polskiej Piosenki

Usytuowany w cieniu Wieży Piastowskiej amfiteatr to powszechnie rozpoznawalny symbol Opola. Powstał w 1963 r. według projektu Floriana Jesionowskiego, z przeznaczeniem na Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej. Inauguracyjna impreza – zainicjowana przez dziennikarzy Mateusza Świąćckiego i Jerzego Grygolunasa oraz legendarnego gospodarza miasta Karola Musioła – odbyła się tuż po zakończeniu prac budowlanych. W gronie laureatów pierwszego festiwalu znaleźli się m.in.: Ewa Demarczyk ze słynną „Karuzelą z madonnami” oraz Agnieszka Osiecka i Jarosław Abramow, autorzy „Piosenki o okulnikach”.

Amfiteatr zbudowano na wyspie Pasieka, nad brzegiem Odry, w miejscu, gdzie archeolodzy odkopali drewniane konstrukcje budynków oraz moszczenia ulic tworzących prastarą osadę. Widownię ukształtowano tak, aby w naturalny sposób wykorzystać fragmenty umocnień dawnego zamku Piastów Śląskich. Początkowo estrada była całkowicie odsłonięta i tylko w czasie festiwalu rozpinano nad nią brezentowy dach. Pod koniec lat 70. powstało trwałe zadaszenie, a u schyłku XX w. wybudowano przestronne zaplecze, z garderobami, salami prób i segmentem rekreacyjnym.

W lipcu 2010 r. rozpoczęła się generalna modernizacja obiektu, który rok później został otwarty jako Narodowe Centrum Polskiej Piosenki. Całkowicie przebudowano scenę i widownię, która w części znalazła się pod dachem. W nowo powstałym budynku znalazły się pomieszczenia reżyserskie oraz taras z widokiem na estradę i malowniczy nadodrzański pejzaż. W NCPP powstaje jedyne w swoim rodzaju Muzeum Polskiej Piosenki.

45-082 Opole, Piastowska 14a, tel. +48 77 451 35 75, www.ncpp.opole.pl

Aleja Gwiazd Polskiej Piosenki znajduje się między Ratuszem a kamieniczkami po wschodniej stronie Rynku. W 2004 r. zainaugurowały ją wmontowane w brukową kostkę gwiazdy Czesława Niemena i Ewy Demarczyk. Do 2012 r. upamiętniono w ten sposób 23 wokalistów i 10 zespołów związanych z opolskimi festiwalami.

W stolicy polskiej piosenki wychował się wybitny aktor Michał Bajor oraz znana wokalistka Edyta Górniak. Na zdjęciach: oboje w tzw. czasach opolskich.

Opolskie ZOO

Ogród Zoologiczny odradzał się parokrotnie w swojej historii sięgającej lat 30. ubiegłego wieku. Obecnie jest nowoczesną placówką, liczącą się również poza granicami kraju. Początki ZOO sięgają małego, prywatnego zwierzyńca, który w 1937 r. został wykupiony przez miasto. Na powierzchni niespełna hektara znajdowały się głównie woliery egzotycznych ptaków oraz wytowna restauracja. Z czasem pojawiły się afrykańskie małpy i antylopy, a także zwierzyna z miejscowych lasów. Podczas działań wojennych zwierzyńiec uległ całkowitemu zniszczeniu i został odtworzony dopiero w 1953 r. Jego rozbudowę przerwała powódź w 1997 r. Kataklizm doszczętnie zdewastował infrastrukturę, stawiając pod znakiem zapytania dalsze istnienie placówki. Wkrótce rozpoczęto jednak renowację, a następnie systematyczne zwiększanie obszaru ogrodu. Dziś na powierzchni 20 ha żyje ponad 1000 zwierząt reprezentujących ok. 200 gatunków z całego świata. Opolskie ZOO odnosi liczne sukcesy w programie ochrony gatunków zagrożonych. Rozmnażane są tu m.in.: żyrafy, lemury i zwierzęta kopytne.

45-094 Opole, Spacerowa 10, tel. +48 77 456 42 67, www.zoo.opole.pl

Kanał Młynówka

Na przeciwległych brzegach Odry istniały w XVIII w. dwa młyny: miejski i zamkowy. Ich lokalizacja utrwaliła się w nazwie Kanału Młynówka, który do czasu wielkiej powodzi w 1600 r. stanowił główne koryto rzeki, a potem przez prawie dwa stulecia występował na planach miasta jako „Oder Fluss” lub „Oder Strom” (prąd Odry). W 1886 r. na kanale powstała śluza, dzięki której do 1913 r. pełnił on funkcję portu przeładunkowego. Kanał i zrewitalizowane niedawno bulwary przy jego nabrzeżach to najbardziej urokliwy zakątek stolicy województwa, nie bez kozery określany mianem opolskiej Wenecji. Żółty mostek nad kanałem prowadzi z Rynku wprost pod Wieżę Piastowską. Mostek zielony nazywany jest groszowym, bo przed wiekami za przejście na drugą stronę należało wnieść opłatę.

Warto zobaczyć

W pierwszy weekend sierpnia odbywają się na Wyspie Bolko Międzynarodowe Turnieje Rycerskie organizowane przez Opolskie Bractwo Rycerskie. Na co dzień członków bractwa można spotkać w baszcie artyleryjskiej, zrekonstruowanej wraz ze średniowiecznymi murami pomiędzy korytem Odry a opolską katedrą.

Muzeum Śląska Opolskiego

W muzeum można obejrzeć imponujące ekspozycje, które przybliżają bogatą, wielokulturową i zawiłą historię Opolszczyzny. Prezentowane są m.in.: artefakty odkryte podczas wykopalisk archeologicznych na opolskim Ostrówku, wyroby dawnego rzemiosła, militaria oraz panorama regionalnej etnografii. W galerii polskiego malarstwa XIX i XX w. znajdują się obrazy takich mistrzów, jak Jan Matejko, Juliusz Kossak, Józef Chelmoński, Stanisław Wyspiański czy Stanisław Ignacy Witkiewicz. Niepowtarzalnym dziełem jest gigantycznych rozmiarów płótno namalowane podczas opolskiego happeningu przez Franciszka Starowieyskiego.

Interesujące są dzieje kamienicy, w której mieści się najstarsza część muzeum. Po sekularyzacji znajdującego się tu kolegium jezuickiego obiekt przejął w 1773 r. administracja pruska. Pomieszczenia służyły też za biura rejencji opolskiej. Przez pewien czas funkcjonował w nich szpital miejski, a od 1932 r. przeniesione z dawnej fabryk cygar przy Gartenstrasse 12 (dziś ul. Sienkiewicza) muzeum dzieliło lokal z biblioteką. Obecnie placówka zajmuje znacznie większą przestrzeń, powstałą przez połączenie zabytkowego obiektu z nowoczesną, przeszkloną bryłą architektoniczną.

45-023 Opole, św. Wojciecha 13, tel. +48 77 441 34 86, www.mso.opole.pl

Kamienica czynszowa

Zbudowany ok. 1890 r. dom przy ul. św. Wojciecha 9 należał do rodziny Nowaków. Od 1902 r. do końca II wojny światowej był własnością piekarza Johanna Nowaka. Później stał się mieniem komunalnym. W kamienicy zachowała się oryginalna klatka schodowa, sanitariaty i urządzenia wodociągowe. Położony w sąsiedztwie muzeum obiekt to idealne miejsce do odtworzenia wnętrza, w jakich żyli opolanie począwszy od końca XIX w. W kamienicy znajduje się pięć mieszkań. Ostatnie w układzie chronologicznym zostało urządzone w stylu lat 60. ubiegłego wieku. Oprócz mebli i sprzętów tworzących klimat domu, prezentowane są piece kaflowe i piecyki żeliwne oraz zmieniające się z biegiem lat wyposażenie kuchni.

Rynek i ratusz

Opolski Rynek zachował kształt charakterystyczny dla średniowiecznych śląskich miast. Pierwotnie drewniana zabudowa była trawiona przez częste pożary, więc już w XIV w. zaczęto wznosić murowane budynki. Historyczna substancja uległa znacznym zniszczeniom podczas zdobywania miasta przez Armię Czerwoną w styczniu 1945 r. Przy odbudowie większości kamienic nadano wygląd nawiązujący do stylu barokowego. W pierzei wschodniej przetrwał średniowieczny dom nazywany ze względu na umieszczony w murze wizerunek kamienicą „Pod Lwem”. Pod nr 32 zachowała się kamienica będąca do połowy XV w. własnością Piastów. Podczas „potopu” szwedzkiego zatrzymał się w jej murach król Jan Kazimierz, będący w podróży do Głogówka, gdzie znalazł schronienie na dworze Oppersdorffów. Centralne miejsce w Ryнку zajmuje ratusz, którego początki sięgają XIV w., gdy drewniany dom kupiecki zastąpiono budynkiem z cegły, przeznaczając go na siedzibę władz miejskich. Obecny kształt ratusz zyskał w 1864 r. Pod kierunkiem architekta Albrechta wzniesiono wówczas 60-metrową wieżę wzorowaną na florenckim pałacu Vecchio. Podczas demontażu przybudówek w lipcu 1934 r. wieża zawaliła się, ale już w 1936 r. została odbudowana. Przy okazji powstało północne skrzydło ratusza z arkadami.

Kościół św. Trójcy

Klasztor franciszkanów powstał w Opolu w XIII w. Kościół pw. św. Trójcy znajduje się przy zabytkowym Ryńku, niedaleko Młynówki i Wieży Piastowskiej. Jest znany ze względu na kryptę grobową opolskich Piastów, w której zachowało się jedno z najstarszych malowideł ściennych na Śląsku: XIV-wieczna polichromia przedstawia scenę ukrzyżowania Jezusa. W podziemiach pochowano 8 książąt i 5 opolskich księżnych. Spoczywa tu m.in.: Władysław Opolczyk i Elżbieta, wnuczka Władysława Łokietka. W kaplicy św. Anny, zwanej Piastowską, uwagę przykuwają XIV-wieczne sarkofagi księżnej Anny i księcia Bolka III.

– W okresie poprzedzającym Krajowy Festiwal Polskiej Piosenki odbywają się Dni Opola

– W maju organizowane są na opolskim Ryńku Targi Turystyki „W stronę słońca”

– Jarmark Franciszkański odbywa się we wrześniu

Warto zobaczyć

W kamienicy przy ul. Rynek 4 zaczęła się światowa kariera Jerzego Grotowskiego. Teatr 13 Rzędów działał w Opolu w latach 1959-64. Na Wzgórzu Uniwersyteckim można zobaczyć pomnik Grotowskiego, zaprojektowany przez Mariana Molendę.

Katedra św. Krzyża

Nazwa katedry wywodzi się od relikwii Świętego Krzyża przekazanych do świątyni w XI w. przez biskupa wrocławskiego, który miał je otrzymać od św. Emeryka. Na pamiątkę tego wydarzenia zmieniono wówczas herb Opola, dodając do piastowskiego orla fragment krzyża. W katedrze znajduje się stłnący z cudownych właściwości obraz Matki Boskiej Opolskiej. Malowidło powstało w XV w. na lipowej desce. W 1983 r. papież Jan Paweł II podczas pielgrzymki na Górę św. Anny ukoronował święty wizerunek. W murach katedry spoczywa ostatni piastowski książę Jan III Dobry. Miejsce jego pochówku było przez wiele lat nieznane, aż odkrył je w krypcie przed głównym ołtarzem proboszcz Stefan Baldy. Wydobyte szczątki spoczęły w sarkofagu po drugim pogrzebie księcia, który zorganizowano uroczystie w 1998 r.

Muzeum Diecezjalne

Utworzona w 1987 r. z inicjatywy arcybiskupa Alfonsa Nossola placówka gromadzi pochodzące z Opolszczyzny dzieła sztuki sakralnej. Zajmuje się ich ochroną oraz konserwacją. W dwóch salach eksponowane są szaty liturgiczne, mszały, księgi i sprzęty kościelne. Najcenniejsze wśród prezentowanych zabytków są gotyckie figury: pochodząca z praskiej szkoły Parlerów „Madonna z Dzieciątkiem”, „Pięta” z warsztatu Wita Stwosza, a także florencki obraz „Madonna z Dzieciątkiem i św. Janem Chrzcicielem”. W bogatej kolekcji naczyń liturgicznych zwracają uwagę barokowe kielichy, monstrancje i relikwiarze wykonane kunsztownie przez nyskich złotników.

45-032 Opole, Kominka 1a, tel. +48 77 456 60 15, www.muzeum.diecezja.opole.pl

Kościół Matki Boskiej Bolesnej i św. Wojciecha

Potocznie nazywa się tę świątynię „kościołem na górze”. Usadowiona na dawnym Wzgórzu Wapienym (Kalkberg), należy do najstarszych obiektów w Opolu. Jej początki wiążą się z legendą o św. Wojciechu, który w 985 r. miał głosić w tym miejscu nauki oraz chrzcić pogan. W 1530 r. dominikański kościół trafia w ręce protestantów, a w 1558 r. zostaje całkowicie zamknięty na mocy cesarskiego naku. Dominikanie odzyskują świątynię w roku 1604, lecz wkrótce trawia ją dwa groźne pożary. Kolejnych spustoszeń dokonują szwedzcy najeźdźcy w 1634 r. Potem przychodzi okres sekularyzacji. Katolicy mogą wrócić do kościoła dopiero w 1820 r. Zabytek słynie m.in. z XIX-wiecznej kopii obrazu Matki Boskiej Piekarskiej oraz studni, która wedle przekazów powstała w czasach św. Wojciecha.

Wzgórze Uniwersyteckie

Najwyższe wzniesienie w starej części Opolu ma wysokość 165 m n.p.m. Ze względu na istniejące wyrobisko oraz piece, w których wypalano wapień, miejsce to początkowo nazywano Górą Wapienną. Jako Wzgórze Uniwersyteckie wzniesienie funkcjonuje od 1996 r., gdy po remoncie zlikwidowanego szpitala powstał tu reprezentacyjny budynek Uniwersytetu Opolskiego – Collegium Maius. Niezwykły klimat miejsca tworzą zabytkowe rzeźby (zwłaszcza barokowe alegorie czterech pór roku autorstwa Henryka Hartmanna) oraz współczesne postumenty wybitnych artystów, którzy zaznaczyli swą obecność w mieście, m.in.: Czesława Niemena, Agnieszki Osieckiej i Marka Grechuty.

Opolska Ceres

Uwagę na pl. Daszyńskiego przykuwa secesyjna fontanna – pomnik Ceres, bogini urodzaju oraz płodności, trzymającej w rękach dziecko i wrzeciono. Otoczony ławeczkami i rabatami postument sprzyja chwilom odpoczynku. Jego twórcą był berliński rzeźbiarz Edmund Gomansky, który u stóp Ceres umieścił inne alegorie nawiązujące do mitologicznych postaci: rozwijający się na Opolszczyźnie przemysł wapienniczy przedstawia skalny z kilofem (Herkules), kobieta ze snopami zboża i koszem owoców to metafora rolnictwa (Prozerpina). Dopelnieniem obrazu jest dwóch rybaków z sieciami (Neptun i Glaukos). Ażurowy baldach z miedzi zaginął w czasie II wojny światowej.

Baszta Opole – 45-223 Opole, Konwali 2, tel. +48 609 634 133, www.baszta.opole.pl

Hostel Bartek – 45-309 Opole, Wielkopolska 25a, tel. +48 500 217 399, www.hostelbartek.pl

Hotel Europa ** – 45-760 Opole, Dworska 2, tel. +48 77 444 00 48, www.restauracja-europa.opole.pl

Hotel Festiwal *** – 45-222 Opole, Oleska 86, tel. +48 77 427 55 55, www.festival.com.pl

Hotel Mercure *** – 45-018 Opole, Krakowska 57-59, tel. +48 77 451 81 00

Hotel Piast *** – 45-081 Opole, Piastowska 1, tel. +48 77 454 97 10, www.hotel-piast.com

Hotel Starka *** – 45-082 Opole, Ostrówek 19, tel. +48 77 411 35 01, www.hotel-starka.pl

Hotel Szara Willa *** – 45-052 Opole, Oleska 11, tel. +48 77 441 45 70, www.szarawilla.pl

Hotel Weneda *** – 45-335 Opole, 1 Maja 77, tel. +48 77 442 10 00, www.hotel-weneda.opole.pl

Hotel Zaodrze *** – 45-716 Opole, Spychalskiego 25, tel. 77 451 52 00, www.hotel-zaodrze.pl

Olimp – 45-067 Opole, Dubois 39a, tel. +48 77 442 58 77, www.novum-zp.pl

Villa Park – 45-625 Opole-Groszowice, Leona Czogały 1, tel. +48 77 456 35 08, www.villapark.opole.pl

Aquarele – 45-837 Opole, Wrocławska 109, tel. +48 77 457 51 58, www.aquarele.pl

Karafka – 45-709 Opole, Ściegienne-go 3, tel. +48 77 474 88 55

Pomidor – 45-273 Opole, Sosnkowskiego 4b, tel. +48 77 455 16 58, www.pomidor.opole.pl

Pub Maska-Laboratorium – 45-015 Opole, Rynek 4-6, tel. +48 77 453 92 67, www.pubmaska.pl

Shang-Hai – 45-064 Opole, Koltątąja 4, tel. +48 454 43 26, www.shanghai.opole.pl

Quchnia – 45-058 Opole, Oleska 14, tel. +48 77 441 30 00, www.quchnia.com

Venezia – 45-015 Opole, Szpitalna 13, tel. +48 77 447 23 00, www.venezia.szpitalna13.pl

Zaulek Franciszkański – 45-015 Opole, Franciszkańska 1, tel. +48 77 453 87 40

Złota Nić – 45-011 Opole, Koraszewskiego 13, tel. +48 77 401 30 90, www.zlotanic.pl

Filharmonia Opolska – 45-075 Opole, Krakowska 24, tel. +48 77 442 32 70, www.filharmonia.opole.pl

Kino Helios – 45-040 Opole, Pl. Kopernika 5, tel. +48 77 456 66 55, www.helios.pl

Opolski Teatr Lalki i Aktora – 45-056 Opole, Kośnego 2a, tel. +48 77 454 23 36, www.teatrlalki.opole.pl

Teatr im. Jana Kochanowskiego – 45-056 Opole, Pl. Teatralny 12, tel. +48 77 453 90 82, www.teatrkochanowskiego.art.pl

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych – Minorytów 3, 45-017 Opole, tel. +48 77 453 78 72, www.cmjw.pl

Muzeum Diecezjalne – 45-032 Opole, Kominka 1a, tel. +48 77 456 60 15, www.muzeum.diecezja.opole.pl

Muzeum Polskiej Piosenki – 45-040 Opole, Pl. Mikołaja Kopernika 1, tel. +48 77 441 34 86, www.muzeumpiosenki.pl

Muzeum Śląska Opolskiego – 45-023 Opole, św. Wojciecha 13, tel. +48 77 441 34 86, www.mso.opole.pl

Ogród Zoologiczny – 45-094 Opole, Spacerowa 10, tel. +48 77 456 42 67, www.zoo.opole.pl

Pływalnia Akwrium – 45-059 Opole, Ozimska 48b, tel. +48 77 402 13 45

Kąpielisko Błękitna Fala – 45-228 Opole, Plac Róż 8, tel. +48 77 455 32 69

Sztuczne lodowisko – 45-083 Opole, Barlickiego 13, tel. +48 77 454 48 00
Korty tenisowe – 45-231 Opole, Oleska 51, tel. +48 501 563 570

Squash – 45-131 Opole, Cygana 1, tel. +48 77 546 70 38, www.squash.opole.pl

Tor katingowy – 45-130 Opole, Kępska 10b, tel. +48 602 65 83 51

Siłownia zewnętrzna – Bulwar im. Karola Musioła koło Odry

Muzeum Wsi Opolskiej

Przy wyjeździe z Opola w kierunku Wrocławia znajduje się szczególne miejsce, jakby odtworzone z przeszłości. To jedyne tego typu muzeum w regionie. Ulokowane w Bierkowicach na obszarze 10 hektarów składa się z ponad 50 obiektów typowych dla dawnych wsi opolskich, z których zostały tu przeniesione. Najstarsza chata powstała w 1745 r. Drewniany kościół z Gręboszowa, datowany na 1613 r., otacza stary cmentarzyk, a w pochodzącej z Ziemielowic kuźni z 1726 r. nadal pracuje przy rozgrzanym palenisku kowal, od którego zwiedzający mogą otrzymać podkówkę na szczęście. W starej szkole zachowały się ławki z kałamarzami oraz pokryte patyną czasu książki i mapy. Z klasową izbą sąsiaduje pokój, w którym mieszkał nauczyciel. Wokół zagród rosną kwiaty i owocują drzewa, a pod powalą suszą się zioła zebrane z poletek. Podczas bierkowickich imprez gospodarz wypłata przed stodołą kosze z wikliny, wypieka się chleb z miejscowej mąki, a przed Wielkanocą można podpatrzeć sztukę malowania jajek, czyli niepowtarzalnych opolskich kroszonek.

45-835 Opole, Wrocławska 174, tel. +48 77 457 23 49, www.muzeumwsiopolskiej.pl

Imprezy plenerowe w Muzeum Wsi Opolskiej:

- Niedziela Palmowa: „Jarmark wielkanocny”
- maj: „Noc muzeów”
- sierpień: „Festiwal folklorystyczny”
- wrzesień: „Europejskie Dni Dziedzictwa”
- październik: „Jesienne Targi Sztuki Ludowej”, „Targi Pszczelarstwa”

lokalne specjały

W pochodzącej z końca XVIII „Karczmie u Karola Malajki” można zjeść miejscowe frykasy. Zniszczony obiekt przeniesiono do skansenu w latach 70. XX w. i po gruntownej renowacji przywrócono mu funkcję gościńca. Danie główne „Śląskie niebo” oraz deser szpajza zdobyły w 2012 r. pierwsze miejsce w finale konkursu „Nasze kulinarne dziedzictwo – smaki regionów”. „Śląskie niebo” to potrawa składająca się z wędzonego mięsa, klusek podawanych z sosem i suszonymi owocami.

Pałac w Niewodnikach

Nastrojowe wnętrza, klimatyczna restauracja, przeszklona oranżeria, winiarnia, park w stylu francuskim, ponad stuletnie platany – wszystko to zachwyca turystów odwiedzających Niewodniki. Choć pałac czeka na nowego właściciela, można podziwiać architekturę rezydencji Wichelhausów, którą zbudowano w 1870 r. Najstarsi mieszkańcy pamiętają jeszcze organizowane dwa razy w roku polowania czy rozłożyste palmy opatulane późną jesienią przed mrozami. Po wojnie pałac upaństwowiono. Dzieci przyjeżdżały tu na kolonie, a w dawnej sali balowej odbywały się potańcówki. Z biegiem lat obiekt coraz bardziej chylił się ku upadkowi. W 1998 r. został podniesiony z ruiny, odremontowany i wyposażony w stylowe meble. Oddalony jest od Opola zaledwie o 10 km.

Ruiny pałacu w Naroku

Dwa kilometry od Niewodnik znajduje się inna rezydencja Wichelhausów. Czas nie obszedł się z nią łaskawie. O dawnej świetności pałacu świadczą dobrze zachowane wieżyczki i wplecione w architekturę elementy orientalne. Friedrich Wichelhaus kupił nieruchomość na licytacji za ponad 43 tys. talarów i od 1859 r. zaczął jej przebudowę w stylu angikańsko-bizantyjskim. Pół wieku później pałac wyceńiono na 146 tys. talarów. W 1945 r. mieścił się w nim sztab wojsk radzieckich, a w czasach PRL komnaty zamieniono na mieszkania dla pracowników spółdzielni rolniczej.

JuraPark Krasiejów

Liczący około 40 hektarów JuraPark Krasiejów to największy tego typu obiekt tematyczny w Europie. Powstał na terenie pokopalnianego wyrobiska, które skrywało olbrzymie cmentarzysko kręgowców triasowych sprzed 225 milionów lat. W trakcie wykopalisk odkryto skamieniałości zwierząt wodnych i lądowych, m.in.: nieznanego dotąd gatunek, nazwany *Silesaurus Opolensis*.

Zwiedzanie rozpoczyna się od podróży 300-metrowym tunelem, ukazującym najważniejsze wydarzenia z dziejów wszechświata i Ziemi. Wędrowki kontynentów, zmiany klimatyczne czy kataklizmy są przedstawione za pomocą najnowszych technik multimedialnych. Wzdłuż ścieżki edukacyjnej ustawiono 200 modeli prehistorycznych zwierząt, reprezentujących 70 gatunków gadów i płazów. Naturalnej wielkości rzeźby, wykonane z dbałością o szczegóły, robią imponujące wrażenie nie tylko na najmłodszych wędrowcach po tej baśniowej krainie. Młodzież i dorośli, poza niepowtarzalną rozrywką, mają okazję poszerzyć swą wiedzę. W prehistorycznym oceanarium można przenieść się do podwodnego świata, w którym żył 20-metrowy megalodon czy plezjozaur z niesamowicie długą szyją. Umieszczono je w ogromnych akwariach. Przed milionami lat zanurzały się w oceanie przykrywającym teren obecnej wsi Krasiejów.

46-040 Krasiejów, 1 Maja 10, tel. +48 77 465 14 67, www.juraparkkrasiejow.pl

Na terenie parku znajduje się m.in.:

- ziemna platforma widokowa
- kino emocji Cinema 5 D, czyli trójwymiarowy obraz połączony z doznaniem dźwiękowymi, ruchowymi, zapachowymi i dotykowymi
- plac zabaw dla dzieci z 12-metrową wieżą oraz 7-metrową huśtawką, przypominającą ptasie gniazdo
- park rozrywki z karuzelą, dmuchaną zjeżdżalnią, małym gajem i torem przeszkód w prehistorycznym otoczeniu
- kąpielisko z plażą i sprzętem pływającym

Most żelazny w Ozimku

Najstarszy zachowany w Europie żeliwny most wiszący można zobaczyć tuż przy dawnej hucie Małapanew, nad rzeką Małą Panwią. Powstał w 1827 r. z 14 ton stali i 57 żeliwnych odlewów. Konstruktor Karl Schottelius, inspektor maszynowy i królewski mistrz hutniczy, przerósł projektem swoją epokę i do dziś zadziwia inżynierów. Podobne rozwiązanie zastosowano później przy budowie najsłynniejszego na świecie mostu wiszącego Golden Gate w San Francisco. Zwieńczona ażurowym wykończeniem konstrukcja o długości 31,5 m i szerokości 6,5 m kosztowała 4200 talarów. Przez 11 lat most znajdował się na trasie z Ozimka do Zawadzkiego. Jego nośność obliczono na trzy tony, ale wytrzymał pięciokrotnie większe obciążenie. Zdał egzamin w 1830 r., gdy powódź zniszczyła zapórę wodną na Małej Panwi. Poważnie uszkodził go dopiero radziecki czołg w styczniu 1945 r. Po dokonanej przed kilkoma laty renowacji most stanowi okazały zabytek techniki. Wciąż przy tym użyteczny jako przejście przez rzekę na teren dawnej huty.

Huta „Małapanew”

Inicjatorem powstania huty w Ozimku był król pruski Fryderyk II. Początkowo planował wytapianie luf i kul armatnich, ale już pod koniec XVIII w. huta rozpoczęła produkcję na potrzeby rolnictwa i przemysłu. Powstawały tu wagi, kotły, szyny kolejowe i dźwigi. Innowacją techniczną było rozpoczęcie w 1786 r. produkcji stali, zaś trzy lata później wprowadzono technologię wytopu surówki przy zastosowaniu koksu, a nie, jak dotychczas, węgla drzewnego. W 1977 r. zakład zatrudniał 7 tys. pracowników. Dziś jest tylko świadectwem czasów, kiedy „Małapanew” była marką liczącą się w Europie i świecie.

Huta w Zagwizdzu

Na terenie Huty Kluczborskiej, która powstała w 1754 r. z polecenia króla Prus Fryderyka II, funkcjonuje dziś Regionalna Izba Muzealna. W miejscu, gdzie w 1802 r. stała fryszerka, czyli piec służący do powtórznego przetapiania surówki żelaza, zgromadzono ponad 500 eksponatów, a do najciekawszych należą: dystrybutor benzyny z XIX w. i krzyże do oznaczania grobów w czasie wojny. Jest też piec węglowy do podgrzewania wody, wraz z drewnianą wanną, stare sprzęty domowe i używane dawnemu narzędzia rolnicze. Przeznaczenia niektórych trudno się nawet domyślić. W pomieszczeniach lokalnego muzeum znajdują się też przedmioty związane z rozwojem przemysłu w Zagwizdzu: formy odlewnicze, narzędzia hutnicze, wyroby powstałe w hucie.

Odremontowana młotownia, stanowiąca część dawnej Huty Karola (Karlschütte), jest obecnie miejscem spotkań mieszkańców i turystów. W czasie zwiedzania zabytkowego kompleksu budownictwa przemysłowego z XIX w. warto zatrzymać się przy odrestaurowanym kole napędowym, umieszczonym w kanale wypełnionym wciąż wodą. Lufy odlewane niegdyś w hucie na potrzeby armii stanowią dziś element mostu znajdującego się tuż nad kanałem.

46-030 Murów, Zagwizdzie, Dworcowa 2,
tel. +48 501 256 378, www.mlotownia.republika.pl

Ogród botaniczny w Zagwizdzu

Miejsce to z pozoru wygląda na niedostępne, a jednak każdy chętny może wejść na teren koło plebanii i podziwiać półhektarowy ogród botaniczny. Urządził go ks. Franciszek Ogórek pod koniec lat 20. ubiegłego wieku. Na szczycie pagórka stoi wykonana z brązu figura św. Rocha, patrona ogrodników. Pełno tu magicznych zakątków skrywających rzeźby, oczka wodne i niepowtarzalną roślinność. Najpiękniej jest w maju, gdy kwitną rododendrony i azalie, a w stawie pływają złote rybki. Ogród zajął w 2009 r. pierwsze miejsce w konkursie „Opolskie kwitnące” w kategorii obiekt rekreacyjno-sportowy.

Warto wiedzieć

W 2011 r. młodzi mieszkańcy Zagwizdza wymyślili grę terenową dla turystów. Dzięki zabawie każdy uczestnik może poznać historię, ciekawe miejsca i ważne wydarzenia związane z powstaniem i rozwojem wsi. Najpierw należy pobrać karty startowe z pytaniami u proboszcza, sołtysa, w bibliotece lub na stronie www.zagwizdzie.pl. Do zaliczenia jest osiem punktów kontrolnych: śluza kanału hutniczego, odlewnia żeliwa, kościół, wzgórze Rocha, czakram w ogrodzie botanicznym, most armatni, kuźnia i sala muzealna.

Izba regionalna w Dańcu

Do niedawna Konrad Mientus sam oprowadzał po miejscu, którego nie powinno się ominąć na turystycznym szlaku. Wielu wstępowało tu, aby usłyszeć jego ciekawe opowieści i gawędy. Pomysłodawcy nie ma już wśród żywych, ale pozostały po nim setki gromadzonych od 1978 r. eksponatów oraz tysiące spisanych historii o przeszłości okolicznych ziem. Izba nosi imię jej twórcy. Można tu zobaczyć monetę rzymską znalezioną w pobliżu na polu, sochę z XIX w., 200-letni dzwon, kolekcję krucyfiksów, a obok indiańskich ozdób podarowanych przez miejscowego misjonarza cieszy oczy ludowy strój śląski. Stare zegary nadal odmierzają czas.

46-053 Chrzastowice, Daniec, ul. Dębskiej Kuźni 72 , tel. +48 607 877 994

Warto wiedzieć

Pod koniec karnawału po opolskich wsiach przechadza się korowód przebierańców i muzykantów. Wszyscy psocą, nakładają na mieszkańców mandaty i smarują ich sadzą. Najważniejszą postacią jest niedźwiedź na postronku, chwytający w tany każdą gospodynię, co zwiastuje szczęście na cały rok. Jest on symbolem zła i dlatego wieczorem leśniczy „zabija” go na wiejskiej zabawie, ale pozostaje po nim mały pluszowy miś, dzięki któremu wywodząca się z XIV w. tradycja wodzenia niedźwiedzia nigdy nie zostanie zapomniana.

Tajemnicze stawy w Falimirowicach

Stawy w Falimirowicach urzekają naturalnym pięknem. Aby zobaczyć krystalicznie czystą wodę, trzeba dojechać w pobliże leśniczówki. Trudno obejść stawy dokola, gdyż kilkumetrowej wysokości urwiska bronią dostępu niczym warowny mur. Legenda głosi, że stał tu kiedyś zamek, który jednej nocy zapadł się pod ziemię, a o świcie mieszkańcy ujrzeli w tym miejscu stawy. Podobno w XIX w. usiadł nad brzegiem Błażej Giesa, zajmujący się ziołolecznictwem. Wpatrywał się długo w toń, z której dochodziły skargi ludzi. Kiedy wrócił do wsi, zaczął skutecznie leczyć schorzenia, o których nie mieli pojęcia medycy.

Zamek w Prószkowie

Olbrzymiej budowli trudno nie zauważyć, gdyż usytuowana jest przy głównej drodze. W zamkowych murach mieści się dom pomocy społecznej, lecz dla zwiedzających otwarty jest dziedziniec, a i do wnętrza można zajrzeć. W dawnej sali rycerskiej ocalała bogata sztukateria barokowa, okazale prezentuje się po renowacji zamkowa kaplica. Rodowa posiadłość Prószkowskich powstała w XVI w. i wciąż kryje w sobie wiele tajemnic. Do tej pory nie odkryto piwnic, w których podobno pływa złota kaczka. Legendy mówią o tajemniczych podziemnych przejściach i zasypanych lochach. Starsi ludzie wspominają o zapadnięciu się czołgu w 1945 r. kilka metrów od murów zamkowych. Podobno wpadł do jednego z tuneli ucieczkowych, powstałych w 1667 r. za czasów Jerzego Krzysztofa Prószkowskiego, który rozpoczął odbudowę zamku po zniszczeniach wojennych. Włoski architekt Jan Sergano wzmocnił wtedy ścianę frontową, dodał dwie wieże nad skrzydłem czołowym i zamurował otwarte wcześniej krążanki. Nigdy nie wyjaśniono, czy hrabia faktycznie podróżował powozem przez tunel, który miał prowadzić do oddalonych o kilka kilometrów Żimnic Wielkich. Stoi tam samotna kapliczka, a na polach widać wyrzyszczone ciągnące się aż do prószkowskich zabudowań.

Zabójcza Meluzyna

Na środku zamkowego dziedzińca w Prószkowie znajduje się fontanna, która kiedyś wieńczyła otwór głębokiej studni, połączonej z pobliskim stawem Adamac. Miały się wokół niego dziać dziwne rzeczy. We mgłę pojawiały się dzieci, a konie wpadały w nagły popłoch. Młodych chłopcom kategorycznie nakazywano, aby trzymali się z dala od tego miejsca, ale często nie słuchali przestróg, bo kusila ich nimfa wodna. Meluzyna najpierw wabiła mężczyzn, a pod osłoną nocy zamieniała się w zabójczego węża. O świcie znów była piękną kobietą, więc długo nikt nie umiał odkryć sekretu. Mroczną tajemnicę rozgryzł dopiero jej mąż, co przypłacił własnym życiem. Rzeźbę Meluzyny uznawano za zaginioną aż do 2004 r., kiedy została odkryta w chaszczach ogrodu górnego. Choć pozbawiona głowy, smukła postać opleciona wężem nadal wygląda powabnie.

Muzeum Kowalstwa w Prószkowie

Tuż obok prószkowskiego zamku znajduje się kuźnia, w której kowal Janusz Sawicz przekuwa rozpalone żelazo w podkowy, kształtne róże i niepowtarzalne krzyże. To jeden z najstarszych czynnych obiektów tego typu w Polsce. Muzeum powstało dzięki Walterowi Kotyrbie, synowi Ernsta, który jako dziecko często zaglądał do pracującego przy palenisku ojca. W 2002 r. kuźnia nie wytrzymała praw wolnego rynku, mimo że jej tradycja sięgała 1769 r., gdy hrabiowie Prószkowscy przekazali firmę rodzinie Ziolk, przodkom Kotyrb. W placówce otwartej na nowo pod szyldem muzeum dzieci poznają tajniki ginącego zawodu, a dorośli mogą się sprawdzić przy młocie. Operowanie nim wymaga jednak nie lada krzepy.

**46-060 Prószków, Młyńska, tel.
+48 77 401 37 00**

W prószkowskiej kuźni można samodzielnie wybić monetę o nominale 1/3 dukata, która powstała w 1783 r. na żądanie króla Prus Fryderyka II Hohenzollerna. Władca chciał kupić zamek w Prószkowie, a rodzina Dietrichsteinów żądała za niego 333 333 i 1/3 dukata.

Kościół ewangelicki w Prószkowie

W 1886 r. prószkowscy ewangelicy wybudowali kościół. Po 1945 r. piszczałki z zabytkowych organów znanej firmy Schlag und Sohne walały się na ulicy przed świątynią, a społeczność wiernych została zdziesiątkowana powojenną zawieruchą. Ostatnia msza odbyła się w 1978 r., a 10 maja 1989 r. na przykościelnym cmentarzu miał miejsce ostatni pogrzeb. Spoczywa tu m.in. radca Leopold, który doprowadził ewangelicką religię do rozkwitu. Po generalnym remoncie w kościele urządzono przed kilkoma laty salę wystawowo-koncertową.

lokalne specjały

Żymłok to tradycyjny wyrób śląski w kształcie kielbasy, przypominający kaszanke, ale kasza została w nim zastąpiona miękiszem bułki. Zwany jest również butczanką, semelwurstem lub mamlokiem (od mamlania przez dzieci i starszych ludzi).

Arboretum w Lipnie

Powstanie i rozkwit niepowtarzalnego w swej urodzie zespołu parkowego w Lipnie wiąże się z osobą Jana Nepomucena Karola Praschmy, który pod koniec lat 70. XVIII w. pojął za żonę Marię Annę Zierotin. Małżonkowie rezydowali na zamku w Niemodlinie, oddalonym zaledwie o 5 km od Lipna, gdzie odziedziczyli okazałą bażaniarnię. W Europie panowała wówczas moda na urządzenie parków i ogrodów, więc Praschma zlecił leśniczemu z Wirtembergii zaprojektowanie arboretum na miarę swoich aspiracji. Wkrótce w Lipnie powstała aranżacja zaliczana do najładniejszych na Śląsku. Datowana na 1783 r. jest najstarszym z polskich arboretów. Na obszarze dwustuhektarowego lasu znajdują się cztery hektary ścisłego rezerwatu. Wędrując w ciszy, przerywanej śpiewem ptaków, można podziwiać okazy sosen i modrzewi, potężnych buków oraz dębów, z których cztery są pomnikami przyrody. Rosną tu azalie i tulipanowce oraz niezwykle gatunki drzew egzotycznych, jak miłorząb japoński czy jodła kaukaska.

Wędrując po leśnej gęstwinie nie można ominąć chatki pustelnika, w której miał zamieszkiwać samotnik pochodzący prawdopodobnie z grupy emigrantów, którzy znaleźli w Lipnie schronienie po Wielkiej Rewolucji Francuskiej. Ze świata sprzed dwóch wieków zachowały się fragmenty obłanych wodą wysp, połączonych niegdyś stylowymi mostkami, a obecnie stanowiące element uroczyska nazywanego Piekielkiem.

Do dendrologicznych unikatów należy najstarszy w kraju tulipanowiec amerykański, którego kwiaty mają kształt wielkich kielichów. Dla błotni leśnej Lipno jest jedynym miejscem występowania w Polsce. Ambrowiec amerykański wabi swoim zapachem, a jego olejki wykorzystuje się w przemyśle kosmetycznym. Źródło Fryderyka, upamiętniające najstarszego syna założyciela parku, było niegdyś miejscem, w którym panny zażywały kąpeli, wierząc, że dzięki cudownej wodzie będą długo piękne i młode. Uroczy widok, zwłaszcza o świcie i zmierzchu, rozciąga się nad stawem Zofii.

Miejsce mocy

Podczas spaceru po Lipnie warto odpocząć przy monstralnych rozmiarów głazie. Legenda głosi, że porzucił go tu diabeł, ale ludzie wierzą w bardziej anielską moc kamienia. Podobno emanuje on życiową energią, która udziela się nawet niedowiarkom.

Zamek w Niemodlinie

Dawna siedziba Piastów Śląskich wymieniana jest w dokumentach już pod koniec XIII w. Opolski książę Bolko I Niemodliński zajeżdżał tu wraz ze swą, a hulanki oraz polowania trwały przez kilka tygodni. Gdy siedmiu mnichów, szukając na zamku schronienia, przeszkodziło raz księciu w zabawie, kazał ich zrzucić z wieży. Na murach zamczyska pojawiały się wówczas plamy krwi, których nie dało się usunąć, więc posadzono gęsto bluszcz, aby zamaskować ślady zbrodni. Inna legenda opowiada o dziewczycy, która w noc poślubną postanowiła zabawić się z ukochanym w chowanym. Nazajutrz znaleziono ją martwą w zamkowej kaplicy. Uduśiła się w trumnie, którą wybrała na miejsce kryjówki. Duch białej damy pojawia się czasem w mrocznych korytarzach i ponoć pomaga ludziom w potrzebie. Mało kto może go jednak zobaczyć, bo od kilku lat obiekt jest niedostępny dla zwiedzających i można go obejrzeć tylko z zewnątrz. Prezentuje się jak najprawdziwsza twierdza.

W 2005 r. Jan Jakub Kolski realizował w niemodlińskim zamku film „Jasminum”. Akcja opowieści toczy się w klasztorze kamedułów, w którym zakonnicy wydzielają cudowne zapachy. Reżyser opowiadał później, że nocami widywał ducha kobiety, gdy przed przybyciem ekipy filmowej mieszkał w opustoszałym zamku.

Szlak rowerowy wokół Niemodlina

Pałac w Tułowicach

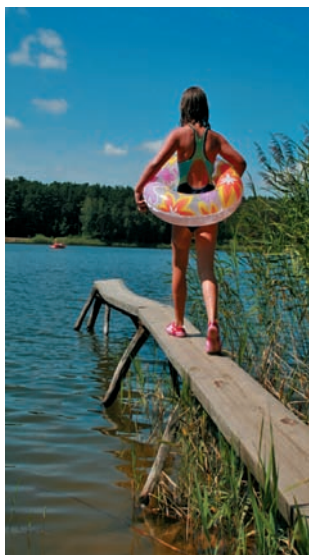
Przystryżone szpalery żywopłotów i staw utworzony przez rzekę Ścinawa Niemodlińska, która przecina teren XIX-wiecznych założeń parkowych, to widok jak ze starej fotografii. Zachowała się zabytkowa fontanna, monumentalne schody i marmurowa ławka z gryfami, a wewnątrz pałacu – oryginalne parkiety, zdobne piece kaflowe, sztukateria, boazerie z herbami i sala myśliwska. W pobliskich stajniach Jan Nepomucen I Karol Praschma uruchomił w 1813 r. pierwszą manufakturę fajansu. Jego syn Louis zaprosił architekta z Mediolanu, który przeobraził zamek w pałac z łazienkami i ogrzewaniem centralnym, a przy nim zaprojektował ogród zoologiczny i rosarium. W 1835 r. pałac kupił hrabia Ernst von Franckenberg-Ludwigsdorf, a w Tułowicach rozpoczęło produkcję czarnego fajansu. Najsłynniejsze wzory porcelany powstawały w manufakturze od 1889 r. gdy właścicielami zakładu został ród Schlegelmilchów z Turyngii. Wkrótce tułowickie wyroby stały się znane na całym świecie. Dobra zaczęły podupadać w latach 30. XX w., kiedy należący do antyhitlerowskiej opozycji Konrad Franckenberg był zmuszony wyprzedawać majątek. Po wojnie pałac przejęło Nadleśnictwo w Tułowicach. Obecni mieści się nim szkolny internat.

Jeziora Turawskie

Nie wiadomo kto pierwszy wpadł na pomysł wybudowania zbiornika retencyjnego w okolicach Turawy. Podobno Adolf Hitler w czasie wizytowania Otmuchowa zachwycił się sztucznym akwenem, ale już w 1913 r. prowadzono pomiary geologiczne na Odrze. Przerwała je I wojna światowa i ostatecznie zostały ukończone piętnaście lat później. 16 kwietnia 1933 r. hrabia von Garnier, właściciel turawskich dóbr, spotkał się z Hitlerem, piastującym już urząd kanclerza Rzeszy. Mimo jawnej niechęci do przyszłego führera, rozmawiał z nim przeszło dwie godziny. Naświetlił problem wylewającej Odry i przedstawił koncepcję zbiornika retencyjnego. Miesiąc później w czasie kolejnego spotkania Adolf Hitler podjął decyzję o szybkim rozpoczęciu budowy. Pod koniec maja 1933 r. gościła w Turawie komisja, która powołała do życia Biuro Budowy Jeziora. Za sprzedaną ziemię Garnier otrzymał 1,6 mln marek.

Przysiółki Kryslina, Zamoście, Łuk oraz folwark Kuchara zalano w 1939 r., tworząc na ich terenie Jezioro Duże o głębokości dochodzącej do 13 m. Zbiornik pełni też funkcję rekreacyjno-wypoczynkową. Na brzegach powstały ośrodki wczasowe, kempingi i hotele. Jezioro jest ulubionym miejscem wędkarzy, a w wietrzne dni na wodach pojawiają się białe żagle. Kompleks jezior turawskich tworzą trzy zbiorniki: Małe, Średnie i Duże.

Warto wiedzieć

Jezioro Duże w liczbach

Jezioro zajmuje powierzchnię 22 km kw., ma 7 km długości i od 2 do 4 km szerokości. Inwestycja kosztowała 28 mln przedwojennych marek. Do jej realizacji użyto 3 mln m sześć. ziemi, 225 tys. ton kamienia, 60 tys. m kw. drewnianych pali zwanych larsenami, które wbijano w dno jeziora. Konstrukcja zbiornika pochłonęła 35 tys. m sześć. żelbetonu, 10 tys. ton żelaza i tyle samo cementu. Powstał 13-metrowy mur oporowy, ciągnący się na długości ok. 6 km.

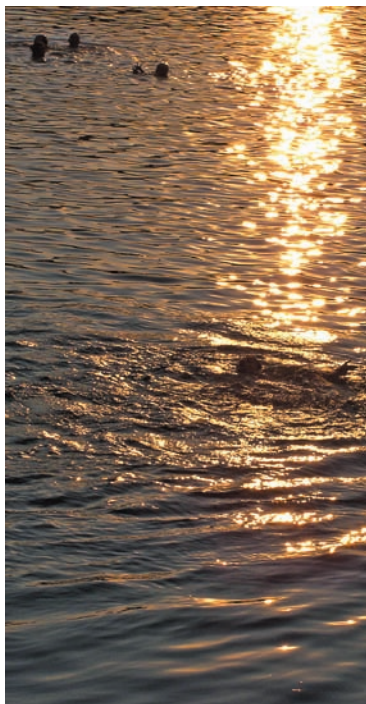

Jezioro Srebrne

Jezioro Srebrne leży pomiędzy wsiami Osowiec i Turawa-Marszałki, w pobliżu północno-zachodniej części Jeziora Dużego. Zajmuje powierzchnię 12 ha, a jego głębokość sięga do 17 m. Otacza je dobrze zachowany las szpilkowy i mieszany. Jest najchętniej odwiedzanym akwenem ze względu na czystość i kolor wody oraz naturalne, malownicze otoczenie. Dostępne są parkingi i punkty gastronomiczne oraz wydzielony kawałek piaszczystej plaży.

Na zarastających brzegach akwenu występują liczne rośliny objęte ochroną: rosiczka okrągłolistna, należąca do grupy roślin owadożernych oraz widłaczek torfowy, który jest najmniejszym polskim widlakiem. Latem w wodach Jeziora Srebrnego można czasem zauważyć słodkowodne meduzy. W pobliżu znajdują się Kacze Doły – raj dla wędkarzy. Złowione ryby można od razu upiec na specjalnie przygotowanych paleniskach.

www.kaczedoly.pl

Siedlung w Ligocie Turawskiej

Dla kilkudziesięciu rodzin z wiosek zalanych przed wojną podczas budowy Jeziora Dużego przygotowano nowe mieszkania m.in. w Ligocie Turawskiej. Na tzw. Siedlungu czekały na nich jednakowe domy i stodoły. Nawet płoty przy zagrodach były identyczne, co powodowało, że wracające ze szkoły dzieci długo nie umiały zapamiętać drogi do domu. Przez lata wygląd domów się zmienił, ale coś pozostało z dawnego klimatu na ul. Osiedle. Historię upamiętnia głaz z okolicznościową tablicą.

Izba regionalna w Ligocie Turawskiej

Otwarto ją w 2004 r. w domu Małgorzaty i Henryka Paniczów, aby ocalić od zapomnienia pamiątki miejscowej historii i kulturę materialną regionu. Zgromadzono w izbie eksponaty, których użyteczność odeszła w zapomnienie, np. maselnicę czy inne sprzęty gospodarstwa domowego. Można zobaczyć wyprawę panny młodej, pamiątki ze szkła, kufry i korony żniwne. Na zewnątrz powstała wystawa dawnych narzędzi i maszyn rolniczych.

46-046 Ligota Turawska, Główna 18, tel. +48 77 421 30 62, 604 887 743

Pałac w Turawie

Podobno niedaleko pałacu w Turawie można czasem zobaczyć czarnego konia z białą gwiazdą na czole. Ogier staje dęba, a spod kopyt strzelają mu iskry. Nie da się do niego zbliżyć, bo zwierzę rozpyla się we mgle tak samo szybko, jak się pojawia. To zagubiony pałacowy stróż, który opiekuje się dawnymi włościami hrabiego von Garniera. Hubert von Garnier miał zaledwie czternaście lat, gdy w 1888 r. upolował pierwszego jelenia. Od tej pory stał się pasjonatem myślistwa. Kochał konie i często zaglądał do stajni. W czasach jego dzieciństwa stała tam złocona kolasa, którą czasem zaprzęgano, gdy we włościach gościli księżęta. Nie sądził wtedy, że kiedyś będzie miał okazję polować wspólnie z cesarzem Wilhelmem II w lasach wokół Mosznej. W kronikach odnotowano, że padło wówczas 2839 zwierząt.

W tym czasie Hubert zaliczał się do najlepszych myśliwych na Śląsku. Rocznie z jego ręki ginęło około 3 tys. zajęcy, jeleni i saren. Pasją hrabiego zarażali się kolejni członkowie rodziny. Na cześć jednego z nich ustawiono nawet pamiątkowy kamień przy rozwidleniu leśnych dróg wiodących z Marszałek do Bierdzan. Napis głosi, że 29 października 1923 r. myśliwy upolował tutaj dorodnego jelenia, za którego poroże został nagrodzony w międzynarodowym konkursie. W styczniu 1945 r. Hubert von Garnier po raz ostatni udał się na łowy do pobliskiego lasu. Potem rodzina musiała uciekać przed nadciągającym frontem radzieckim. Zamienili pałac na dwupokojowe mieszkanie w Niemczech, a ich rodowe meble posłużyły za rozpałkę żołnierzom. Starsi mieszkańcy Turawy pamiętają jeszcze jak na środku sali balowej płonął księgozbiór grafa.

Warto wiedzieć

3 listopada 2012 r. graf Hubert wrócił do swych dóbr. Urna ze szczątkami ostatniego właściciela pałacu w Turawie została sprowadzana z Bawarii i złożona w kaplicy przedpogrzebowej w Kotonie. Niemal w tym samym czasie pałac, w którym przez lata mieszkał się dom dziecka, znalazł nowego nabywcę. Prywatny inwestor chce tu urządzić centrum hotelowo-konferencyjne.

Kościół w Bierdzanach

Drewniana świątynia nie różni się z zewnątrz niczym od podobnych kościółków zbudowanych na pocz. XVIII w. Już w 1410 r. stał tu obiekt sakralny, a może tylko mała kaplica pod wezwaniem św. Walentego. Na jej fundamentach urosł w 1711 r. nowy kościół. Gdy w latach 60. XX wieku do Bierdzan przybył proboszcz ks. Marian Żagań, zobaczył dziurawą podłogę i ściany pomalowane zieloną farbą, sprawiające wrażenie jeszcze bardziej brudnych niż były w rzeczywistości. Raz ksiądz usłyszał jak starsza kobieta mówi do wnuczka: – Takiś chudy, jak bierdzko śmierć.

Zaczął rozpytywać, skąd wzięło się to dziwne powiedzenie. Odnalazł je wreszcie w „Nowej księdze przysłów polskich” Józefa Lompy, ale sensu nadal nie pojmował. Tymczasem w kościele rozpoczęto remont. Z Bytomia przyjechał rzeźbiarz, który ściągnął przegniłą ambonę i zabrał się do wykonywania nowej. Proboszcz

czasem towarzyszył mu w pracach. Powiedział kiedyś, że chciałby kościół odeskować, aby zniknęła zielona zgnilizna ze ścian.

– Mogę pożyczyć szczyryk? – zapytał rzeźbiarz. Potem pognął na chór i za organami zaczął delikatnie zdrapywać farbę. Pod pierwszą warstwą była druga w kolorze białym, a spod niej wyłoniło się oko, które łypało na odkrywcę. Rzeźbiarz dalej manipulował szczyrykiem, aż pojawiła się twarz i włosy. Niedługo potem o kościele zrobiło się głośno w całej Polsce. Pod zieloną farbą kryły się arcydzieła malarstwa. Przyjechali specjaliści z Krakowa, a miejscowi tłumnie wzięli się do pomocy. W ruch poszły żyłki, którymi milimetr po milimetrze ściągali ze ścian farbę.

Odrestaurowana świątynia przypomina dziś malowane Piśmo Święte. Katolicy, którzy przed wiekami nie umieli czytać, tak właśnie poznawali słowo Boże. Ostatnia Wieczerza, sceny z życia Matki Boskiej, Ewa powstająca z żebra Adama. Powiedzenie „Takiś chudy, jak bierdzko śmierć” też znalazło wyjaśnienie. Na jednej z odsłoniętych polichromii znajduje się kostucha, która przyszła po duszę bogacza. Jest przeraźliwie chuda. Obraz znajduje się po lewej stronie od wejścia do świątyni.

Izba leśna przy Nadleśnictwie w Kup

Placówka powstała w 1995 r. Ekspozycje pogrupowane są tematycznie, a do najciekawszych należą mapy leśne z XIX w., kopie map gospodarczych sprzed 1945 r., kolekcja minerałów, spreparowane rzadkie okazy fauny, np.: orzeł bielik, wydra i cietrzew. Podczas lekcji uczniowie mogą posłuchać utrwalonych na taśmie odgłosów leśnej zwierzyny i ptactwa. Leśnicy dysponują też bogatą biblioteczką filmów przyrodniczych.

46-082 Kup, 1 Maja 9, tel. +48 77 469 52 12

Izba etnograficzna w Biadaczu

Wystawa fotografii „Od kolebki po grób” oraz prezentacja eksponatów tworzących klimat wnętrza śląskiego domu to chluba gimnazjum w Biadaczu. Pomysłodawczynią utworzenia izby była polonistka Danuta Zalewska, której imię nosi dziś szkolne muzeum. Po przekroczeniu progu można przenieść się w czasie. Warto zajrzeć do spiżarni, kuchni, pokoju gościnnego, sypialni czy kącia szkolnego ze starymi dokumentami. Zabytkowe meble pachną tak samo jak kilkadziesiąt lat temu.

46-022 Luboszyce, Biadacz, ul. Szeroka 10, tel. +48 77 421 50 51

Izba regionalna w Luboszycach

Izba powstała dzięki inicjatywie nauczycieli i uczniów miejscowej szkoły podstawowej. Podczas penetrowania strychów i przydomowych komórek zaczęli oni odnajdywać „skarby”, których może pozazdrościć niejedno profesjonalne muzeum. W ten sposób odtworzono starą śląską izbę, kuchnię wyposażoną w dawne przedmioty gospodarcze, część sypialnianą oraz pomieszczenie lekcyjne z ławkami z 1936 r. Autentyzm izbie nadają suszące się zioła, kobiece stroje z 1926 r., oryginalne zdjęcia na ścianach czy metalowy nocnik koło niemal stoletniego dziecięcego łóżeczka.

46-022 Luboszyce, ul. Szkolna 4, tel. +48 77 421 57 11

Kościoty drewniane

Czarnowąsy – z XVII w., odbudowany po pożarze w 2005 r., z którego ocalała tylko figurka św. Anny.

Radomierowice – zbudowany pod koniec XVIII w. dla kolonistów niemieckich sprowadzonych przez króla Prus Fryderyka II.

Dobrzeń Wielki – z 1658 r., słynie z kultu św. Rocha. Cennym elementem wyposażenia jest ambona z początku XVII wieku, zdobiona dekoracją z rzeźbami czterech ewa gelistów. Z okresu baroku pochodzą również dwa XVIII-wieczne obrazy św. Barbary i św. Katarzyny.

Berpol – 46-024 Brynica, Kwiatowa 2, tel. +48 77 427 05 15, www.berpol.pl

Arenda – 46-020 Czarnowasy, Jagiełły 2, tel. +48 77 469 12 25, www.hotelarenda.pl

Hotel Regius *** – 46-020 Czarnowasy, Jagiełły 8, tel. +48 77 469 68 31, www.regius.com.pl

Gościniec Stara Kuźnia – 46-053 Dębska Kuźnia, Ozimska 15, tel. +48 77 421 92 69, www.starakuznia.pl

Uroczysko – 46-043 Dylaki, Ozimska 75, tel. +48 77 420 01 87, www.urocz.ovh.org

Dwór Zawiszy – 48-370 Paczków, 46-043 Dylaki, Jeziorna 16, tel. +48 77 546 79 73, www.dwor-zawiszy.pl

Hotel Aviator * – 47-325 Kamień Śląski, tel. +48 77 408 81 30, www.opole.airport.aero

Chata w Lesie – Kęszyce 7, 46-030 Murów, tel. +48 77 455 93 74, www.chatawlesie.pl

Dworek Sarmata – 46-040 Krasiejów, Sporacka 2a, tel. +48 77 465 12 34, www.dworeksarmata.pl

Ligocki Młyn – Ligota Prószkowska, 46-060 Prószków, Szkolna 8, tel. +48 694 284 576, www.ligockimlyn.pl

Hotel Domino *** – 49-100 Niemodlin, Opolska 54, tel. +48 77 460 83 05, www.hoteldomino.eu

Gospodarstwo – 46-090 Popielów, Dworcowa 53, tel. +48 77 427 57 60, www.agroturystyka-sobota.yoyo.pl

Hotel Arkas *** – 46-060 Prószków, Daszyńskiego 12, tel. +48 77 541 87 87, www.hotelarkas.pl

Agroturystyka Lipińscy – Przysiecz, 46-060 Prószków, Stawowa 2, tel. +48 77 464 80 67, www.lipinscy.com.pl

Zajazd Hema – 46-042 Pustków, Ozimska 69a, tel. +48 77 465 52 58, www.hema.ow.pl

Dom nad Jeziorem – 46-042 Szczedrzyk, Rybacka 1, tel. +48 785 677 115

Jabłoniowy Sad – 46-042 Szczedrzyk, Powstańców Śl. 15, +48 420 23 00, www.ekozagroda.pl

Tęcza – Rzędów, 46-045 Turawa, Zielona 1, tel. +48 77 421 27 08, www.agroturystyka-turawa.pl

Hotel Zacisze *** – 46-045 Turawa, Biwakowa 2, tel. +48 77 402 90 30, www.zaciszeturawa.pl

Jannogród – 46-022 Zawada, Bocianowa 9a, tel. +48 77 474 00 19, www.agroturystyka-zawada.pl

Gościniec pod Różą – 46-060 Chrząszczyce, Opolska 26, +48 77 464 94 56, www.opolskiwesela.pl

Kuchnia Śląska – 46-081 Dobrzeń Wielki, Strzelców Bytomskich 1, tel. +48 77 469 50 80, www.kuchniaslaska.opole.pl

Stary Dom – 46-070 Domecko, Opolska 45, tel. +48 77 464 69 92, www.stary-dom.com

Dobre Jadło – 46-040 Grodziec, Częstochowska 161, tel. +48 77 465 56 38, www.dobrejadlo.pl

Turawianka – 46-045 Turawa, Kościuszki 10, tel. +48 77 421 76 30, www.turawianka.pl

Zamkowa – 46-060 Prószków, Zawadzkiego 36, tel. +48 77 464 89 92

Kąpielisko w Suchym Borze – 46-053 Suchy Bór, Pawlety 26, www.suchy-bor.pl

Pływalnia – 49-130 Tułowice, Zamkowa 15, tel. +48 77 460 01 53

Stajnia Zawada – Luboszyce, 46-022 Zawada, Oleska 24, tel. +48 604 365 540, www.stajniazawada.pl

Ściany wspinaczkowe – Winów, 46-060 Prószków, Stara Droga 1, tel. +48 888 564 953, www.asgard.pl

Centrum tenisowe – 46-022 Zawada, Skośna 9, tel. +48 609 911 344, www.hart-tenis.pl

Muzem Hutnictwa (Stowarzyszenie Dolina Małej Panwi) – 46-040 Ozimek, Hutnicza 1, (biurowiec huty „Małapanew”)

Nysa za murami

Nysę, położoną pomiędzy dwiema rzekami: Nysą Kłodzką i Białą Głucholaską, opisano w norymberskiej „Kronice świata” z końca XV w. jako jedno z najważniejszych miast ówczesnej Europy, obok Krakowa i Wrocławia. Szybko zyskała miano śląskiego Rzymu dzięki setce wież, wznoszących się nad murami obronnymi, licznym fortyfikacjom oraz nieprzebranej ilości kościołów. Za pierwszego nyskiego fortyfikatora uznano biskupa Przeclawa z Pogorzeli, który w 1350 r. nakazał budowę muru obronnego z 28 basztami i 4 wieżami przybramnymi: Wrocławską, Ziębicką, Bracką i Celną. W 1643 r. miasto zamieniło się w twierdzę otoczoną 10 bastionami, 4 rawelinami i fosą wodną.

Nyska dzwonnica

Dzwonnica, przylegająca do bazyliki św. Jakuba i Agnieszki, wygląda jakby była niedokończona. Zagadkę wyjaśnia wyryte nad głównym wejściem nazwisko biskupa Rudolfa von Rudesheima i Mikołaja Hirza, któremu duchowny zlecił prace budowlane w 1474 r. Dziesięć lat później ukończono dopiero pierwsze piętro. Powieszono dzwon, który przenoszono coraz wyżej wraz z przybywaniem kondygnacji. Roboty przerwano przy czwartej, ponieważ zabrakło zarówno pieniędzy, jak i dalszych chęci do kontynuowania prac. W 1945 r. dzwonnica spłonęła a zabytkowy kolos o wadze 8200 kg runął w dół. Rozbity dzwon św. Jakuba przetopiono na dwa nowe. Dziś zabytek wieńczy 9 dzwonów oraz zegar z kurantem. Znajduje się w nim skarbiec, w którym prezentowane są ocalałe w czasie wojny precjoza kościelne, ukryte przez księdza Wawrę i jego dwóch pomocników, np. monstrancja wyznaczana diamentami. W 2003 r. do proboszcza zgłosiło się dwóch mężczyzn, którzy po wojnie wyjechali do Niemiec i opowiedzieli o skrytce. Dla uczczenia znaleziska otwarto jedno z win mszalnych znalezionych w schowku.

Śłynny mieszkaniec Nysy

Światowej sławy biochemik Konrad Emil Bloch urodził się w 1912 r. Mieszkał przy ul. Fałata 8 w Nysie. Uczęszczał do najstarszego śląskiego gimnazjum. W latach 30. XX w. po dojściu Hitlera do władzy razem z rodziną opuścił miasto. W 1964 r. otrzymał nagrodę Nobla w dziedzinie medycyny i fizjologii za badania nad zwalczaniem miażdżycy i odkrycie przebiegu syntezy cholesterolu w ludzkim organizmie.

Bazylika św. Jakuba i Agnieszki w Nysie

Świątynia pw. św. Jakuba i Agnieszki powstała w miejscu murowanego kościoła z końca XII w. Jej fundatorowi biskupowi Wacławowi zależało, aby była potężna i dlatego ma wysokość aż 27 m, a strop podtrzymuje 12 kolumn. Od poł. XIV w. do poł. XVII w. wybudowano w jej wnętrzu 19 kaplic. W XVII w. miała 43 ołtarze, ale do naszych czasów przetrwał tylko jeden tryptyk z XVI w. Wnętrze kościoła zdobią renesansowe i barokowe sarkofagi oraz epitafia, wspominające pochowanych mieszczan, szlachtę oraz biskupów wrocławskich. To największy tego typu zbiór po Wrocławiu.

Dom Wagi w Nysie

Budynek z 1604 r. wybudowano na zlecenie biskupa Jana Stischa w miejscu, gdzie wcześniej stały kramy kupieckie. Od towarów przywożonych do Nysy płacono odpowiednie podatki i właśnie dlatego umieszczono w centralnym miejscu wagę. Handlowano miedzią, solą oraz ołowiem, które były objęte prawem przymusu drogowego (przewożący je kupcy podążali ściśle określonymi trasami) i prawem składu (po dotarciu do miasta musieli sprzedać towar lub zostawić go w magazynie miejskim), co uniemożliwiałoby prowadzenie handlu detalicznego oraz narzucanie cen. W Domu Wagi przechowywano również w tzw. skarbczyku wzorce metryczne, których musieli przestrzegać wszyscy handlujący. Nyski łokieć wynosił 32,5 cm. Na szczycie kamienicy stał archanioł Michał, ale nie zachował się do naszych czasów. W czasie francuskiego oblężenia w 1807 r. aż 30 odłamków pocisków artyleryjskich wbiło się w budynek Domu Wagi. Na pamiątkę tego wydarzenia w fasadę wmurowano kulę armatnią.

Muzeum w Nysie

Twórcami pałacu, który zaczęto budować w XVII w., byli liczni mecenasi, co miało wpływ na kształt i wystrój poszczególnych skrzydeł. Dziś mieści się w nim muzeum z bogatym zbiorem eksponatów dotyczących burzliwej historii miasta, pradziejów nyskiej ziemi, militariów czy archiwaliów. Na zdjęciach zachowały się zniszczone dziś zabytki, jak pałac w Kopicach czy nieistniejący już pałac w Wierzbniku. Bogatej kolekcji malarstwa europejskiego nie powstydziłyby się największe muzea w Europie. W muzeum zaprezentowano m.in. wnętrze mieszczarskiego domu z przełomu XIX i XX w., składające się z części mieszkalnej oraz gospodarczej. Tapety na ścianach, firany z lambrekami, serwantka z porcelaną, fotografie na komodzie, polifon czy fotel ustawiony tuż obok kaflowego pieca wyglądają jakby stały tu od wieków, a gospodarz tylko na chwilę opuścił pomieszczenie. Na dziedzińcu pałacu często organizowane są wystawy lub targi. To najstarsza instytucja muzealna na Opolszczyźnie, powstała w 1897 r.

48-300 Nysa, ul. Biskupa Jarosława 11, tel. +48 77 433 20 83, www.muzeum.nysa.pl

Studnia z orłem dwugłowym

Gdy szwedzcy żołnierze zatruli w czasie wojny trzydziestoletniej studnię w Nysie, postanowiono wybudować nową. Fundatorem barokowego zabytku był burmistrz Kaspar Nass. Inskrypcja w języku niemieckim wykuta na ozdobnej kratce informuje: „W roku 1686 z łaski godnego pochwały magistratu wykonał mnie Wilhelm Helleweg nadzorca arsenatu”. Wodę czerpano z niej do XIX w., ale po uruchomieniu wodociągów stała się niepotrzebna. Misterną kratę o wadze 2600 kg w czasie wojny ukrywano w fortach nyskich. Wieńczy ją dwugłowy orzeł Habsburgów. Studnia znajduje się niedaleko Rynku, przy ul. Wrocławskiej.

Na szlaku czarownic

Jedną z wystaw w nyskim muzeum udostępniana jest tylko tym zwiedzającym, którzy ukończyli 12 lat, gdyż prezentuje historię czarownic i ich procesy. W 1341 r. powstał w mieście urząd inkwizytora, ale masowe stosy zaczęły płonąć dopiero w XVII w. Za czasów księcia nyskiego Karola Ferdynanda I Wazy zginęło ponad 250 osób. Kobiety znajdujące się na medycynie czy ziołach obarczano winą za klęski żywiołowe, choroby czy nawet wybuchające wojny. Po osądzeniu zabierano im majątki, co sprzyjało rzucaniu oskarżeń na coraz to bogatsze panie. Ze spalaniem żony Marii nie mógł pogodzić się radny Peschka. Gdy wystawił jej mały pomnik, inkwizytor Bobliga uznał go w 1692 r. za czarownika. Ostatni proces odbył się w 1715 r. a oskarżona trafiła do szpitala psychiatrycznego. Koło Domu Wagi w centrum Nysy znajdował się pręgierz, a za miastem stał od 1639 r. piec do palenia czarownic, w którym można było równocześnie spalić 20 osób.

Zabobony przeszłości

- Burzę odganiało się postawieniem przed chałupą topaty, którą wkładało się do pieca.
- Żeby pozbyć się bólu gardła, należało na grzebień napluć trzy razy, a następnie oznaczyć nim obolale miejsce.
- Panna, która chciała spodobać się kawalerowi dawała mu do wypicia wódkę z popiołem, własnymi paznokciami i włosami. Ten sam efekt dawało wypicie mleka, w którym wcześniej umyła się dziewczyna.
- Powróż, na którym powiesił się człowiek, zawsze przynosił szczęście.

Krześło czarownic

Należało do popularnych narzędzi tortur, wytwarzane było najczęściej z drewna. Najbardziej przedziwne modele przypominały żelazny fotel z kolcami i były podgrzewane. Wystarczyło 15 min., aby kobieta osądzona o czary przyznała się do wszystkich zarzucanych jej czynów. Najdłużej przesłuchiwana wytrzymała tortury na krześle przez 12 godzin.

Fortyfikacje nyskie

Odkąd Nysę zdobyły w 1741 r. wojska króla Prus Fryderyka II, postanowiono uczynić z niej najnowocześniejszą twierdzę Europy, posiadającą wszystkie typy umocnień: fort wodny, artyleryjski, redutę, bastion, kaponierę czy rawelin. W czasie zwiedzania nie można przeoczyć: Fortu II – powstałego w latach 1865-66 i najlepiej zachowanego, największego Fortu Prusy w kształcie gwiazdy, Fortu Wodnego wybudowanego przez Austriaków w 1741 r. i zrewitalizowanego kilka lat temu. W Nysie zachowało się 60 procent fortyfikacji, zajmujących 230 hektarów. Kilometrowe mury idealnie nadawały się na więzienie i właśnie dlatego trzymano tu markiza de la Fayette, współtwórcę Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela oraz uczestnika wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych. Po zgilotynowaniu 1500 przeciwników rewolucji uciekł z Francji do Austrii, która wydała go Prusom. Z twierdzy w Magdeburgu trafił do nyskiego Fortu Prusy skąd przekazano go ponownie Austriakom. Ci osadzili go w olumnieckich lochach. Słynnym więźniem nyskich kazamatów był w czasie I wojny światowej przyszły prezydent Francji Charles de Gaulle. W lutym 1916 r. został ranny w głowę i dostał się do niewoli. Od maja do września pozostawał w nyskim więzieniu. Za próbę ucieczki ukarano go przewiezieniem do karnego obozu w Ingolstadt.

Bastion św. Jadwigi

To jedna z dziesięciu fortec staroholenderskich z XVII w., udostępniona dziś do zwiedzania. W 1807 r. w jej murach mieściło się laboratorium, w którym przygotowywano amunicję. W 1870 r. więziono tu 500 francuskich jeńców. Później obiekt zamieniono na koszary, a po wojnie – na magazyny. Dziś pełni funkcję kulturalną: na dziedzińcu zbierają się Nyskie Grupy Rekonstrukcji Historycznych w mundurach z zamierzchłych czasów przed wymarszem do fortów, a turyści podążają trasą turystyczną, poznając tajniki największych pruskich ufortyfikowań. Na dziedzińcu odbywają się imprezy plenerowe: wernisaże, spotkania muzyczne czy wystawy. Mieści się tu punkt informacji turystycznej.

48-300 Nysa, Piastowska 19, tel. +48 77 433 49 71, www.twierdzanysa.com

Wieża ciśnień

Niedaleko fortu „Prusy” znajduje się 33-metrowa wieża wodna, wybudowana w 1907 r. Traktowano ją jako pomnik pamięci narodowej oraz miejsce o szczególnym znaczeniu patriotycznym. Dziś uznana jest za najlepiej zachowaną wśród tzw. wież Bismarcka, powstających w różnych państwach. W 1924 r. przekształcono ją na wieżę widokową, a w jej wnętrzu mieściło się 3700 ton wody. 10 lat później przejęło ją wojsko, umieszczając tu najnowocześniejszy sprzęt radiowy. Nadal jej przeznaczenie nie jest wyjaśnione do końca, co nadaje monumentalnemu obiektowi nutkę tajemnicy. Niedawno wieżę przeobrażono po remoncie w centrum rekreacyjne. Do dyspozycji chętnych oddano m.in. ścianę wspinaczkową.

48-300 Nysa, Obrońców Tobruku, www.twierdzanysa.com

Dni Twierdzy Nysa

To jedna z najbardziej znanych imprez rekonstrukcyjnych w Polsce, w której biorą udział Czesi, Węgrzy, Litwini, Francuzi, Niemcy, Szkoci czy Ukraińcy. Odbывается w ostatnią sobotę lipca. W 2012 r. ponad 450 ochotników z prawie 40 regimentów strzelało z 18 armat, 260 karabinów, zużywając ponad 100 kilogramów prochu. Ułani w mundurach z epoki walczą z cesarskimi gwardzistami przed Fortem Prusy. Nie leje się krew, ale wokół huczą działa i unosi się dym bitewny. Młodzieńcy prezentują broń, konie rżą, starsi musztrują młodszych, nie brakuje muzyki oraz kramów z jedzeniem i pamiątkami. Wydarzenie upamiętnia rok 1807, gdy wojska Napoleona po 114 dniach oblężenia zdobyły miasto. Przyczyną poddania się wojsk pruskich było wyczerpanie się zapasów żywności i amunicji.

Na odbywający się w sierpniu Międzynarodowy Festiwal Folklorystyczny w Nysie przybywają goście z wielu krajów europejskich oraz bardziej odległych: Indii, Izraela, Meksyku, Filipin, Nowej Zelandii, Algierii.

Jezioro Nyskie

To akwen o powierzchni 2077 hektarów zwany również Głębinowskim, który szczególnie upodobał sobie pływacy i miłośnicy żagli. Wędkarze mają szansę złowić szczupaki, sandacze, płocie czy leszcze. Powstał w 1971 r. jako zbiornik retencyjny o pojemności 123 mln m sześć. wody, zatapiając m.in.: wieś Miedniki z pałacem. Zapora ma długość 2 km i wysokość 20 m. Zbiornik łączy się z licznymi jeziorkami. Do najciekawszych należy wyrobisko Seszele, powstałe na skutek wydobywania żwiru. Pokryte jest kilkunastoma wyspami. Na skutek prowadzonej działalności ciągle powstają nowe.

Pałac Frączków

Wiedzie do niego aleja brzozowa, dzięki której przejeżdżając przez nią ma wrażenie, że cofa się w czasie po pokonaniu kolejnych metrów. Codzienny gwar zostawia się za sobą i trafia do XIX-wiecznego parku ze stawem i wyspą, zachowanymi kanałami rozprzeczającymi wodę. Dziejowe zawirowania nie zniszczyły pałacowych wnętrz. Zachowały się sztukaterie, kominki, zabytkowa stolarka i kolumny, a z restauracyjnej kuchni dochodzą zapachy włoskich przypraw. Pałac powstał w 1730 r., ale dzisiejsza bryła i park jest dziełem hrabiego Aleksandra von Francken-Sierstorff, który w 1863 r. nabył posiadłość i gruntownie ją przebudował.

Frączków, 48-314 Pakostawice, tel. +48 77 435 76 11, www.frackow.pl

W powiecie nyskim wytyczono 5 tras rowerowych, których łączna długość to 270 km. Oto jedna z nich:

Nysa – Regulice (murowany dwór z 1800 r. ze słonecznym zegarem) – **Korzękwice** (stary młyn wodny ze śluza-mi) – **Frączków** (pałac pełniący funkcję hotelu i restauracji) – **Śmitowice** (XIX-wieczny dwór) – **Rzymiany** (kościół pw. Matki Bożej Różańcowej) – **Czarnolas** (neogotycki kościół otoczony starym murem) – **Chróścina Nysa** (w kościele renesansowa płyta nagrobna Jana Popschutza z płaskorzeźbą rycerza oraz ruiny barokowego pałacyku z XVIII w. z parkiem bogatym w starodrzew).

Głuchotaży bramą Gór Opawskich

Miasto założył ok. 1222 r. biskup Wawrzyniec. Szybko zaczęli przybywać osadnicy, wierząc że wzbogacą się dzięki wydobywaniu złota. Do dziś zachowało się 80 szybów, w których wydobywano bezcenny kruszec. Przez 250 lat eksploatacji złóż uzyskano ok. 2 800 kg złota. Miejscowość nazwano Ziegenhals, czyli Kozią Szyją od kształtu zakola rzeki Białej Głuchotaskiej. Jej wody były przyczyną wielkich powodzi, które kilkakrotnie wylały na wysokość ponad czterech metrów. Pierwsza w 1472 r. została upamiętniona wmurowaną w XVI w. w ścianie kościoła tablicą z napisem: „Ja rzeka Biała wezbrałam się aż do krzyża. Mieszczanin Witz poradził i nauczył, aby pójść z Sakramentem i złożyć ślubowanie Bogu i Matce waszej. Na to drugiego lipca woda opadła. Dotrzymujcie danego słowa, bójcie się mnie żywiołu”. Nowa nazwa „Głuchotaży” powstała po II wojnie światowej.

lokalne specjały

Kołocz według tradycji to obrzędowe ciasto weselne lub świąteczne. Bardzo często serwowany na stołach, szczególnie po oczepinach, gdyż symbolizuje dostatek. Jest pierwszym w województwie regionalnym produktem z certyfikatem Chronionego Oznaczenia Geograficznego UE. Wpisany na „Listę produktów tradycyjnych”. Według legendy przepis wykrał dziewczyna z małej wsi. Gdy zobaczyła skrzaty wyrabiające ciasto, ukryła się za drzewem, a potem podzieliła się wiedzą z gospodyniami.

W Głuchotazach warto zobaczyć:

- Źródło Żegnalce, przy którym rodziny żegnały rekrutów, których ówczesnie powoływano do wojska na ok. 15 lat;
- Kościół pw. św. Wawrzyńca z II poł. XIII w. z wczesnogotyckim portalem ozdobionym maskami mnichów;
- Gotycko-renesansową wieżę Bramy Głównej – najbardziej okazała pozostałość miejskich obwarowań, w której znajduje się punkt widokowy;
- Szlak Złotych Górników – wyróżniony tytułem Najlepszego Produktu Turystycznego Opolszczyzny w 2009 r. Prowadzi do miejsc dawnego górnictwa złota w Górach Opawskich oraz przez szczyt Przedniej Kopy (495 m n.p.m.). W czasie wędrowki można zaobserwować na dawnych terenach złotonośnych dobrze zachowane elementy górniczych płuczek, pozostałości dawnych szybów i sztolni górniczych oraz hałdy urobku.

Park zdrojowy w Głucholazach

Pod koniec XIX w. Towarzystwo Promenadowe, zrzeszające 90 najznakomitszych mieszkańców, zdecydowało o budowie parku, kawiarenek oraz dolnej promenady. Najslynniejszym obiektem sanatoryjnym wybudowanym w 1882 r. w stylu szwajcarskim z kamienia i drewna był Ferdinandsbad (obecny ośrodek „Skowronek”). W sanatoriach stosowano niezwykle popularne zabiegi wodolecznictwa i terapie wzorowane na metodach Vincenza Priessnitza, leczącego w niedalekim Jeseniku i Sebastiana Kneippa. Idąc dzisiejszą ul. Parkową mijają się Młyn Leśny z kołem wodnym, które miało 6 m i należało do największych na Śląsku. Po stawie pływały łódki, a zimą – szusowali łyżwiarze. Saneczkarze korzystali z 3-kilometrowego toru, a narciarze – z licznych tras zjazdowych. Świetność uzdrowiska trwała do 1903 r. gdy zaniechano leczenia innowacyjnymi metodami, a 120 osób uciekło przed 2,5-metrową falą powodziową. W poł. lat 30. wybudowano na obszarze Leśnego Stawu kompleks basenów z nowoczesnym zapleczem hotelowo-gastronomicznym oraz alpinarium. Kilka lat temu odtworzono urządzenia wodolecznictwa, zasilane wodą z potoku Zdrojnika. Dzięki kontynuowaniu tradycji uzdrowiskowych w głucholańskich szpitalach leczy się choroby serca i płuc oraz schorzenia układu somatycznego.

Szubienicza Góra

Z Szubienicznej Góry roztacza się piękny widok na okolicę. Nazwa ta wywodzi się z czasów, gdy skazane za czary kobiety wieszano za miastem i tam też zakopywano ich prochy. Niedaleko znajduje się 20-metrowe urwisko skalne zwane Czarcią Amboną, do którego prowadzi 300 schodów. Kandydatki na czarownice poddawano torturom, które nie trwały dłużej niż osiem dni. Stosowano wobec nich pięć prób: leż, szpilkową, ogniową, wagową i wodną.

Stynna mieszkanka Głucholaz

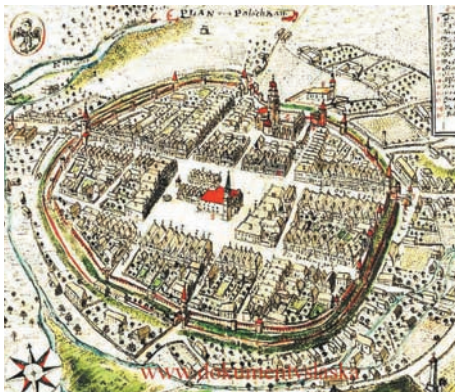
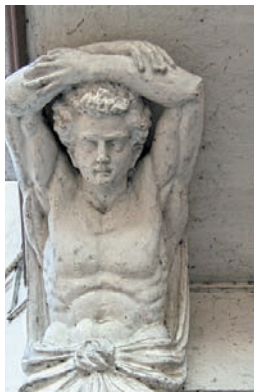
Z Głucholaz pochodzi Ewa Chrobak, która w 1967 r. jako 9-lątka stworzyła projekt Orderu Uśmiechu.

Paczków - polskie Carcassonne

Tak właśnie nazywany jest Paczków, który słynął z 30 wież i był otoczony dwoma pasmami murów, oddalonymi od siebie o 7 metrów. Dziś ciągną się na długości 1,2 km. W połowie XIX w. kilka wież wyburzono, gdyż Niemcy gospodarze postanowili przystosować miejscowość do zmieniającej się militarnie rzeczywistości. Zlikwidowano też fosę, a w jej miejscu powstały planty. Zasadzono wówczas platany, rzadkie parkowe drzewa, stanowiące jedną z ciekawszych atrakcji przyrodniczych. Brama Nyska wykuta w 1573 r. stanowi jedną z czterech dróg, którą można było dotrzeć do niewielkiego miasteczka. Strzegły ją wieże łupinowe – przypominające kształtem półbaszty, stanowiące fragment obronny fortyfikacji. Do czasów współczesnych zachowało się ich 19. Dostępu do Paczkowa broniły również trzy wieże: Kłodzka, Żąbkowicka i Wrocławska – na której znajduje się wyjątkowy punkt widokowy, z którego można podziwiać panoramę paczkowskiej ziemi.

Spacer po murach

Przy wsparciu funduszy unijnych zrealizowano niepowtarzalną atrakcję – spacer po koronie odrestaurowanych fortyfikacji Paczkowa. Jednym z etapów wycieczki jest hurdyca – drewniany zadaszony ganek o półkolistym kształcie, z którego rozciąga się widok na panoramę miasta.

Ratusz w Paczkowie

Choć obiekt jest datowany na połowę XVI w., to po wielokrotnych przebudowach oryginalny renesansowy charakter zachowała do dziś jedynie ratuszowa wieża, którą wzniesiono około 1552 r. W jej wnętrzu znajduje się mechanizm zegara skonstruowany w 1858 r. przez Carla Weissa, cenionego zegarmistrza z Głogowa, oraz trzy XVIII-wieczne dzwony. Wieża należy do najlepiej zachowanych na Śląsku renesansowych budowli tego typu. W dolnej części kwadratowa, w górnej ośmioboczna, składa się z dziewięciu kondygnacji. Wieńczy ją ganek i ostrosłupowy hełm z iglicą, skąd rozciąga się wspaniały widok na panoramę miasta i Gór Opawskich.

W latach 1791-1902, zanim powstał w Paczkowie kościół ewangelicki, ratuszowa sala posiedzeń służyła gminie protestanckiej jako miejsce modlitwy. Obecny budynek pochodzi z pierwszej połowy XIX w. i jest siedzibą władz samorządowych.

Skarby z Bolkowego zamku

Dawno temu na drugim brzegu Białej Wody, naprzeciwko grodu w Paczkowie, stał zamek księcia Bolka. Podobno było w nim mnóstwo skarbów, ale po jego zniszczeniu nic nie znaleziono. Legenda mówi, że można je wydobyć tylko o północy, nie wypowiadając jednak ani jednego słowa. Dwóch mieszkańców Paczkowa udało się na wzgórze i tak długo kopali aż znaleźli wielkie skrzynie. Nagle pojawiły się zjawy, które ostrzegły, że powieszą śmiatki. Jeden z nich nie wytrzymał i krzyknął przerażony, aby darowały mu życie. W tym momencie zjawy zniknęły. Skarb również.

Dom Kata w Paczkowie

To symbol Paczkowa owiany wieloma legendami. Dom z XVIII w. zamieszkiwany był przez kata i jego rodzinę. Podobno jednak w samym mieście wyroków nie wykonywał, aby nie narazić się tłumowi. 22 czerwca 1859 r. zmarł ostatni kat Karol Flux. W domu kata mieści się dziś punkt informacji turystycznej, wystawa historyczna, zgromadzone materiały archiwalne oraz organizowane są cykliczne wystawy malarskie czy rzeźbiarskie. Po minionych czasach został katowski cennik, z którego wiadomo, że za łamanie kołem rajcy płacił 8 talarów, za ćwiartowanie – 12, a spalenie na stosie – 7 talarów.

48-370 Paczków, Wojska Polskiego 23,
tel. +48 77 431 69 87, www.paczkow.pl

Kościół warowny w Paczkowie

Gotycki przybytek pw. św. Jana Ewangelisty, ufundowany przez biskupa Przecława z Pogorzeli, zaliczany jest do najpotężniejszych warowni kościelnych w Europie Środkowej. W portalu głównym znajduje się herb Nysy. Niektóre z kościelnych rzeźb wyszły spod dłuta Wita Stwosza. Budowa zaczęła się w 1350 r. i trwała prawie 30 lat. W obawie przed atakami tatarskimi w XVI w. kościół ufortyfikowano, a z małych otworów można było wylewać na wroga gorącą smołę. Zgodnie z legendą, studnia w kościele, zwana turecką, miała swą dodatkową funkcję – była schronieniem dla mieszkańców w razie najazdu nieprzyjaciela.

Muzeum Gazownictwa w Paczkowie

To unikalne muzeum umieszczono w starych budynkach gazowni, która działała od 1902 do 1977 r. W obiekcie znajdują się autentyczne urządzenia do produkcji gazu miejskiego. Jedną z wystaw poświęcono sprzętom domowym, które zużywały gaz, jak lodówka, lokówka, żelazko czy lutownica. Unikalnymi eksponatami jest 600 gazomierzy, pochodzących nawet z XIX w. Dzielą się na mieszkaniowe, przemysłowe, produkcyjne, kontrolne i laboratoryjne. Niektóre są na żetony, które w Polsce wycofano po II wojnie światowej, ale nadal funkcjonują w niemieckich czy francuskich hotelach. Muzeum łączy historię z nowoczesnością, prezentując na interaktywnych wystawach np. historię gazu domowego.

48-370 Paczków, ul. Pocztowa 6, tel. +48 77 431 68 34, www.muzeumgazownictwa.pl

Ratusz w Otmuchowie

Budowla renesansowa z dekoracją sgraffitową, mimo że usytuowana w samym centrum, kryje w sobie wiele zagadek. Nie wiadomo, kiedy dokładnie powstała, a jedyną wskazówką jest kartusz z herbem biskupa Jakuba Salzy, wskazujący rok 1538. Dzięki zapisowi testamentowemu biskupa wrocławskiego Jana Sitscha wiadomo, że w 1604 r. dobudowano wieżę ratuszową, ozdobioną zegarem kołowym. Duchowny przeznaczył na ten cel 1000 talarów. Sześć lat później rajcowie postanowili zatrudnić trębacza, który miał pracować we wszystkie dni rano i wieczorem oprócz piątków. Do jego obowiązków należało też uczestnictwo w świętach kościelnych, a gdy się paliło, wywieszał w oknie wieży flagę lub latarnię.

Śloneczny zegar

Zegar na otmuchowskim ratuszu zachwyca tych, którzy wpatrzą się w stiukową płaskorzeźbę. W dwóch medalionach na sąsiadujących ścianach umieszczono nagie niemowlę, leżące na murze z cegieł. Zamiast poduszki, ma pod głową trupa czaszkę, a pod nogami klepsydrę. Podobno zegar upamiętnia zarazę z 1633 r., gdy pogrom odbierał życie kolejnym mieszkańcom, a w jednej z rodzin ocalało tylko sparaliżowane niemowlę.

Pałac w Biechowie

Neorenesansowy zabytek otoczony 750 hektarami lasu należał do rodziny von Matsche. Do pałacu od strony ogrodów prowadzą okazałe schody. W parku znajduje się kaplica i romantyczny staw. Obiekt jest dostępny jedynie z zewnątrz.

Zamek w Otmuchowie

Ma kilka niezaprzeczalnych atutów: położony jest na wzgórzu, a z wieży roztacza się widok na Jezioro Nyskie i Otmuchowskie, można w nim przenocować lub coś przekąsić w restauracji, otacza go park pełen egzotycznych roślin, jak młorząb czy perukowiec. Zasadził je Aleksander von Humboldt, jeden z najślawniejszych przyrodników na świecie. Być może miało to miejsce w 1820 r., gdy Aleksander odwiedził gospodarza zamku, swego brata Wilhelma. Schody końskie, którymi mieli wjeżdżać rycerze na swoich wierzchowcach, faktycznie służyły biskupowi Filipowi von Sinzendorfowi. Nakazał ich budowę, gdyż z powodu choroby musiał być wnoszony do zamku w lektyce. Renesansowe gmazysko pamiętające czasy średniowieczne pełne jest tajemnic. Tylko nieliczni wiedzą, że za kominkiem w sali rycerskiej mieści się pomieszczenie przeznaczone dla szpiega. Dostawał się tam schodkami z biblioteki. W jednej z podłóg zamontowano specjalny mechanizm z zapadnią, przez co wielu nieszczęśników kończyło niespodziewanie życie spadając kilkanaście metrów w dół. Obok celi śmierci znajdowało się więzienie, w którym zachowały się wydrapane w ścianie napisy skazańców.

48-385 Otmuchów, Zamkowa 4, tel. +48 77 431 51 48, www.zamek.otmuchow.pl

„Lato kwiatów” w Otmuchowie

Najstarsza impreza cykliczna poświęcona wystawom kwiatów odbywa się w pierwszy weekend lipca. Uczestniczy w niej ponad 100 tys. odwiedzających i sprzedawców. Targom towarzyszą występy lokalnych zespołów artystycznych.

Kościół św. Mikołaja i św. Franciszka Ksawerego w Otmuchowie

To jeden z najszybciej zbudowanych kościołów na Śląsku. Prace rozpoczęto w 1690 r. a ukończono je po trzech latach. Do powstania świątyni użyto 47600 cegieł, 4150 dachówek, 2700 cegieł na posadzkę. Pomocni byli miejscowi, którym fundator biskup Franciszek Ludwik Neuburg darował kary grzywny i więzienia w zamian za udział w budowie. Mimo dziejowych perypetii kościół zachował swój barokowy kształt, a nawet wystrój: od ambony do ołtarzy. Karol Dankwart wraz z pomocnikami stworzył w osiem tygodni 38 malowideł barokowych, przedstawiających życie świętych.

Pomnik żony kata

Łatwo go pominąć na turystycznym szlaku, gdyż oddalony jest kilkaset metrów od Rynku, przy ul. 1 Maja i przypomina swym wyglądem kapliczkę. Pochodzi z 1654 r., a przytwierdzony obraz na blasze ze św. Rochem karmionym przez anioła, jest o wiele późniejszy. Z tyłu pomnika zachowała się mocno zatarta inskrypcja, którą można przetłumaczyć „Ja Krzysztof Kuhn, kat, kazałem zbudować na wieczną chwałę Boga, na cześć Anny Katarzyny Helbranın mojej żony i gospodyni”. Stannowisko kata w Otmuchowie powstało w 1620 r. Pierwszym pól mistrzem z cechu w Nysie był Wolf Bohmichen. Do poł. XIX w. funkcję tę sprawowały dwie rodziny, a fach przechodził z ojca na syna. Kat wykonywał wyrok przez ścięcie mieczem głowy siedzącego na krześle skazanego, potem grzebał zwłoki.

Wyremontowane przy wsparciu funduszy unijnych otmuchowskie kino „Podzamcze” zwane jest rowerowym kinem retro z powodu niezwyklej atrakcji. Podczas specjalnych bezpłatnych seansów widzowie mogą sami zasilać projektor, pedałując na stacjonarnych rowerach.

Jezioro Otmuchowskie

W miejscu dzisiejszego zbiornika o pojemności 143 mln sześć. wody znajdowały się trzy wsie. Jezioro wybudowane w latach 1926-33 zajmuje 2 tys. hektarów i miało chronić liczne miejscowości przed wylewami Nysy Kłodzkiej. Jest wykorzystywane rekreacyjnie do uprawiania sportów wodnych. Jego brzegi upodobały sobie na siedlisko czaple szare, a w otaczającym jezioro 29-hektarowym rezerwacie do cennego starodrzewia zaliczane są brzozy i dęby. Wokół akwenu wytyczono liczne trasy rowerowe. Warto na dwuśladzie poznać najbliższą okolicę. Oto jedna z propozycji:

Otmuchów – Ścibórz (barokowy pałac (obecnie agroturystyka) z kartuszem herbowym, będącym arcydziełem sztuki metaloplastycznej) – **Stary Paczków** (kościół z IV w.) – **Paczków – Pomianów Dolny** (zespół pałacowo-parkowy z XVIII w.) – **Ligota Wielka – Sarnowice** (zabytkowe kapliczki przydrożne) – **Otmuchów**.

Tajemniczy Kałków

W Kałkowie historia miesza się z legendą. Z dała widać obronny średniowieczny kościół, przypominający warownię. Obiekt zbudowano według najlepszych założeń obronnych. Wejście na wieżę jest strome i wąskie, okna są małe, a mury mają kilka metrów grubości. Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1132 r. Mieszkańcy są przekonani, że to templariusze założyli ich wioskę. Byłaby to prawdziwa historyczna rewolucja, ponieważ źródła milczą na ten temat. W parafialnych notatkach zachował się jednak opis zdarzenia, które rzuca nowy cień na legendarny przekaz. W roku 1822 w czasie remontu kościoła robotnicy znaleźli napis łaciński: „W roku pańskim 1132 dom boży założyli templariusze, a ukończyli go w 1153 r.”. Dziś już go nie ma, ale przetrwała notatka z tego wydarzenia: „Ujawnił się widoczny, parokrotnie odświeżany napis wskazujący na XII wiek pochodzenia”. W czasie kolejnego remontu w 1931 r. odkryto polichromie z końca XIV w.

Centralne Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach

Muzeum w Łambinowicach znajduje się w miejscu dawnego poligonu wojskowego Lamsdorf, na którym szkolono żołnierzy pruskich, a potem niemieckich. W czasie wojny prusko-francuskiej przetrzymywano w lagrze 4 tys. Francuzów. W trakcie I wojny światowej więziono w nim 90 tys. żołnierzy rumuńskich, serbskich, rosyjskich, angielskich, włoskich i francuskich. Podczas II wojny światowej „kompleks Lamsdorf” był największym obozem jenieckim w Europie. Zginęło w nim m.in. kilkadziesiąt tysięcy jeńców radzieckich. Zachowały się fragmenty stalagów, wartownia, kasyno oficerskie, domy mieszkalne i trzy cmentarze. W budynku niemieckiej komendantury mieści się dziś muzeum powstałe w 1964 r. W trakcie prac badawczych w 1999 r. odkryto groby ludności cywilnej, która zamieszkiwała przed 1945 r. na Śląsku. Po wojnie umieszczono ją w łambinowickim przymusowym obozie pracy, gdzie część zmarła na skutek wyniszczających warunków bytowych. Zbiory muzeum liczą ponad 10 tys. eksponatów należących do internowanych czy też żołnierzy służb wartowniczych. Wiele z nich pochodzi z obozów dla internowanych żołnierzy polskich w Rumunii, Szwajcarii oraz ZSRR. 48-316 Łambinowice, Muzealna 4, tel. +48 77 434 34 75, www.cmjw.pl

Wystawy stałe

- W niewoli niemieckiej
- Obozy jenieckie w Lamsdorf/Łambinowicach 1870-1945
- Jeńcy polscy w ZSRR
- Radzieccy jeńcy wojenni w Stalagu 318/VIII F/344 Lamsdorf

Czerwony Koziół – 48-340 Glucholazy, Andersa 39, tel. +48 77 409 27 85, www.czerwonykoziol.pl

Hotel Sudety ** – 48-340 Glucholazy, Al. Jana Pawła II 25, tel. +48 77 439 15 06, www.hotelsudety.pl

Gościniec pod Bukiem – 48-340 Glucholazy, Parkowa 1, tel. +48 77 439 49 74, www.gosciniiec-podbukiem.com.pl

Ośrodek Skowronek – 48-340 Glucholazy, gen. Andersa 74/76, tel. +48 77 439 13 32, www.skowronek.info.pl

Pod Wierzbą – Konradów 112, 48-340 Glucholazy, tel. +48 607 044 625

Zajazd Zagroda – Konradów 178, 48-340 Glucholazy, tel. +48 77 439 13 83, www.zajazd.glucholazy.pl

Hotel Europejski *** – 48-303 Nysa, Otmuchowska 21k, tel. +48 77 433 44 04, www.europejskihotel.pl

Hotel Piast *** – 48-300 Nysa, Bolesława Krzywoustego, tel. +48 77 433 40 84, www.hotel-piast.com.pl

Hotel Floryda ** – 48-303 Nysa, Krawiecka 24, tel. +48 77 409 11 90, www.floryda.com.pl

Villa Navigator – 48-300 Nysa, Wyspiańskiego 11, tel. +48 77 433 41 70, www.villanavigator.pl

Marina – 48-385 Otmuchów, Plażowa 7, tel. +48 77 431 50 35

Zamek – 48-385 Otmuchów, Zamkowa 4, tel. +48 77 431 51 48, www.zamek.otmuchow.pl

Hotel Korona Paczkowa * – 48-370 Paczków, Wojska Polskiego 31, tel. +48 77 431 62 77

Pokoje gościnne w Muzeum Gazownictwa – 48-370 Paczków, Pocztowa 6, tel. +48 77 431 68 34, www.muzeumgazownictwa.pl

Pałac – Piotrowice Nyskie 54/1, 48-364 Kałków, tel. +48 77 435 69 08, www.piotrowcenykskie.com

Skalnik – Sarnowice 5a, 48-385 Otmuchów, tel. +48 77 431 55 80, www.skalnik.cba.pl

Gościniec u Teresy – 48-335 Stary Las 63, tel. +48 77 439 66 22, www.nawczasyl.pl/uteresy

Pałac Heymanna – Ścibórz 39, 48-370 Paczków, tel. +48 608 476 823, www.heymann.pl

Krater – 48-340 Glucholazy, Sikorskiego 3, tel. +48 77 409 24 33, www.krater.com.pl

Mały Orient – 48-340 Glucholazy, Chopina 28, tel. +48 77 439 59 27

Pizzeria pod Basztą – 48-340 Glucholazy, Pl. Basztowy 8, tel. +48 77 439 37 09, www.pizzeriapodwieza.pl

Sudety – 48-340 Glucholazy, Jana Pawła II 25, tel. +48 77 439 15 06

Astra – 48-381 Goświnowice, Nyska 18, tel. +48 77 435 62 66, www.restauracja-astra.pl

Bistro pod Aniołami – 48-304 Nysa, Rynek 26, tel. +48 77 433 48 80, www.bistropodaniolami.nysa.pl

Kasia – 48-304 Nysa, Mickiewicza 25, tel. +48 77 433 80 44, www.restauracja-kasia.pl

Jagienka – 48-370 Paczków, Wojska Polskiego 27, tel. +48 669 046 019

Karolówka – 48-370 Paczków, Robotnicza 12a, tel. +48 660 492 644

Kryta pływalnia – 48-303 Nysa, Piłsudskiego 40, tel. +48 77 433 09 95

Kapielisko – 48-300 Nysa, Ujejskiego, tel. +48 669 550 222

Rejs statkiem „Gracja” – przystań przy głównej plaży Jez. Nyskiego, tel. +48 693 132 333

Muzeum Mineralów – 48-300 Nysa, Piastowska 19, tel. +48 795 438 060

Kino „Pokój” – 48-300 Nysa, al. Lompy 3, tel. +48 77 433 39 52

Kino „Kopernik” – 48-370 Paczków, Piastowska 3, tel. +48 77 431 63 63

Kino „Podzamcze” – 48-385 Otmuchów, Rynek 7, tel. +48 77 431 50 27

Nyski Dom Kultury – 48-300 Nysa, ul. Wałowa 7, tel. +48 77 433 44 75, 77 433 33 37, www.ndk.nysa.pl, biuro@ndk.nysa.pl

Wieża Ciśnień – 48-300 Nysa, Obrońców Tobruku 37

Centrum Kultury – 48-340 Glucholazy, Boh. Warszawy 7, tel. +48 77 43 91 698

Wieża Woka

Nikt już w Prudniku nie pamięta zamku, który rozebrano w 1844 r. Po warowni pozostała jedynie nazwa ulicy oraz wieża Woka z II połowy XIII wieku, upamiętniająca czeskiego fundatora. Dopiero od 2009 r. zabytek udostępniono do zwiedzania. Dziś prowadzą do niego drewniane schody, a otwór wejściowy znajduje się na wysokości kilkunastu metrów. Zapewne w dawnych czasach dostać się tam można było jedynie okalającymi stołp kilkunastometrowymi murami. Mieścili się w nim kazamaty, do których spuszczano więźnia na linie oraz magazyny na żywność i zbrojownia. To najstarsza 41-metrowa wieża w Polsce zwężająca się niczym tuleja. Wieża Piastowska w Opolu, której do tej pory przysługiwał tytuł najstarszej, pochodzi z 1300 r., a więc jest niemal o pół wieku młodsza od prudnickiej.

48-200 Prudnik, pl. Zamkowy, tel. +48 77 406 80 60, www.muzeum.prudnik.eu

Kolumna Maryjna w Prudniku

Przypomina o wydarzeniach, które zmieniły życie wielu mieszkańców. W 1694 r. dżuma zdziesiątkowała prudniczan. Pod koniec XVII w. notariusz Piotr Ortman wraz z żoną ufundowali Kolumnę Maryjną z piaskowca i marmuru dla uczczenia ofiar zarazy. W medalionach wyrzeźbiono sceny biblijne. Matka Boska stoi w otoczeniu Anioła Stróża i jego skrzydlatych towarzyszy: archaniołów Gabriela, Michała i Rafała.

Legenda o studni

Dawno temu w Prudniku mieszkała dziewczyna o rudych włosach, która zakochała się w Wawrzku. Musiała jednak wyjść za innego. Nadal bardzo tęskniła za jedynym, choć wiedziała że nigdy nie będą razem. Namówiła go, żeby wykopał studnię, która będzie symbolem ich miłości. Wawrzek kopał wiele miesięcy i mimo że nikt w to nie wierzył, dotarł do wody. Studnia uszczęśliwiła wszystkich mieszkańców, którzy nie musieli już z wiadrami podążać za mury miasta, a Wawrzek z Wiewiórą spotykali się przy cembrowinie do późnej starości, wierząc że przynajmniej po śmierci będą razem.

Fontanna Habsburgów w Prudniku

Na rynku znajduje się XVII-wieczna barokowa fontanna z piaskowca zwieńczona dwugłowym orłem w koronie. To symbol Habsburgów, panujących na prudnickiej ziemi. Czaszę dźwigają atleci, a inskrypcja mówi o szczęściu mieszkańców zaznawanym pod austriackimi rządami. Ufundował ją burmistrz i radni w 1696 r. – równocześnie wydatkując pieniądze na pomnik św. Jana Nepomucena, który stoi kilkanaście metrów dalej.

Pomnik św. Jana Nepomucena

Tuż koło wejścia do ratusza znajduje się barokowa kolumna z postacią św. Jana Nepomucena. To patron dobrej spowiedzi, który zginął w nurtach Wławy za to, że nie chciał zdradzić Wacławowi IV tajemnicy powierzonej mu w konfesjonale przez Zofię, żonę króla Czech. Rzeźba powstała w 1733 r. ze składek mieszczan i dlatego właśnie na cokole znajdują się nazwiska licznych fundatorów oraz prośby o opiekę nad Prudnikiem, przychylność i dobroć. Dopiero trzy lata później u jego stóp pojawiły się aniołki z piaskowca, które trzymają gwiazdy oraz język św. Jana – relikwię przechowywaną w praskiej katedrze. Jeden anioł dotyka placem ust w sekretnym geście.

lokalne specjały

Jeż – to ciasto, przypominające kształtem kolczastego zwierza. Ma też oczy, nos i uszy. Pochodzi ze wsi Kaźmierz koło Głogówka. W 1960 r. założono tam Koło Gospodyń Wiejskich, które zasłynęło z biskoptowego ciasta tortowego, przekładanego czterema warstwami masy kremowej łączonej z czarną porzeczką. Ma zapach rumowy i lekko migdałowy. Z 35 par dziś tylko jedna robi takiego samego jeża jak kilkadziesiąt lat temu. Od 2005 r. wyrób znajduje się na „Liście produktów tradycyjnych”.

Willa Fränkla w Prudniku

Neorenesansowa willa fabrykanta Hermanna Fränkla przy ul. Kościuszki pełni od niedawna funkcję Prudnickiego Ośrodka Kultury i należy do jednej z najładniejszych rezydencji w Górach Opawskich. W trakcie remontu pod warstwą starej farby odkryto bezcenne malowidła. Odnowiono kominek, kręcone schody, zabytkowe elementy drewniane. Odtworzono stiuki na suficie oraz ścianach. W murach na nowo zabrzmiała muzyka, a na koncerty przyjeżdżają znani artyści. Wieczorem obiekt tonie w nastrojowym oświetleniu. Fränklowie przybyli do Prudnika w 1838 r. Samuel miał 37 lat, gdy przy ulicy Nyskiej założył bielarnię, tkalnię lnu i adamaszku, stając się najbardziej rozpoznawalnym producentem tekstyliów w Niemczech. Hossa trwała dokładnie sto lat, do momentu gdy fabryka została odebrana żydowskiej rodzinie, a nowym właścicielem ogłosiło się państwo niemieckie.

Prudnicki Ośrodek Kultury – 48-200 Prudnik, Kościuszki 1a, tel. +48 77 436 33 96, www.pok-prudnik.pl

Willa Maxa Pinkusa

Max Pinkus był synem Józefa Pinkusa i Augustyny Fränkl – najbogatszych żydowskich rodów w Prudniku. Kolekcjonował dzieła sztuki: brązy japońskie, szkło śląskie, obrazy. Zgromadzona przez niego Biblioteka Śląska zawierała ponad 25 tys. woluminów. Do willi przy ul. Nyskiej przyjeżdżała elita intelektualna ówczesnej Europy. Młodsza siostra Jadwiga w wieku 18 lat wyszła za mąż za lekarza Paula Ehrlicha, który w 1908 r. otrzymał nagrodę Nobla w dziedzinie immunologii. W pogrzebie Maxa w 1934 r. uczestniczył noblista i bliski przyjaciel Gerhard Hauptmann. Po II wojnie światowej większość woluminów zaginęła lub została spalona. Przetrwał za to prudnicki kirkut z rodzinnymi grobowcami Fränkłów, Pinkusów oraz 140 macewami.

Muzeum Ziemi Prudnickiej

Do muzeum należą dwie XV-wieczne baszty obronne oraz budynki przylegające do zabytkowych murów. W jednym z nich mieściło się więzienie, arsenał, zakłady wodociągowe, schronisko młodzieżowe, a w czasie II wojny światowej – gestapo. Ciekawe zbiory znajdują się w dziale etnograficznym, prezentującym stroje ludowe, narzędzia związane z obróbką lnu. Zrekonstruowano typową kuchnię śląską i więzienie, wyeksponowano militaria. Na stałej wystawie prezentowane jest malarstwo Hanny Bakuly, która z przyjemnością przyjeżdża do Prudnika, darząc je wielkim sentymentem. Centrum Tradycji Tkackich przy ul. Królowej Jadwigi to część muzeum, której celem jest propagowanie kilkunastowiekowej tradycji włókienniczej. Prudnik zwany był miastem tkaczy i szewców, a dzięki rodzinie Pinkusów i Fränkłów, stał się potentatem tekstylnym na świecie.

48-200 Prudnik, ul. Chrobrego 5, tel. +48 77 406 80 60, www.muzeum.prudnik.eu

Park i Wieża Dolna w Prudniku

20 września 1879 r. założono Prudnickie Towarzystwo Upiększania Miasta. Na wykupionym terenie powstał park w stylu angielskim, który kosztował ponad 5500 marek w złocie, co przekraczało pięciokrotne zarobki roczne górnika. Głównymi elementami były: pawilon muzyczny, posąg Diany ufundowany przez Alberta Fränkla, drugiego syna Samuela – założyciela prudnickiej fabryki, pomnik poległych w 1888 r. z napisem „Dla upamiętnienia cesarzy Wilhelma i Fryderyka III oraz bohaterów, którzy przelali krew w walce o zjednoczenie Niemiec”. Marmurowa ławka za 3 tys. marek w złocie, z medalionem w brązie, z herbem Prudnika i nazwiskiem fundatora Hermanna Fränkla upamiętniała urodziny cesarza Wilhelma II. Po wojnie zaginęło wiele eksponatów, wśród nich posąg Diany. W 2011 r. jego kopia wróciła do parku. Wieża Dolna znajduje się niedaleko parku. Podziwiając jej urodę, warto pomyśleć o tym, co przeminęło.

Klasztor w Prudniku - Lesie

Najważniejszym miejscem w sanktuarium św. Józefa w Prudniku – Lesie jest cela prymasa Polski Stefana Wyszyńskiego. Franciszkanom kazano w 1953 r. opuścić klasztor, zastępując ich 30 funkcjonariuszami służb bezpieczeństwa. Prymas długi czas nie wiedział, gdzie się znajduje, gdyż okna celi miał zabite deskami, a teren otoczono 3-metrowym ogrodzeniem. Mieszkańcom zabroniono zbliżania się do wzgórza. Razem z nim internowano ks. Stanisława Skorodeckiego oraz siostrę zakonną Leonię Graczyk, która pisała szczegółowe raporty ze spotkań z Wyszyńskim. Prymasa więziono w Prudniku ponad rok aż do października 1954 r. Władze PRL kazały przewieźć go do kolejnego miejsca odosobnienia, jakim była Komańcza. Po odzyskaniu wolności nigdy nie przyjechał do klasztoru, mimo że odwiedzał inne miejsca, w których był więziony.

48-200 Prudnik, Poniatowskiego 5, tel. +48 77 406 72 50, www.franciszkanie.com/klasztor/prudnik.htm

Niedaleko grotty

- Grotę Lurdzką wybudowaną w 1904 r. z torfu wulkanicznego, sprowadzonego z Nadrenii, dzięki inicjatywie organisty Filipa Roboty z Prudnika.
- Kościół św. Józefa, który powstał w 1866 r., utracił wieżyczkę, gdy w latach 50. XX w. postanowiono przekształcić go na sanatorium dla dzieci rodzin wojskowych.
- Drewniana Droga Krzyżowa powstała w miejscu zabytkowej z 1891 r., którą zniszczono w 1956 r. Ocalała jedynie kaplica stacji XIV oraz głowa Chrystusa ze stacji XII. Na szlaku znajduje się mały leśny cmentarz zakonny, który powstał w 1918 r.
- 15-metrowa wieża widokowa znajduje się na Koziej Górze,
- Pałac Fippera przy drodze do klasztoru zamieszkały jest przez osoby prywatne. We wnętrzach zachowały się oryginalne piece.

Park Krajobrazowy Gór Opawskich

Park Krajobrazowy Gór Opawskich, stanowiący część Sudetów, to jeden z najpiękniejszych terenów na Opolszczyźnie. Na terenie parku spotkać można 23 gatunki chronionych roślin, w tym 14 objętych ochroną całkowitą. W obrębie sztolni pokopalnianych zaobserwowano 8 gatunków nietoperzy. Na najwyższym wzniesieniu zwanym Biskupią Kopą (889 m n.p.m.) pod koniec XIX w. wybudowano 18-metrową wieżę widokową. Niemieckie towarzystwo turystyczne chciało w ten sposób uczcić 50-lecie panowania cesarza Franciszka Józefa I. U podnóża góry w Jarnołtówku niedaleko ronda znajduje się pałac, który w XIV w. należał do rycerza Hubenka. Po I wojnie światowej w jego murach utworzono prewentorium dla dzieci, a w 1937 r. obiekt przejęło NSDAP. Po wojnie nadal było to sanatorium dziecięce, które w międzyczasie po remoncie ma pełnić funkcję hotelowo-restauracyjną. W kościele w Jarnołtówku w ołtarzu głównym znajduje się obraz „Chrystus na morzu”, подарowany przez cesarzową Augustę Wiktorję.

Pod Biskupią Kopą

W lipcu 1924 r. na wysokości 850 m n.p.m. wybudowano drewniane Schronisko Górnoślazaków (Oberschlesierhütte), które przyciągało tłumy turystów. W czasie II wojny światowej czekał na miłośników gór Hans Mattner z Jarnołtówka, zwany Koppa Hansem. Obecni dzierżawcy kontynuują dawne tradycje. Jedną z nich było rzeźbienie oparcz krzeseł. Przedstawiały one twarze ważnych wówczas polityków niemieckich. Meble się nie zachowały, ale z tego czasu pozostały fotografie. Dziś tuż koło kominka stoją drewniane krzesła z podobiznami polskich prezydentów. Organizowane są tu imprezy okolicznościowe, a miłośnicy gór zawsze znajdą nocleg i ciepły posiłek po prawie dwugodzinnym marszu. Tradycją tego miejsca jest również obcinanie krawata mężczyźnie, który zapomniał zostawić go w domu.

Przez szczyt Biskupiej Kopy, od 1229 r. przechodzi granica, pierwotnie dzieląca biskupstwo opolno-górnolęskie i wrocławskie, a dzisiaj Polskę i Republikę Czeską. Szczyt Biskupiej Kopy zaliczany jest do Korony Gór Polski.

Kirkut w Białej

Bialscy Żydzi zajmowali się głównie handlem, stając się z biegiem lat nieodłącznym elementem targów. Edykt cesarza Rudolfa II z końca XVI w. nakazywał wypędzanie Żydów ze Śląska. Dzięki wstawiennictwu Jerzego Krzysztofa Prószyńskiego, właściciela Białej, cesarski dekret z 13 kwietnia 1601 r. gwarantował im prawo osiedlania się w Białej i na przedmieściach Nysy. Świadectwem tych czasów jest 921 ocalałych spośród 3 tys., steli nagrobnych na największej nekropolii żydowskiej na Opolszczyźnie. Najstarsza pochodzi z 1622 r., a dokładnie z 5382 r. – zgodnie z kalendarzem judaistycznym. Do malowniczego kirkutu na opadającym zboczu najłatwiej dostać się docierając na cmentarz komunalny i za nim skręcić w prawo.

Zamek w Łące Prudnickiej

Zamek w Łące Prudnickiej pochodzi z XV w. Do 1825 r. był w rękach rodu Mettich. Od kilku lat pozostaje w stanie ruiny. Na ścianach zachowały się unikalne sgraffita. Z zamkiem związana jest postać generała Dietricha von Choltitz, który był ostatnim przedwojennym właścicielem nieruchomości. W czasie II wojny światowej sprawując funkcję wojskowego gubernatora Paryża w sierpniu 1944 r. poddał miasto siłom alianckim wbrew rozkazowi Hitlera. W ten sposób uchronił stolicę Francji przed spaleniem i podobnym losem, jaki spotkał Warszawę. W pamięci Francuzów zapisał się jako „obrońca Paryża”.

Imprezy w Prudniku

– Czerwiec: wystawa Twórców Ludowych i Rzemiosła Artystycznego Pogranicza Polsko-Czeskiego; ponad trzystu wystawców prezentuje rękodzieło, ceramikę, rzeźbę, malarstwo, haft. Imprezie towarzyszą seminaria poświęcone sztuce ludowej.

– Sierpień: Festiwal Jazzowy po raz pierwszy zorganizowano w 2007 r. Na prudnickiej scenie pojawili się dotychczas m.in.: Jarek Śmietana, Karen Edwards, Marek Bałata, Zbigniew Namysłowski.

Zamek w Głogówku

Zamek Oppersdorffów jest pełen historii i zaskakujących zdarzeń. Na dwa miesiące schronił się w nim król Jan Kazimierz ze swoją świtą złożoną z 1800 dworzan, wśród których był poeta Jan Andrzej Morsztyn. Głogówek liczył wówczas 1100 mieszkańców. Uciekając z Warszawy przed wojskami szwedzkimi w 1655 r. władca zabrał ze sobą cudowny obraz jasnogórski Matki Boskiej. W podziękowaniu za gościnę przekazał Franciszkowi Euzebiuszowi Oppersdorffowi trzy konie. W 1806 r. gościem Franciszka Wacława Oppersdorffa był Ludwik von Beethoven. Przywitano go wykonaniem jego II Symfonii. W podzięce mistrz zadedykował hrabiemu IV Symfonię b-dur, która powstała w czasie podróży wiedeńskiego kompozytora po Śląsku. Za napisanie V symfonii c-moll hrabia подарował muzykowi 500 florenów. Zamek otoczony jest XVIII-wiecznym parkiem o powierzchni ponad 17 ha.

Kaplica Loretańska

Jerzy III Oppersdorff po kilku podróżach do Włoch ufundował w Głogówku wierną replikę domu Matki Boskiej z Loreto. W czasie rozbudowy kościoła franciszkanów została ona zabudowana tak, że dziś jest to jeden z nielicznych w Europie przykładów świątyni znajdującej się w większym kościele.

Ratusz w Głogówku

Zachwyca fasadą i kamiennymi posągami przedstawiającymi św. Floriana – patrona strażaków oraz św. Nepomucena – patrona mostów. Budowla pochodzi z 1608 r. Salę posiedzeń zdobi siedem fresków z 1942 r. prezentujących najważniejsze historyczne wydarzenia związane z Głogówkiem.

Muzeum Ziemi Głubczyckiej

W czasie II wojny światowej po ratuszu w Głubczycach pozostały jedynie ruiny. W 2006 r. postanowiono przywrócić mu dawną świetność i przypomnieć jego historię. Kiedyś znajdowała się w nim izba sądowa, mieszkania, sala teatralna, posiedzeń rady miejskiej, biblioteka, a nawet wartownia wojskowa i areszt. Dziś mieści się tu m.in. muzeum Ziemi Głubczyckiej z ciekawą ekspozycją etnograficzną. Do cennych eksponatów zaliczane są militaria z okresu plebiscytowego na Górnym Śląsku czy obu wojen światowych. Odtworzono np. pomieszczenia z czasów peerelowskich, przypominając o takich zdobycznych akcesoriach, jakim był wieniec z papieru toaletowego.

48-100 Głubczyce, Rynek 1, tel. +48 77 485 01 93, www.powiatglubczycki.pl

Kościół w Baborowie

Na niewielkim wzgórzu widoczny jest z dala barokowy kościół z pięcioma ołtarzami oraz unikalną polichromią na suficie, która należy do najpiękniejszych w Polsce. W czasie II wojny światowej do wnętrza świątyni pw. św. Józefa i Barbary wpadł pocisk artyleryjski, który wbił się w sufit. Pozostał po nim trwały ślad, ale świątynia nie została zniszczona, ponieważ nie eksplodował. Uznano to za opatrność Bożą. Zabytek z modrzewiowego drewna otacza cmentarz z XIX w.

Dzwon z wieży ratuszowej

To jedyny ocalały świadek historycznych perturbacji, datowany na 1603 r. W czasie II wojny światowej został zdjęty z wieży ratuszowej i przekazany na potrzeby wojska. Trafił na cmentarzysko dzwonów w Hamburgu, skąd w 1968 r. przejęli go samorządowcy niemieckiego Oldenburgu, miasta partnerskiego Głubczyc. Stamtąd powrócił po długiej wędrówce do zrekonstruowanego głubczyckiego ratusza.

Pod Łysą – 48-210 Biała, Kilińskiego, tel. +48 77 438 75 94

Gospodarstwo – Brzeźnica 77, 48-220 Łącznik, tel. +48 77 420 19 21

Gospodarstwo – Chrzelice 58, 48-220 Łącznik, tel. +48 695 456 487

Fantazja – 48-250 Głogówek, Dworcowa 5, tel. +48 77 437 21 62, www.hotelfantazja.eu

Gospodarstwo – 48-250 Głogówek, Konopnickiej 10, tel. +48 77 437 31 30

Salve *** – 48-250 Głogówek, Al. Lipowa 4, tel. +48 77 437 33 13, www.hotelsalve.pl

Hotel Domino *** – 48-100 Głubczyce, Słowackiego 3-5, tel. +48 77 485 09 01, www.hoteldomino.pl

Dworek Peszków – 48-100 Głubczyce, Parkowa 4, tel. +48 77 471 07 25, www.dworekpeszkow.pl

Ośrodek Wypoczynkowy Max – 48-267 Jarnołtówek 32b, tel. +48 439 76 94, www.maxjar.pl

Agroturystyka Stajnia za Tamą – 48-267 Jarnołtówek 164, tel. +48 607 042 114, www.gosia.skowronska.w.interia.pl

OW Ziemowit – 48-267 Jarnołtówek 204, tel. +48 77 439 75 94, www.fwp.ziemowit.pl

Górski Dom Turysty Pod Kopą Biskupią – 48-267 Jarnołtówek 211, tel. +48 77 439 75 84, www.biskupiakopa.pl

Dziki Raj – Pogórze 241, 48-220 Łącznik, tel. +48 77 437 54 92

Zielona Zatoka – 48-220 Łącznik, Zielonej Zatoki 1, tel. +48 437 63 22, www.zielonazatoka.pl

Złoty Potok – 48-200 Łąka Prudnicka, Jana Pawła II 83, tel. +48 606 308 228, www.agrolux.pl

Końskie Zacisze – 48-200 Łąka Prudnicka, Jana Pawła II 45, tel. +48 693 627 939, www.konskiezacisze.superturystyka.pl

Dębowe Wzgórze *** – Pokrzywna 48, 48-267 Jarnołtówek, tel. +48 77 439 77 29, www.debowewzgorze.eu

Złoty Potok – Pokrzywna 19, 48-267 Jarnołtówek, tel. +48 77 439 75 45, www.zlotypotok.wczasy.net.pl

Panama – Pokrzywna 27a, 48-267 Jarnołtówek, tel. +48 77 439 76 56

Złota Dolina – Pokrzywna 25b, 48-267 Jarnołtówek, tel. +48 77 439 75 53, www.zlotadolina.eu

Hotel Oaza *** – 48-200 Prudnik, Zwycięstwa 2, tel. +48 77 406 84 80, www.hotelprudnik.pl

Olimp – 48-200 Prudnik, Łucznicza 1, tel. +48 77 436 28 39, www.hotel-olimp.pl

Schronisko – Wieszczyzna 3, 48-200 Prudnik, tel. +48 77 887 02 02, www.schroniskomlodziejowe.prudnik.pl

Malwa – 48-210 Biała, Rynek 26, tel. +48 77 438 70 61

Włoski Smak – 48-267 Jarnołtówek 72, tel. +48 77 439 75 25, www.wlo-skismak.com.pl

Przystań – Laskowice 26, 48-231 Lubrza, tel. +48 77 437 52 56, www.restauracjaprzystan.pl

Krystyna – 48-231 Lubrza, Opolska 2, tel. +48 77 437 62 23

Łowisko Pstrąga Tęczowego i Smażalnia Ryb „U Bodzia” – Moszczanka 150, 48-200 Prudnik, tel. +48 77 436 88 78

Conccordia – 48-200 Prudnik, Rynek 17, tel. +48 77 436 36 79

Kanada Dream – 48-200 Prudnik, Ogrodowa 2, tel. +48 77 436 59 44

Pływalnia w Łażni Miejskiej z 1808 r.

– 48-200 Prudnik, Parkowa 4, tel. +48 77 436 28 41

Kąpielisko – 48-200 Prudnik, Zwycięstwa 2, tel. +48 77 436 43 98

Kąpielisko – 48-210 Biała, Koraszewskiego

Kąpielisko – 48-250 Głogówek, Kąpielowa

Korty tenisowe – 48-250 Głogówek, Targowa, tel. +48 77 406 99 21

Muzeum Regionalne – 48-250 Głogówek, Słowackiego 1, tel. +48 774 373 500, www.muzeum.glogowek.pl

Izba Śląska – 48-250 Głogówek, Kościuszki 10, PG nr 1, tel. +48 77 437 35 92

Pałac w Krapkowicach

Pałac znajduje się w centrum miasta, ale najpiękniej prezentuje się od strony rzeki Odry i Osobłogi. To niezbadany zabytek, gdyż nikt nie zna daty jego powstania. W jego murach mieści się kompleks szkół zawodowych, dzięki czemu można bez przeszkód obejrzeć arkadowy dziedziniec. Gdy w 1775 r. Renata von Redern sprzedała posiadłość Karolowi Wilhelmowi von Haugwitz, twierdza zaczęła podupadać. Właściciele wykorzystywali komnaty na warsztaty tkackie, gdyż za swoją siedzibę obrali pobliski zamek w Rogowie Opolskim. Dużych zniszczeń dokonano w 1806 r. adaptując pomieszczenia do potrzeb szpitala dla francuskich żołnierzy, oblegających Kędzierzyn-Koźle.

Mury obronne

Przebywając w Krapkowicach warto przejść się wzdłuż zabytkowych murów i na chwilę zatrzymać przy armacie. Symbolem miasta jest XIV-wieczna Brama Górna, zwana Basztą Krapkowicką. W południe słychać z niej hejnał, a z tarasu widokowego rozciąga się widok na Górę św. Anny oraz na pasmo Gór Opawskich – z drugiej strony.

Ruiny zamku w Otmęcie

W Otmęcie, dzielnicy Krapkowic, tuż koło kościoła z daleka widać XV-wieczne mury, ale nie wiadomo, jak dotrzeć do ruin średniowiecznego zamku, które chroni żelazna bramka. Wystarczy nacisnąć klamkę, aby wejść do ogrodu. Ocalał fragment muru obronnego z okrągłą basteją, część wieży narożnej i budynku. Legenda mówi, że zamek był połączony systemem korytarzy z warownią templariuszy w Rogowie Opolskim. W I poł. XVIII w. z zaniedbanej twierdzy pozyskano budulec do remontu sąsiadującej z nią świątyni, a Magdalena von Larisch sprzedała kościołowi wschodnią wieżę. Od XIX w. zamek popadał w ruinę.

Pałac Lucja w Zakrzowie

W 2010 r. w małej miejscowości koło Gogolina zniszczona nieruchomość nie przypominała pałacu, którą wraz z pobliskimi kamieniolomami nabył Heinrich Madelung w 1864 r. Jego syn Victor stał się potentatem w przemyśle wapienniczym. Po wojnie rezydencję spalono, a majątek przejął PGR. W pobliżu pałacu znajdują się ruiny kamiennego zamku, który kiedyś był pierwotnym pałacem. Podobno podpalił go jeden z właścicieli – baron von Sibert. W murach obecnego pałacu mieści się hotel z restauracją, a na turystów czekają stoliki z widokiem na staw. W 2007 r. trzy noce w swoim dawnym pokoju spędziła 80-letnia Victoria, córka przedwojennego właściciela majątku.

lokalne specjały

Chleb gogoliński ma charakterystyczne nacięcie w kształcie litery X. Wytwarzany jest na naturalnym zakwasie z żyta, pszenicy, jęczmienia, ciętej soi, siemienia lnianego, sezamu i słonecznika. Charakterystyczny gorzkawy smak skórki powstaje dzięki temu, że wypiekany jest na rozgrzanej cegle w tradycyjnym piecu ceramicznym.

Wapienniki w Gogolinie

W latach 80. XX w. po zamknięciu zakładów wapienniczych zaczęto likwidować infrastrukturę przemysłową. W 2003 r. podjęto decyzję o zburzeniu czterech pieców. Później rozebrano ostatni z warsztatów. Kolejne trzy stuletnie piece wapiennicze groziły zawaleniem. Po odrestaurowaniu udostępniono je jako zabytki techniki turystom.

Kamień Śląski: pałac i Sebastianum Silesiacum

W 1971 r. po barokowym pałacu w Kamieniu Śląskim pozostały zgliszczka. Ogień strawił za-
bytkowe wnętrza, ale w 1994 r. odtworzono je
na nowo. Turyści i pielgrzymi chętnie przybywa-
ją do miejsca kultu św. Jacka z rodu Odrową-
zów, który założył polski zakon dominikanów.
W centrum rehabilitacyjnym „Sebastianum
Silesiacum” stosowane jest wodolecznictwo
oparte na odkryciach ks. Sebastiana Kneippa
w XIX w. Na turystów czekają restauracje, go-
ścińce, noclegi zarówno w pałacu, jak i w sa-
natorium. W kilkuhektarowym parku ze staro-
drzewiem, stawem ze sztucznymi ruinami, czy
w kaplicy zamkowej można pokontemplować
i na chwilę oderwać się od codzienności.

**47-325 Kamień Śląski, ul. Parkowa 1a, tel.
+48 77 467 11 20, www.kamien.biz**

Warto wiedzieć

Przed Środą Popielcową w wielu opolskich wsiach
kultywowana jest tradycja grzebanie basa. Przebrani
mieszkańcy spotykają się na wspólnej zabawie, po
której o północy następuje symboliczne złożenie do
grobu największego instrumentu, jakim zazwyczaj
jest trąba. W ostatniej drodze towarzyszą jej ksiądz,
płaczki i ministranci. Instrumenty milkną na czter-
dzieści postrnych dni.

Zamek w Rogowie Opolskim

Wnętrza zamku mieszczą najcenniejsze zbiory Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Opolu, od starodruków do zabytkowych atlasów, wśród których rarytasem jest mapa drzeworytowa Śląska z 1545 r. wydana w Bazylei. W zbiorach znajdują się listy George'a Gordona Byrona kreślone do właściciela zamku Paula von Haugwitz. Miłośnicy spacerów odkryją w parku zabytkowy most, altanę ogrodową na siedmiu kolumnach, zwaną gloriętą, a na wzgórzu – XIX-wieczne mauzoleum właścicieli. Znaczą rzadkie odmiany jak tulipanowiec, platan, miłorząb japoński. Kilka kroków od zamku znajduje się neogotycki Dom pod Kogutkiem z 1906 r., w którym można przenocować. Najprawdopodobniej mieszkali w nim myśliwi przyjeżdżający na łowy do Haugwitzów.

47-312 Rogów Opolski, Parkowa 1, tel. +48 77 467 21 08, www.wbp.opole.pl

Pałac w Dąbrówce Górnej

Legenda mówi, że królową Dąbrówkę pochowano w srebrnej trumnie w najstarszej części pałacu, ale nigdy nie odnaleziono jej sarkofagu. W rozległym parku można na chwilę przystanąć przy nekropolii ostatnich właścicieli z rodziny Teichmann-Logischen. W 1944 r. pochowano tu ostatniego z rodu barona Gotfryda, który mimo protestów matki, ożenił się z aktorką Krystyną Duschaneck. Legenda mówi, że w noc poślubną nagle pojawiła się ściana, rozdzielająca pałac na dwie równe części. Po wojnie żona Gotfryda wraz z synem wyjechali do Niemiec. Najbardziej dociekliwi znajdą wśród starodrzewia ukryty staw o wielkości ponad 4 hektarów i źródło św. Jadwigi, mające uzdrawiającą moc.

Pałac w Mosznej

To jeden z opolskich zabytków, w którym zachowały się historyczne wnętrza, ściany obite drewnem sandalowym sprowadzonym z Cejlonu, kominki, część mebli hrabiego oraz tajemne przejścia między komnatami. Franz Hubert Tiele-Winckler po wybudowaniu pałacu na początku XX w. dwukrotnie gościł w posiadłości cesarza Wilhelma II. W kronikach odnotowano, że w czasie polowań padło 2839 zwierząt. Do dziś w holu przed oranżerią stoi wypchany muflon. Pałac ma 99 wież i 365 pomieszczeń – tyle, ile jest dni w roku. Gdyby wież było 100, zgodnie z ówczesnym prawem właściciel musiałby utrzymywać garnizon wojskowy.

Moszna, 47-370 Zielina, Wiejska 30, tel. +48 77 466 88 33, www.moszna.pl

Od górnika do milionera

Twórca fortuny Tiele-Wincklerów pochodził z rodziny chłopskiej, a pierwsze pieniądze zarobił w wieku 16 lat jako górnik. Dzięki świetnie zawieranej małżeństwu Franz szybko piął się w hierarchii społecznej. Jego druga żona wniosła w posagu tak okazały majątek, że w 1840 r. otrzymał od króla pruskiego Fryderyka Wilhelma IV wymarzone szlachectwo. Jedynej córce Valeskiej przekazał przez śmiercią majątek szacowany na 6 milionów talarów.

Moszna zaprasza

- maj: Muzyczne Święto Kwitnącej Azalii – czas kwitnienia rododendronów, azalii i magnolii połączono z koncertami muzyków o światowej sławie
- lipiec: Międzynarodowy Plener Malarski
- po wakacjach: Smooth Jazz Festiwal „Jazz w pałacu”

Pałac w Więszyczach

To jeden z kilku obiektów pałacowych na Opolszczyźnie, w którym można zatrzymać się na kawę czy też zjeść smaczną przekąskę. Posiadłość radcy handlowego Marca Heymanna obejmowała kiedyś 798 hektarów. Najpierw powstał 22 ha park krajobrazowy, a 10 lat później w 1871 r. ukończono pałac. Przy wejściu do wieży znajduje się napis „Wybudowano mnie w wielkich czasach, dobrze temu, kto oglądał takie czasy”. Nieprawdopodobnie bogaty Heymann, mimo iż był poddanym króla Prus, jako zwolennik caratu zwrócił się do cara z prośbą o pozwolenie na wyłożenie jednej z podłóg rosyjskimi złotymi monetami. Car zezwolił pod warunkiem, że będą one postawione pionowo, aby nikt nie deptał po jego obliczu. Pomysł więc podupadł.

47-208 Więszyce, ul. Kozielska 15, tel. +48 77 482 15 25, www.palacwiekszyce.pl

Barokowy pałac w Żyrowej

Ten największy pałac barokowy na Opolszczyźnie nie jest dostępny do zwiedzania, ale warto przejść przez kamienną bramę z dwiema basztami, czy pospacerować wokół posiadłości jednego z najznakomitszych rodów de Gaschin. Występowali oni przeciwko królowi Prus Fryderykowi II, nie zgadzając się na sekularyzację pobliskich włości należących do franciszkanów. Hrabia Damian za nieposłuszeństwo został skazany na kazamaty zamkowe w Opolu, ale udało mu się zbiec. Jak podaje legenda, żona hrabiego w czasie rewizji schowała się do studni, a stamtąd tajnym przejściem przedostała się do lasu.

Rejs po Odrze i Kanale Gliwickim

Do niedawna Kanał Gliwicki świecił pustkami. Nikt nie zachwycał się zabytkową ręczną śluzą, turyści rzadko zaglądali nad stary basen portowy, a przecież jeszcze w latach 80. XX w. od Gliwic przez Kędzierzyn-Koźle do Opola pływał statek wypoczynkowy „Tryton”. Dziś Odrę przemierza zabytkowa „BlueCity Quinn”, która powstała w holenderskiej stoczni Van Damm na początku XX w. W 1928 r. przystosowano ją do przewozu pasażerskiego, a do stoczni w Koźlu dotarła w 2010 r. 21-metrowy statek „BlueCity Quinn” osiąga prędkość 12 km/h i ma moc 110 koni mechanicznych. Wyieczki trwają kilka godzin w kierunku Januszkowic i śluzę Kłodnica. Kolejna trasa prowadzi w kierunku Kanału Kędzierzyńskiego lub górnej Odry na Cisek. Kanał Gliwicki o długości 40 km powstał w grudniu 1939 r. łącząc Gliwice z Odrą. Jego budowa trwała cztery lata. Zasilają go zbiorniki: Dzierżno Duże i Dzierżno Małe. Żegluga odbywa się dzięki śluzom w Łabędach, Dzierżnie, Rudzińcu, Sławięciach, Nowej Wsi i Kłodnicy.

47-200 Kędzierzyn-Koźle, Przystań przy śluzie, ul. Wyspa, tel. +48 77 48 150 27

Warto wiedzieć

Babski comber to ludowa zabawa, która tradycyjnie odbywa się w „tłusty” czwartek. Uczestniczą w niej same kobiety, choć czasem udaje się też wkupić mężczyznom. W programie nie brakuje konkursów i zabaw w formie rywalizacji dwóch drużyn oraz wspólnego śpiewania piosenek biesiadnych. Zwyczaj wywodzi się ze średniowiecza i dotarł na Opolszczyznę wraz z niemieckimi osadnikami.

Zajazd Karolinka *** – 47-320 Gogolin, Kasztanowa 30, tel. +48 77 400 94 60, www.zajazdkarolinka.pl

Zajazd Joanna – 47-320 Gogolin, Pawła 9, tel. +48 77 466 73 22 www.restauracja-joanna.pl

Opolska Zagroda – 47-300 Gwoźdźce, Dolna 1, tel. +48 889 826 200, www.opolskazagroda.pl

Pod Bocianim Gniazdem – 47-300 Gwoźdźce, Opolska 33, tel. +48 77 466 42 97

Ewa – 47-325 Kamień Śląski, Pl. Myśliwca 15, tel. +48 77 467 11 61, www.uewy.pl

Hotel Centralny *** – 47-233 Kędzierzyn-Koźle, Waryńskiego 7, tel. +48 77 481 25 84, www.hotel-centralny.pl

Hotel Court *** – 47-232 Kędzierzyn-Koźle, Bolesława Śmiałego 2, tel. +48 77 483 70 00, www.court.pl

Hotel Krapkowice *** – 47-300 Krapkowice, Prudnicka 29, tel. +48 77 466 18 77, www.zajazdkrapkowice.pl

Hotel Zamkowy Młyn *** – 47-300 Krapkowice, Młyńska 3, tel. +48 77 446 11 06, www.zamkowymlyn.pl

Hotel Linder *** – 47-316 Malnia, Opolska 46, tel. +48 77 440 45 12, www.hotel-linder.pl

Centrum Moszna-Zamek – Moszna, 47-370 Zielina, Wiejska 30, tel. +48 77 466 88 33, www.moszna.pl

Stadnina Koni – Moszna, 47-370 Zielina, Zamkowa 1, tel. +48 77 466 84 18

Zajazd Amazonka – Moszna, 47-370 Zielina, Prudnicka 4, tel. +48 77 466 84 13

U Edyty – 47-316, Odrowąż, Wiejska 10a, tel. +48 77 467 71 69

Centrum Hotelowe Fillores *** – 47-280 Pawłowiczki, Nowa 1b, tel. +48 77 487 40 40, www.florres.pl

Salve Amici – 47-100 Pietna, Pl. Stawowy 10, tel. +48 77 466 43 39

Zespół Zamkowo-Parkowy – 47-312 Rogów Opolski, Parkowa 1, tel. +48 77 467 21 08, www.wbp.opole.pl

Zacisze – 47-344 Walce, Antosza 1, tel. +48 77 466 08 94

Hotel Pałac Lucja *** – Zakrzów, 47-330 Zdzieszowice, Stawowa 9, tel. +48 77 466 04 25, www.palaculcja.pl

Pałac – 47-263 Zakrzów, Parkowa 23, tel. +48 77 487 53 64 www.kjlewada.pl

Tawerna – 47-303 Krapkowice, Kilińskiego 1, tel. +48 77 466 15 25, www.tawerna.krapkowice.pl

Royal – 47-303 Krapkowice, Kościelna 1, tel. +48 77 466 16 65

Jezioro Srebrne – Lesiany 2, 47-330 Januszkowice, tel. +48 77 406 46 60, www.jeziorosrebrne.pl

Karczma Wiejska – 47-331 Stradunia, Opolska 60, tel. +48 77 466 03 28

Gospoda Rynkowa – 47-364 Strzelczki, Rynek 20, tel. +48 77 466 81 14

Oberża – 47-344 Walce, Studzienna 1

Bazylija – 47-330 Zdzieszowice, Pionierów 2a, tel. +48 77 484 50 01, www.bazylija.info

Dom Weselny Bawaria – 47-341 Brożec, Urbana 2

Joanna – 47-320 Gogolin, Pawła 3, tel. +48 77 466 73 22

Pływalnia Delfin – 47-300 Krapkowice, Wrzosów 2, tel. +48 77 556 09 72, www.delfin.krapkowice.pl

Stadnina koni – Pietna, 47-300 Krapkowice, Krapkowicka 29, tel. +48 77 466 43 41, www.western-ranch.yoyo.pl

Kapielisko – 47-330 Zdzieszowice, Fabryczna 34b, tel. +48 77 484 24 07

Talent Kajaki (spływy kajakowe) – tel. +48 509 669 409, biuro@talent-kajaki.pl

Krapkowicki Dom Kultury – 47-300 Krapkowice, Prudnicka 7, tel. +48 77 44 60 312

Muzeum Towarzystwa Ziemi Kozielskiej – 47-200 Kędzierzyn-Koźle, Kraszewskiego 5b, tel. +48 77 482 36 86

Kino – 47-300 Krapkowice, Prudnicka 7, tel. +48 77 446 03 12, wew. 23

Pływalnia – 47-320 Gogolin, Al. Przyjaciół Dübendorf 1, +48 77 40 76 930

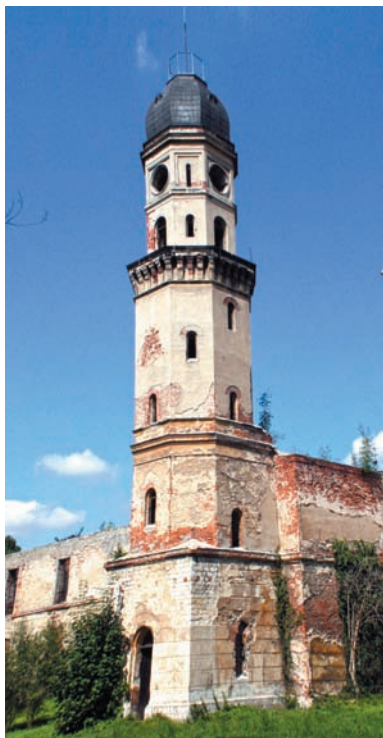

Ratusz w Strzelcach Opolskich

Trzeba pokonać 140 schodów, żeby znaleźć się na szczycie ratuszowej wieży. Z wysokości 53 metrów roztacza się imponujący widok na miasto i okoliczne wsie. Na horyzoncie rysuje się Góra św. Anny, a przy dobrej pogodzie można nawet zobaczyć Czechy. Wieżę udostępniono do zwiedzania po kapitalnym remoncie, dzięki któremu urządzono też w Ratuszu galerię przedstawiającą historię miasta i regionu. W czasie prac remontowych jeden z robotników odkrył miedzianą puszkę w kuli wieńczącej wieżę. Znajdowało się w niej 11 monet z 1924 i 1933 r. oraz

dokumenty z lat 20. i 30. XX wieku. Najprawdopodobniej w czasie wojny kula została przestrzelona i dlatego archiwalia nosiły ślady zniszczenia przez wodę. Pierwsze informacje na temat strzeleckiego ratusza można znaleźć w urbarzu z 1581 r. W 1754 r. wybuchł w mieście groźny pożar, który strawił obiekt wraz z wieżą. Siedziba miejskich władz została odbudowana cztery lata później. Kolejne pożary dokonały spustoszeń w 1826 i 1827 r. Nowy ratusz postawiono w latach 1844-46. Budowa ratusza kosztowała 43 tys. talarów.

Strzelecki zamek

W miejscu, gdzie znajdują się obecne ruiny, istniał prawdopodobnie już w XII w. gród Strzelce Wielkie. Pierwsze wzmianki o murowanej warowni pochodzą z lat 1324-1356. Po utworzeniu księstwa strzeleckiego zamek stał się w latach 1366-1375 rezydencją władcy Alberta. Księstwo zostało zlikwidowane pod koniec XIV w. i Strzelce znów wróciły w granice księstwa opolskiego. Po śmierci w 1532 r. ostatniego władcy opolskiego Jana Dobrego, region, a wraz z nim zamek przeszedł w ręce Czechów. Król czeski przekazał warownię magnatom węgierskim, po których zamek przejęli Austriacy. Kolejnymi właścicielami zamku, przekształcanego stopniowo w pałacową rezydencję, były rody Hohenzollernów, Redernów, Collonów i Promnitzów, a na koniec Castell-Castell. Podczas II wojny światowej zabitek został zniszczony i do dziś nie dźwignął się z ruiny.

Pałac w Izbicku

Pierwsze wzmianki o pałacu pochodzą z XVI w., ale nie wiadomo jak wówczas wyglądał. Szkice ukazujące budowlę są o dwa wieki starsze. Trzypiętrowy fronton miał dwie boczne wieże zwieńczone blankami, a całość otaczał francuski ogród oraz park. W XIX w. pałac poddano gruntownej przebudowie wewnątrz. Podczas III powstania śląskiego został on doszczętnie splądrowany, a następnie spalony. Mimo przeprowadzonej w latach 1923-32 odbudowy nie odzyskał już dawnej świetności. Nadano mu wówczas neobarokowy wygląd: na rzucie prostokąta, z kwadratowymi ryzalitami zamykającymi fasadę w miejscu dawnych wież. W części pomieszczeń zachowały się sklepienia krzyżowe, żaglaste i kolebkowe.

Pałac przetrwał II wojnę światową w stanie nienaruszonym. Do 1984 r. działały w jego murach technika rolnicze. Później miał być remontowany, ale ze względu na brak postępu w pracach popadł w całkowitą ruinę. W 2003 r. obiekt kupił prywatny inwestor Hubert Palm i urządził w nim ekskluzywny hotel oraz centrum konferencyjne.

47-180 Izbicko, Stawowa 3, tel. +48 77 456 19 00, www.palacizbicko.pl

Warto wiedzieć

Obchody dnia św. Marcina stały się na Opolszczyźnie tradycją. Rozpoczynają się nabożeństwem w dniu 11 listopada i odegraniem sceny obdarowania żebraka, co przed wiekami miał uczynić św. Marcin. Rozświetlając mrok lampionami mieszkańcy podążają ulicami wsi za jeźdźcem w stroju legionisty, a na koniec delektują się słodkimi rogalikami z makowym nadzieniem.

Wieża bażancja

Wieża służyła najpierw jako miejsce odpoczynku, a z czasem stała się punktem obserwacyjnym i luksusową myśliwską amboną. Czterokondygnacyjna budowla posiadała taras widokowy z balustradą i wieżyczką u zwieńczenia. Wybudował ją w 1840 r. hrabia Renard, wzorując się na wieży w austriackim mieście Ischl. Upamiętnił w ten sposób mieszkającą w Austrii swą siostrę Małgorzatę von Kolowrat. Wieża znajduje się na skraju miejskiego parku w Strzelcach Opolskich, zaledwie 3 km od centrum. Choć jest znacznie zrujnowana, warto ją odszukać, bo w tym miejscu czas jakby się zatrzymał.

Sanktuarium św. Anny Samotrzeciej

Sanktuarium i franciszkański zespół klasztorno-kalwaryjski na Górze św. Anny to jeden z najważniejszych zakątków Opolszczyzny, zarówno w kontekście religijnym, jak też turystycznym i historycznym. Bazylikę, w której na szczycie ołtarza umieszczona jest cudowna figurka św. Anny Samotrzeciej, matki Maryi i babci Jezusa, odwiedzają co roku tysiące pielgrzymów. Stąd też nazywana jest śląską Jasną Górą. Poniżej sanktuarium w zacisznym ustroini znajduje się grotta lurdzka, wykonana w kamieniu wapiennym na pocz. XX w. Otacza ją droga krzyżowa, której każda stacja reprezentuje inny styl artystyczny. Na zboczach góry wybudowano ponad 40 kaplic poświęconych męce Pańskiej. Pierwsze z nich powstały w latach 1700-1709. Przejście kalwaryjskim szlakiem pozwala zanurzyć się również w pejzaż Góry św. Anny, zachwycający odmiennym nastrojem o każdej porze roku. Tuż za sanktuarium znajduje się papieski ołtarz polowy, wzniesiony w 1983 r. Przemawiał z niego do ponad milionowej rzeszy wiernych Jan Paweł II podczas swej jedynej pielgrzymki na Opolszczyznę.

Park Krajobrazowy Góra św. Anny

W 1934 r. po raz pierwszy pojawił się naukowy pogląd, że Góra św. Anny jest pozostałością kaldery wulkanicznej. Kaldera to zagłębienie powstałe w wyniku zapadnięcia się centralnej części stożka wulkanicznego do opróżnionej komory magmowej. Kaldera anogórska powstała 27 mln lat temu. Rezerwat geologiczny w jej najciekawszym miejscu znajduje się kilkadziesiąt metrów od bazyliki św. Anny. Park krajobrazowy został utworzony w 1988 r. Zajmuje obszar 5150 ha, a wraz z otuliną ponad 13 700 ha. Zarejestrowano w nim ponad 800 gatunków roślin, w tym 31 chronionych. Można tu trafić na żłobika koralowego, konwalię majową czy szparag lekarski. W parku żyją m.in.: jelenie, tchórze, lisy i borsuki oraz ponad 50 gatunków ptaków (np. jastrzęb, myszolów, krogulec i kląskawka).

lokalne specjały

„Annaberski wulkan” to potrawa nawiązująca do faktu, że Góra św. Anny jest wysłym stożkiem wulkanicznym. Z kurczaka nadziewanego serem i brokułami wylewa się serowa „lawa”. Wokół ułożone są panierowane w tartej bułce kluski i warzywa przypominające skały. Palce lizać!

Muzeum Czynu Powstańczego

Muzeum położone między Leśnicą a Górą Św. Anny mieści się w tzw. „Domu Polskim”, który w 1936 r. Bank Słowiański w Berlinie zakupił dla potrzeb I Dzielnicy Związku Polaków w Niemczech. Gdy podczas II wojny światowej Niemcy urządzili w pobliżu obóz pracy dla Żydów, w budynku mieściła się jego komendantura. Zbiory muzealne dotyczą głównie powstań śląskich oraz okresu Plebiscytu. Placówka gromadzi pamiątki po powstańcach, dokumentuje ich biografie. Do najcenniejszych zbiorów zalicza się sztandary bojowe i kombatanckie oraz pisemne rozkazy z okresu III powstania śląskiego. W głównej sali przygotowano pokaz multimedialny, bazujący na archiwalnych filmach i zdjęciach. Słychać odgłosy strzałów z broni, wybuchy granatów oraz turkot pociągów. W muzeum można również obejrzeć ekspozycję prezentującą rośliny chronione z terenu Parku Krajobrazowego „Góra św. Anny”, wiele cennych okazów pochodzących z rezerwatu geologicznego, świat fauny oraz bogatą kolekcję muszli.

47-154 Góra Św. Anny, Leśnicka 28, tel. +48 77 461 54 66

Amfiteatr i pomnik Dunikowskiego

W 1934 r. właścicielka dawnego kamieniołomu, hrabina von Francken-Sierstorpff, przekazała go władzom niemieckim, które postanowiły upamiętnić swoich poległych żołnierzy. W kamieniołomie powstał olbrzymi amfiteatr, a na jego szczycie mauzoleum w kształcie monumentalnej rotundy z wąskimi oknami, wzorowanymi na średniowiecznych otworach strzelniczych.

W styczniu 1945 r. na polecenie sowieckich żołnierzy i polskich władz pomnik został wysadzony przez snajperów. Na jego miejscu wybudowano obelisk według projektu Xawerego Dunikowskiego, który miał być ukończony w 1948 r., ale ostatecznie budowa trwała siedem lat. Uroczyste otwarcie nastąpiło 19 czerwca 1955 r. Pomnik Czynu Powstańczego ma postać czterech pylonów z bloków granitowych o wymiarach 100 x 80 x 40 cm i wysokości 11 metrów. W środku postumentu jest rozległa sala, która nigdy nie została zagospodarowana.

Opactwo cystersów w Jemielnicy

Średniowieczny klasztor powstał z inicjatywy księcia opolskiego Bolka, a rozbudowę kontynuował jego syn Albert, książę strzelecki, który w miejsce drewnianej ufundował świątynię murowaną. Dzisiejszy wystrój ma charakter rokokowy. Szczególną uwagę przykuwa ołtarz główny i 12 bocznych z XVIII w. Z przykasztornej biblioteki ocalało pięć średniowiecznych woluminów. Przy opactwie bracia zakonni prowadzili szkołę, a w poł. XVIII w. otworzyli również gimnazjum. Dzięki cystersom powstało kilka młynów i kuźnie, produkowano piwo, hodowano owce i pszczoły. Średniowieczne mury ciągną się obecnie na długości ponad 170 m, a pobliskie stawy rybne upatrzyły sobie tabędzie i kaczki. Przez Jemielnicę biegnie Południowo-Zachodni Szlak Cysterski.

Ruiny w Ujeździe

Zamek powstał w połowie XIII wieku i należał do biskupów wrocławskich. Rezydował w nim zarządca ściągający podatki oraz dbający o bezpieczeństwo w okolicy. Obecny renesansowy wygląd jest efektem przebudowy w XVI w. i w następnych stuleciach. Ostatnimi właścicielami zamku (od 1843 r.) była rodzina książęca Hohenlohe, której potomkowie nadal żyją w Niemczech. Resztki rodowego herbu znajdują się nad zamurowaną bramą wjazdową. Kres świetności zamku nadszedł w styczniu 1945 r., gdy rezydencja, jak i znaczna część Ujazdu, została spalona i zniszczona przez wojska radzieckie.

Pałac w Szymiszowie

Pałac zbudowała w XVII w. prawdopodobnie rodzina Warlowskich. W 1921 r. podczas III powstania śląskiego doszczętnie spłonął, ale już rok później został odbudowany. Po 1945 r. w pałacu umieszczono szpital przeciwgruźliczy, zaś od lat 70. XX w. znajduje się w nim dom pomocy społecznej. Otoczony jest niewielkim parkiem, a w okalającym go murze znajdują się dwie bramy. Legenda mówi, że przez główną bramę, nazywaną przez mieszkańców „czarnymi wrotami”, nie chciał przejść żaden koń. Dlatego goście musieli wjeżdżać do pałacu przez bramę północną.

Wieżyczka z głębi lasu

Kiedyś tajemnicza wieżyczka o nieustalonym pochodzeniu stała w pobliżu leśniczówki w Otmicach. Potem przeniesiono ją pod miejscową szkołę. Być może to pomnik poległych wojowników tatarskich, którzy pustoszyli śląską ziemię. Osiem ścian kapliczki może być symbolem ośmiu wojowników pochowanych w lesie. Inna opowieść wiąże pomnik z wojną trzydziestoletnią (1618-1648), gdy wojska Mansfelda wędrowały tędy z Węgier. Wnętrze wieżyczki miało skrywać prochy poległych wojaków. Może też pochodzić z czasów wojen napoleońskich, gdyż przez Otmice francuscy żołnierze wracali spod Moskwy.

Dolina Małej Panwi

Mała Panew to jedna z niewielu polskich rzek, które wraz z licznymi dopływami zachowały swój naturalny bieg. Nieuregulowane koryto tworzy malownicze meandry, skrywające siedliska wydr i bobrów. Kajakarze nazywają Małą Panew opolską Amazonką. Mówią, że jest „dzika, ale bezpieczna dla turystów. Spokojna, ale zaskakująca. Piaszczyste łachy, niejednostajne brzegi i drzewa, które swymi gałęziami przecinają gładź wody na tysiące wąskich paseczków”. Tylko z poziomu kajaka można zobaczyć bajeczne krajobrazy i rzadkie nagromadzenie głazów narzutowych. Uczestnicy spływów tak piszą o rzece: „Dla jednych prawy dopływ Odry, ze źródłem w pobliżu Koziegłówek i zbiornikiem retencyjnym – Jeziorem Turawskim. Dla nas – najpiękniejsza rzeka Opolszczyzny. Jej bieg, jak nakreślony pędzlem natchnionego malarza, to wstążka na wietrze, przecinająca lasy”.

Spływy kajakowe: 47-113 Kolonowskie, Staniszcze Małe, ul. Krzywa 7, tel. +48 77 46 11 802, +48 502 300 790, www.dzikachata.pl

Pałac w Błotnicy Strzeleckiej

Klasycystyczny pałac zbudowano około połowy XIX w. Podczas III powstania śląskiego mieścił się tu sztab dowódczy. W upaństwowionym po 1945 r. obiekcie działał Uniwersytet Ludowy oraz biblioteka. Obecnie jako własność gminy pełni funkcje oświatowe i społeczne, oferując też bazę noclegową. Składa się z dwukondygnacyjnej części środkowej oraz dwóch jednokondygnacyjnych aneksów po bokach. Wewnątrz zachował się pierwotny układ z holem i klatką schodową. W części pomieszczeń przetrwały parkiety oraz sufitowe sztukaterie, a w jednej z sal neobarokowy kominek. Przy zejściu do piwnicy można zobaczyć wiekowe urządzenie do maglowania.

W 2008 r. trąba powietrzna zniszczyła całkowicie przpalacowy park, w którym rosły szacowane na około 200 lat okazałe dęby, buki i lipy. Na terenie parku zachował się grobowiec rodziny von Wehner-Posadowsky, ostatnich przed wojną właścicieli majątku.

47-134 Błotnica Strzelecka, Dworcowa 9

lokalne specjały

Wodzianka albo brotzupa stanowiła dawniej jedno z podstawowych dań śląskiej kuchni. Przyrządza się ją z czerstwego chleba, czosnku oraz zwierzęcego tłuszczu. Składniki po rozdrobnieniu zalewane są wrzątkiem, najczęściej bezpośrednio w naczyniu, z którego zupę się spożywa, a następnie całość doprawia się solą. W bogatszych wersjach zupę przyprawia się maggi i pieprzem, dodaje się skwarków, a zamiast wody używa się bulionu.

Pałac – 47-134 Blotnica Strzelecka, Dworcowa 9

Agrocentawa – Centawa, 47-134 Blotnica Strzelecka, Powstańców Śląskich 4, tel. +48 77 463 21 14, www.agrocentawa.prv.pl

Na Granicy – Czarnocin, 47-150 Leśnica, Wiejska 3, tel. +48 77 463 50 15

Alba – 47-154 Góra Św. Anny, Rynek 4, tel. +48 77 461 54 25, www.alba.home.pl

Aleksandra – 47-154 Góra Św. Anny, Rynek 2a, tel. +48 77 463 51 31, www.ealeksandra.pl

Dom Pielgrzyma – 47-154 Góra Św. Anny, Al. Jana Pawła II 7, tel. +48 77 462 53 01, www.swanna.pl

Hotel Harcówka – 47-154 Góra Św. Anny, Planetorza 2, tel. +48 608 691 145, www.restauracjaharcowka.pl

Pensjonat Anna – 47-154 Góra Św. Anny, Rynek 2, tel. +48 77 461 54 12, www.pensjonatanna.pl

Pensjonat Róża – 47-154 Góra Św. Anny, Szkolna 6, tel. +48 77 461 54 91

Zajazd pod Górą Chełmską – 47-154 Góra Św. Anny, Leśnicka 26a, tel. +48 77 461 54 84, www.opole-noclegi-restauracja.friko.pl

Pałac – 47-180 Izbicko, Stawowa 3, tel. +48 77 456 19 00, www.palacizbicko.pl

Dzika Chata – 47-110 Staniszcze Małe, Krzywa 7, +48 77 46 11 802, www.dzikachata.pl

Gościnie Jagusia – Staniszcze Wielkie, 47-113 Kolonowskie, Kościelna 2, tel. +48 664 737 433, www.restauracjajagus.pl

Pod Lasem – Staniszcze Wielkie, 47-113 Kolonowskie, Dworcowa 21, tel. +48 77 461 17 84, www.podlasem-staniszcze.superturystyka.pl

Browar Centrum – 47-100 Strzelce Opolskie, Kościuszki 4, tel. +48 77 462 11 08, www.centrumbrowar.pl

Hotel Leśny * – 47-100 Strzelce Opolskie, Opolska 40, tel. +48 77 462 15 55, www.ssspiastr.com.pl

Młyn Bombelka – 47-120 Żędowice, Młyńska 1, tel. +48 508 278 177, www.kajaki-malapanew.pl

Pod Jeleniem – 47-154 Góra Św. Anny, Strzelecka 1, tel. +48 77 463 53 45, www.podjeleniem.eu

Del Villaggio – 47-180 Izbicko, Powstańców Śl. 1, tel. +48 77 461 74 96, www.delvillaggio.pl

Eka-An der Ecke – 47-133 Jemielnica, Strzelecka 60, tel. +48 77 463 23 51

Oswald Arena – 47-133 Jemielnica, Chłopickiego 27, tel. +48 462 50 84, www.oswaldarena.pl

Spichlerz – 47-150 Raszowa, Kościelna 4, tel. +48 77 416 90 13, www.spichlerzraszowa.pl

Bella Italia Pizzeria – 47-100 Strzelce Opolskie, Kardynała Wyszyńskiego 16, tel. +48 77 461 35 19

Big Pizza – 47-100 Strzelce Opolskie, Opolska 61, tel. +48 77 461 64 16

Kerkez – 47-100 Strzelce Opolskie, Dąbrowskiego 26, tel. +48 77 463 82 87

Centrum Rekreacji Wodnej Strzelec

– 47-100 Strzelce Opolskie, Opolska 46, tel. +48 77 410 94 10, www.crwis.strzelceopolskie.pl

Spyływ kajakowy – 47-113 Kolonowskie, 1 Maja 17, tel. +48 608 045 005, www.kalimera.org.pl

Spyływ kajakowy – 47-110 Staniszcze Małe, Hauptstocka 32, tel. +48 77 461 12 83

Spyływ kajakowy – Staniszcze Wielkie, 47-113 Kolonowskie, tel. +48 506 176 639, www.talent-kajki.pl

Spyływ kajakowe – 47-113 Kolonowskie, Staniszcze Małe, ul. Krzywa 7, tel. +48 77 46 11 802, +48 502 300 790, www.dzikachata.pl

Strzelecki Ośrodek Kultury – Strzelce Opolskie, 47-100, Pl. S. Żeromskiego 7, tel. +48 77 463 00 50, www.sok.strzelceopolskie.pl

Muzeum Misyjne – Góra św. Anny, Klasztorna 6, tel. +48 77 461 54 62

Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku

Tuż przy Bramie Krakowskiej znajduje się muzeum poświęcone pszczelarstwu i ks. Janowi Dzierżonowi, który pochodził z pobliskich Łowkowic. Wybitny pszczelarz odkrył dzierżonstwo pszczoł oraz zbudował rozbieralny ul skrzynkowy. Przed budynkiem muzeum można zobaczyć ule o kształcie ludzi oraz zwierząt, zadziwiające pomysłowością wykonania. Wyrzeźbili je w latach 70. i 80. XX w. artyści ludowi z różnych zakątków Polski. Do rarytasów muzealnych należy najstarszy w Europie kawałek X-wiecznego drzewa bartnego, wydobyty z dna Odry. Wśród eksponatów historycznych ważną część stanowią militaria, wyroby rzemiosła cechowego, stroje ludowe i narzędzia używane w gospodarstwie domowym, które wkomponowano w odtworzone dawne wnętrza. Muzeum gromadzi dokumenty związane z wydarzeniami w regionie. Specjalistyczny księgozbiór liczący ponad 5 tys. woluminów udostępniany jest zainteresowanym.

ul. Zamkowa 10, 46-200 Kluczbork, tel. +48 77 418 27 07, www.muzeum.kluczbork.pl

Wojewódzki Kampus Sportowo-Rekreacyjny „Stobrawa”

Mała Spala – tak nazywany jest kluczborski kompleks sportowy, ulokowany na obszarze 12 ha tuż obok parku rekreacyjnego, lasu i akwenu. Składa się m.in.: ze stadionu miejskiego, piłkarsko-lekkoatletycznego, hali sportowej z sauną, jacuzzi i siłownią, boiska do piłki ręcznej oraz koszykówki. To idealne miejsce do uprawiania sportu zarówno amatorskiego jak i profesjonalnego. Chętni mogą zatrzymać się w klimatyzowanym internacie.

ul. Sportowa 7, 46-200 Kluczbork, tel. +48 77 415 10 80, www.kampus.kluczbork.pl

Średniowieczna Byczyna

Byczyna to jedno z nielicznych miast w Polsce, w którym zachował się niezniszczony pas średniowiecznych murów o wysokości prawie 6 m. A przy nim Wieża Bramna Niemiecka i Polska, Basztę Piaskowa oraz fragment fosy. Długość obwarowań wynosi prawie kilometr. Mimo że w 1945 r. po przejściu frontu większość budynków przemieniła się w ruiny, szybko miasto odbudowano. W 1968 r., dbając o szczegóły, odtworzono ratusz, oddając go do użytku w 380 rocznicę pokonania pod Byczyną wojsk arcyksięcia Maksymiliana III Habsburga przez wojska hetmana wielkiego koronnego Jana Zamoyskiego, zwolennika Zygmunta III Wazy.

Gród rycerski w Biskupicach

Nad zalewem Brzózki przechadzają się rycerze, słysząc wystrzały armatnie, a młodzi giermkowie ćwiczą trudną sztukę fechtunku. Tak wygląda życie w grodzie zbudowanym na wyspie i otoczonym naturalną fosą. Do jego powstania zużyto 1,5 tys. kubików drzewa modrzewiowego. Polsko-Czeskie Centrum Szkolenia Rycerstwa organizuje liczne imprezy, które mają przybliżyć średniowieczną kulturę. Do grodu zjeżdżają wojowie z Anglii, Norwegii, Austrii czy państw ościennych, a na turystów czekają stylizowane kramy, jedzenie prosto z miski, muzyka z epoki i liczne atrakcje. Stałym elementem są występy kuglarzy, tancerek, popisy łuczników, a nawet kata. Każdy miłośnik rycerstwa może skorzystać zarówno z posiłku, jak i noclegu.

Biskupice 58, 46-220 Byczyna, tel. +48 602 613 386, www.grod.byczyna.pl

Pasieka zarodowa w Maciejowie

W tym miejscu nie można bać się pszczoł, bo są one właściwie wszędzie. W kilkudziesięciu nowoczesnych ulach cały czas w pracach. Pasieka powstała w 1968 r. i jako placówka naukowo-badawcza stawia na edukację przyszłych pokoleń. Tylko tu można usiąść w specjalnym inhalatorium i podychać powietrze prosto z ula oraz zajrzeć do środka, aby zobaczyć jak pszczoły produkują miód. Zrozumieć jaka jest różnica między pyłkiem a woskiem pszczelim i znaleźć dla nich zastosowanie. Ostatnie 20 lat życia spędził w Maciejowie ks. Jan Dzierżon, uznawany za ojca światowego pszczelarstwa. Wokół dworku znajduje się skansen, w którym umieszczono ule figuralne.

46-213 Maciejów 8, tel. 77 413 19 77 www.kluczbork.pl/podstrony/pasieka.php

Pałac w Maciejowie

Niedaleko uli znajduje się prawdziwy rarytas. To obiekt prywatny, w który zachowało się wyposażenie sprzed wojny. Pałac udostępniany jest jednak przez właściciela turystom, co obecnie należy do rzadkości. Projektantem pałacu był Carl Gotthard Langhans, twórca Bramy Brandenburskiej. Wnętrza z 1790 r. budzą nostalgię, szczególnie romantyczne malowidła naścienne pochodzą z przełomu XVIII i XIX w. W XIX-wiecznym parku zachowały się pozostałości po basenie i zabudowaniach folwarcznych, nie brakuje starych drzew, wśród których są dwuletnie graby.

Maciejów, 46-211 Kujakowice Górne, www.palacmaciejow.pl

Szlakiem drewnianych kościołów

Kościół w **Maciejowie** – to jedna z najmniejszych świątyń drewnianych na ziemi kluczborskiej. Powstał na przełomie XVI i XVII w. Do 1850 r. miał wieżę, która uległa zniszczeniu w czasie burzy.

Gołkowice – świątynia drewniana powstała w 1766 r. na miejscu wcześniejszej, datowanej na XIV w. Zachowało się barokowe wyposażenie z dwoma chrzcielnicami.

Rożnów (zdjęcia poniżej) – kościół wybudowano w 1788 r. Warty uwagi elementem wyposażenia jest tryptyk gotycki z końca XV w. Obok kościoła znajduje się nagrobek z 1780 r. w kształcie piramidy, wystawiony przez gen. mjr. Karola Adolfa Augusta von Eben.

Gieraltice – to kościół drewniany przebudowany w 1822 r. Warto zwrócić uwagę na ołtarz z XVII w., organy ludowe oraz liczne epitafia drewniane i kamienne.

Kościół św. Anny w Oleśnie

Należy do najpiękniejszych pokrytych gontem drewnianych kościołów w Polsce. Zawdzięcza to unikalnej bryle w kształcie róży o pięciu płatkach, w których ulokowano barokowe kaplice. Główna nawa o długości 11 metrów tworzy łodygę, a okna wykonano w kształcie liści. Do 1994 r. na głównym ołtarzu znajdowały się rzeźby Jakuba z Krakowa, pochodzącego ze szkoły Wita Stwosza, które zostały skradzione. Arcydzieł do tej pory nie odnaleziono, ale dokonano ich rekonstrukcji. W kościele znajduje się pień drzewa, za który, zgodnie z legendą, schowała się dziewczyna goniona przez zbójców w lipcu 1444 r. Napis wyjaśnia „Czcigodna stara sosna, pod którą jedna panienka za wstawieniem Anny św. od śmierci uratowana była”. Dlatego zbudowano w tym miejscu kościół.

Laskowicka śmierć

Drewniany kościółek w Laskowicach kryje niezbadaną tajemnicę. Miejscowi mówią, że w jego podziemiach mieszka der Laskowitzer Tod, czyli laskowicka śmierć. W dębowej trumnie leży doskonale zachowana mumia. Zmarła kobieta była młoda, o czym świadczy pełne uzębienie oraz delikatne rysy twarzy. Ubrana jest w XVII-wieczny biały strój pogrzebowy. Niedaleko od niej znajdują się kości innej osoby. Przed I wojną światową prowadzono tu badania naukowe. W berlińskim archiwum odnotowano, że zwłoki należały do hrabiny Brygitty Buchty von Buchtitz i jej matki Reginy. Młodszą z kobiet pochowano w 1608 r. Ciało nie była balsamowane, a o naturalnym procesie mumifikacji zadecydował specyficzny klimat panujący w podziemiach kościołka.

Kuźnia i piekarnia w Kuniowie

Mieszkańcy wsi postanowili wykozystać zabudowania XIX-wiecznej piekarni oraz kuźni, tworząc Izbę Pamięci Regionalnej i Rzemiosła. Zarówno kuźnia, jak i piekarnia funkcjonują okazjonalnie, ale zostały wyposażone w zabytkowy sprzęt oraz specjalistyczne narzędzia. Jedną część wygospodarowano na izbę regionalną, w której nie brakuje starych lamp, tradycyjnych strojów, dawnej zastawy i akcesoriów, o których młodzież nie ma już pojęcia. Chleb wypiekany jest zgodnie z 200-letnią recepturą przy użyciu zabytkowych sprzętów.

46-200 Kuniów 74, tel. +48 77 41 80 584, www.kuniow.pl/9-kuznia-i-piekarnia.html

Dwór Zacisze – Biskupice 49a, 46-220 Byczyna, tel. +48 77 414 68 62, www.zacisze-dwor.eu

Hotel Na Kamieniu * – 46-345 Borki Małe, Oleska 1a, tel. +48 34 359 60 30, www.alexandra-hotel.net

Agrochatka – Brodnica 17, 46-233 Biadacz, tel. +48 77 413 21 01, www.agrochatka.pl

Hotel Adler *** – 46-220 Byczyna, Rynek 17, tel. +48 77 418 50 26, www.adler.pl

Grodzka – 46-220 Byczyna, Poznańska 2, tel. +48 77 417 92 30, www.feldman-restaurants.pl/grodzka

Obiekt Pałacowo-Parkowy – Gołkowice 4, 46-220 Byczyna, tel. +48 77 413 42 76, www.jaklugo.e-kolot.pl

Tawerna pod Kotwicą – Kadłub Wolny, 46-048 Zębówice, Izydora Murka 39, tel. +48 77 421 67 21, www.podkotwica.pl

Hotel Korona ** – 46-200 Kluczbork, Bankowa 1, tel. +48 77 417 05 55, www.korona.info.pl

Zajazd Castello – 46-200 Kluczbork, Rynek 19, tel. +48 77 447 15 55, www.castello.cal.pl

Karczma Myśliwska – 46-282 Lasowice Wielkie 82, tel. +48 77 414 16 23, www.prochota.com

Hotel Olesno *** – 46-300 Olesno, Krzywa 1, tel. +48 34 359 77 73, www.hotelolesno.pl

Hotel Olesno ** – 46-300 Olesno, Wielkie Przedmieście 35, tel. +48 34 358 39 74

Pałac – Pawłowice 58, 46-310 Gorzów Śląski, tel. +48 34 341 14 66, www.palac-pawlowice.pl

Pałac Hetman Roma Byczyna – Proślice 58, 46-220 Byczyna, tel. +48 77 413 55 82, www.hrbyczyna.pl

Blisko natury – Proślice 3, 46-220 Byczyna, tel. +48 77 413 55 43

Villa Nowa – 46-250 Wołczyn, Dworcowa 18, tel. +48 77 418 93 88, www.villa-nowa.eu

Agroturystyka – Wygielów 32, 46-310 Gorzów Śląski, tel. +48 34 359 52 96, www.agroturystykawygielow.friko.pl

Staropolski Gościniec – Zdziechowice 65, 46-310 Gorzów Śląski, tel. +48 34 359 35 70, www.staropolskigosciniiec.pl

Karczma Spichlerz – 46-220 Byczyna, Wąska 5, tel. +48 668 493 566, www.karczma-spichlerz.pl

Zamoyska – 46-220 Byczyna, Zamoyskiego 7, tel. +48 77 413 42 32, www.zamoyska.com.pl

Stara Karczma – 46-280 Chocianowice 35, tel. +48 77 413 27 25, www.starakarczma.e-kolot.pl

Karczma Myśliwska – Szumirad 9, 46-282 Lasowice Wielkie, tel. +48 77 414 16 23, www.mysliwska.prochota.pl

Pod Arkadami – 46-200 Kluczbork, Rynek 1, tel. +48 77 418 78 79, www.feldman-restaurants.pl

Pod Winogronami – 46-250 Wołczyn, ul. Namysłowska 1, tel. +48 77 418 87 09

Swojskie Klimaty – 46-200 Kluczbork, ul. Zamkowa 2, tel. +48 77 418 10 86

U Wasińskich – 46-300 Świercze k. Olesna, ul. Weselna 4, tel. +48 34 358 40 82, info@wasinscy.pl

Kraina Wymarłych Gadów Morskich – Ciecuiów, 46-325 Rudniki, tel. +48 34 359 50 72, www.plejoz.rudniki.pl

Muzeum Regionalne – 46-300 Olesno, Jaronia 7, tel. +48 34 358 24 38, www.oleskiemuzeum.pl

Muzeum – 46-320 Praszka, Pl. Grunwaldzki 15, tel. +48 34 359 11 85

Kluczborski Dom Kultury – 46-200 Kluczbork, Mickiewicza 5, tel. +48 77 418 12 68

Izba Tradycji – 46-325 Rudniki, Targowa 2, tel. +48 34 359 50 68

Kino Polonez – 46-320 Praszka, Powstańców Śl. 19

Wypożyczalnia sprzętu pływającego – Biskupice 58, 46-220 Byczyna, tel. +48 694 945 892, www.active-time.pl

Oleska Laguna – 46-300 Olesno, Wachowska 10a, tel. +48 34 359 68 15, www.oleskalaguna.pl

Pływalnia – 46-320 Praszka, Kaliska 72, tel. +48 34 358 87 80

Starówka w Brzegu

Brzeski rynek jest jak miniatura starych europejskich miast. Otaczające go kamienice prezentują styl gotycki, barokowy i renesansowy. Centralnym punktem jest ratusz wzniesiony przez księcia Jerzego II w miejscu gotyckiego, który spłonął w 1569 r. To właśnie temu władcy miasto zawdzięcza swój największy rozkwit, a obiekt uznawany jest za najpiękniejszy renesansowy ratusz w Polsce. W Wielkiej Sali Stropowej z 1648 r., zachwycającej modrzewiowym wykończeniem sufitu, odbywają się do dziś okolicznościowe spotkania miejskie. Podziw budzi Sala Rajców wykonana w stylu rokoko. Turystyczną atrakcją Brzegu są kościoły będące niegdyś miejscem zgromadzeń zakonnych, które na przełomie XII i XIII w. stanowiły o klimacie miasta. Osiedlili się tu m.in.: franciszkanie, joannici i dominikanie.

Kościół św. Mikołaja w Brzegu

Kościół św. Mikołaja powstawał w latach 1370-1420 za czasów rządów księcia Ludwika I. Projekt był wzorowany na wrocławskich kościołach św. Marii Magdaleny i św. Elżbiety. Strzelistość nawy głównej z gwiaździstym sklepieniem i wysmukłymi oknami kontrastuje z niskimi ciemnymi nawami bocznymi. Gdy w 1523 r. w Brzegu zwyciężyła reformacja, świątynia zaczęła funkcjonować jako protestancka i taką funkcję pełniła aż do 1945 roku. Pod koniec XIX w. nadbudowano wieżę kościoła jako odpowiedź na podwyższenie wież w katolickim kościele Podwyższenia Krzyża Świętego.

Podczas walk o miasto na przełomie stycznia i lutego 1945 r. kościół doszczętnie spłonął, a następnie przez 13 lat niszczał. W 1958 r. podjęto się jego odbudowy według wzorów z 1370 r. Odkryto wówczas w zakrystii późnogotyckie freski ściennie. Obecnie kościół funkcjonuje jako świątynia katolicka. Jest jedną z największych bazylik gotyckich na Śląsku.

Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu

Zamek nazywany „śląskim Wawelem” był rezydencją książąt brzeskich od 1311 r. aż do wygaśnięcia w 1675 r. tej piastowskiej linii. W XV-XVI w., za czasów Fryderyka II i jego syna Jerzego II, gotycka budowla zamieniła się w okazałą perłę renesansu. Po ataku wojsk pruskich w 1741 r. z zamku ocalała jedynie fasada budynku bramnego oraz parterowe sale we wschodnim skrzydle. W latach 1966-1990 nastąpiła kompleksowa odbudowa obiektu, w wyniku której został przywrócony jego pierwotny wygląd. Brzeska placówka jako jedyna instytucja muzealna w Polsce zajmuje się całością problematyki Piastów śląskich i dziejami piastowskimi na historycznym obszarze Śląska. To główny temat bogatej ekspozycji wypełniającej zamkowe komnaty. W odbudowanych wnętrzach można zobaczyć stale wystawy: „Sztuka śląska XV-XVIII wieku ze zbiorów Muzeum Narodowego we Wrocławiu” oraz „Z przeszłości i tradycji Piastów Śląskich”. Od 2004 r. w piwnicach zamkowych czynna jest ekspozycja „Memoriae Piastorum Principum Silesiae”, na której prezentowane są m.in. sarkofagi Piastów legnicko-brzeskich oraz kopie 20 średniowiecznych nagrobków Piastów śląskich.

49-300 Brzeg, Pl. Zamkowy 1, tel. +48 77 401 91 00, www.zamek.brzeg.pl

Kościół św. Jakuba Apostoła w Małujowicach

Świątynia nazywana „śląską Sykstynią” powinna znaleźć się na trasie każdego turysty. Gotycka bryła przypomina nieco zamek, a jej wnętrze – otwartą Biblię, ukazującą w postaci ściennych malowideł poszczególne epizody ze Starego i Nowego Testamentu. Strop składający się z ponad 640 desek ozdobiono ornamentami roślinnymi oraz zwierzęcymi. W okresie reformacji polichromie zostały przykryte tynkiem, a światło dzienne ujrzały ponownie w latach 1866-1878, choć mocno przemalowane. Dzięki wsparciu funduszy unijnych malowidła przeszły generalną renowację. Przy okazji konserwatorzy dokonali znaczących odkryć. Dotychczas uznawano, że najstarsze obrazy znajdują się powyżej stropu, na niedostępnym dla ludzkich oczu strychu. Datowano je na II połowę XIV w. Renowacja doprowadziła do odkrycia w prezbiterium fragmentu malowidła stworzonego nawet sto lat wcześniej. Wzmianka o wizerunku św. Tomasza pojawiła się co prawda w broszurze z XIX w., ale kryła się pod warstwą późniejszej farby.

Obok okalającego świątynię muru znajduje się tablica z mapą obrazującą przebieg najsłynniejszej bitwy w czasie pierwszej wojny śląskiej. 10 kwietnia 1741 r. pod Małujowicami wojska króla Prus Fryderyka II odniosły zwycięstwo nad austriacką armią, ale przeciwnik nie został rozbity.

Szlak polichromii brzeskich

W okolicach Brzegu znajduje się 14 kościołów z unikalnymi średniowiecznymi polichromiami. Ten wyjątkowy szlak turystyczny prowadzi przez Brzeg, Brzezinę, Zielęcice, Małujowice, Łukowice Brzeskie, Bierzów, Przylesie, Obórki, Krzyżowice, Pogorzele, Łosiów, Strzelniki i Kruszyń. Jednym z twórców malowideł jest artysta określany mianem „mistrza brzeskich pokłonów Trzech Króli”. Prawdopodobnie przybył on na Śląsk wraz z dworem księcia legnicko-brzeskiego Ludwika II i szybko znalazł naśladowców. Najstarszym i najcenniejszym zabytkiem na szlaku jest kościół pw. św. Antoniego w Strzelnikach. Na wszystkich jego ścianach zachowały się polichromie odkryte przypadkowo w 1958 r. Malowidła pochodzą z różnych okresów. Najdawniejsze z XIV w. zdobią wschodnią ścianę prezbiterium. Na ścianie północnej i południowej brzeski mistrz pozostawił dzieła namalowane w latach 1418-1428. Oprócz Strzelników polichromie w najlepszym stanie zachowały się w Małujowicach, Pogorzeli i Krzyżowicach.

Zabytki Grodkowa

Pierwsze mury obronne zostały wzniesione z kamienia pod koniec XII w., za czasów panowania księcia świdnickiego Bolka I. Otaczała je fosa. Około 1350 r. nadbudowano je cegłą oraz wzmocniono bramami wjazdowymi, a na początku XVII w. podczas remontu obwarowań nadano im renesansowy wygląd. Do obecnych czasów zachowały się jedynie fragmenty murów oraz wieże bram: Ziębickiej i Lewińskiej, a także baszta więzienna.

Na środku rynku znajduje się odrestaurowany ratusz, którego początki sięgają XIV w. Po pożarze w 1549 r. został odbudowany, ale kolejny pożar zniszczył go w 1833 r. Zachowała się jedynie gotycko-renesansowa wieża. Obecna późnoklasycystyczna bryła pochodzi z 1840 r., a zaprojektował ją opolski architekt Phillipi. W holu wbudowano tablicę z herbem biskupa Baltazara Promnitzza oraz inskrypcją odnoszącą się do odbudowy ratusza w 1551 r. Warty uwagi jest kościół pw. św. Michała Archaniola, wzniesiony w 1268 r., a rozbudowany w 1363 r. Ze starej budowli pozostało wówczas prezbiterium, do którego dobudowano nawę główną i dwie boczne. Obok świątyni wybudowano dzwonnice. Kościół był kilkakrotnie niszczone przez pożary i pożogę wojny trzydziestoletniej. W XVII w. został przebudowany po raz kolejny. Przy prezbiterium znajduje się zakrystia z przełomu XV i XVI w. Główny ołtarz w stylu późnobarokowym ufundował w 1729 r. ks. Henryk Schmidt, a wykonał rzeźbiarz Michał Kossler i malarz Melchior Franciszek Ansi.

Pałac w Sulistawiu

Początki pałacu sięgają XVII stulecia. Jednym z jego prominentnych właścicieli był cesarz Wilhelm I. Od 1888 r. pałac należał do rodziny von Schaffgotsch z Kopic, a od 1919 r. do rodu von Francken-Sierstopff. Upaństwowiony po II wojnie światowej popadał z biegiem lat w coraz większą ruinę. Pod koniec XX w. w pałacu przeprowadzono generalny remont, przeznaczając go na potrzeby sanatorium podległego Ministerstwu Spraw Wewnętrznych. Od 2005 r. obiekt jest prywatną własnością. Znajduje się w nim nowoczesny hotel, świadczący również usługi rekreacyjne. Neogotycki obiekt zachował swój dawny wygląd. Wybudowany z cegły i kamienia na planie prostokąta posiada dwie wieże. Otynkowana elewacja nie obfituje w nadmiar architektonicznych ozdób. Ożywiają ją tylko blanki oraz nadokienne gzymsy.

Sulistaw 24, 49-200 Grodków, tel. +48 77 415 66 59, www.sulislaw.pl

Zabytki Namysłowa

Miasto zapisało się na kartach historii w 1348 r., kiedy Kazimierz Wielki zawarł tu pokój z cesarzem Karolem Luksemburskim, na mocy którego Śląsk przyznano Czechom. W Namysłowie znajduje się jeden z najstarszych polskich browarów. Piwo warzono w nim już ponad 700 lat temu, więc prawdopodobnie obydwaj władcy delektowali się jego smakiem. Znajdujący się obecnie na zamkniętym terenie browaru zamek obronny typu nizinnego pochodzi z XIV w., później był parokrotnie przebudowywany. Został wzniesiony z cegły w układzie gotyckim, na wysokiej podmurówce z kamienia polnego. Na dziedzińcu znajduje się późnorenansowa studnia, zdobiona bogato maskaronami, motywami roślin i głowami lwów.

Gotycki, wysoki na 53 metry, ratusz sięga początkami lat 1374-89. Pierwotny budynek powstał na rzucie prostokąta. W XVIII i XIX w. dobudowano wokół wieży dodatkową jej część. Przed ratuszem zwraca uwagę neorenesansowa fontanna. U zwieńczenia jej kolumny znajduje się figurka nagiego chłopca, przytrzymującego lewą ręką rybę, a prawą wazę. Otaczające miasto mury obronne, niektóre podwójne, powstały w latach 1350-1359. Nie wielkie ich fragmenty przetrwały do dnia dzisiejszego.

W Bramie Krakowskiej z II połowy XIV w. zachowała się wnęka mieszcząca niegdyś podnoszone okratowanie. Wkomponowana w kwadratową ceglana więź o wysokości 36 metrów, stanowi ciągle główną drogę wjazdową do miasta. Na odrestaurowanej wieży znajduje się punkt widokowy.

Warto wiedzieć

Kroszonka opolska powstaje poprzez wydrapanie ornamentów na zaфарbowanej skorupce jajka. Przez stulecia zmieniały się techniki zdobnicze. Najczęściej występują motywy roślinne, spotykane na haftowanych obrusach i strojach oraz w malarstwie ludowym. Współcześnie kroszonki są elementem świąt wielkanocnych, a w dalekiej przeszłości symbolizowały płodność i odradzające się życie. Wykopalska archeologiczne na Ostrówku w Opolu wskazują, że już w X w. powstawały zdobione jaja.

Kościół w Michalicach

Już w końcu XIII w. była tu parafia św. Michała, stąd też prawdopodobnie wywodzi się nazwa miejscowości. W okresie reformacji proboszcz uciekł z parafii w obawie przed zwolennikami Lutra, a jego następca zastał świątynią mocno podupadłą. Ufundował trzy dzwony, szaty liturgiczne i szafę do zakrystii (do dziś pełni swą funkcję). Około 1614 r. zbudował nowy kościół, a kilka lat później powstała pierwsza polichromia na stropie prezbiterium, która stanowi o bezcennej wartości budowli. Charakterystycznym elementem świątyni jest spiralnie wyrzeźbiony słup, który wspiera pośrodku strop, a także niepowtarzalne snycerstwo na drzwiach wejściowych oraz różnych fragmentach wnętrza. Główny skarb kościoła stanowią jednak XVII-wieczne barokowe polichromie, pokrywające dosłownie wszystko: stropy, prezbiterium i nawy. Późnobarokowy ołtarz z 1765 r. tworzy płaskorzeźba Świętej Trójcy oraz obrazy w kasetonach, otoczonych roślinnymi ornamentami. Zwraca uwagę ambona z 1716 r., chrzcielnica z 1731 r., liczne barokowe figury i ławy kolatorskie z 1663 r.

Stobrawski Park Krajobrazowy

Rozciągający się w dorzeczu Stobrawy, Budkowiczanki, Bogacicy, Brynicy i Smortawy, zajmuje powierzchnię ponad 52 tys. ha i należy do największych parków krajobrazowych w Polsce. Na nizinnym terenie dominują siedliska wodno-błotne, obejmujące obszar Lasów Stobrawsko-Turawskich, w których przeważają bory sosnowe. Atrakcją geologiczną i krajobrazową stanowią dochodzące do 20 metrów, obecnie całkowicie porośnięte, wydmy. Na terenie parku zarejestrowano 49 gatunków roślin prawnie chronionych oraz 16 gatunków z polskiej czerwonej listy, 250 gatunków chronionych zwierząt, w tym 165 gatunków ptaków. Obszar parku obfituje w budowle pałacowe i zamkowe oraz w obiekty sakralne.

Na terenie parku znajdują się cztery rezerваты przyrody: **Rogalice** – chroniący urozmaicony gatunkowo las liściasty z domieszką świerka; **Leśna Woda** – chroniący fragment lasu mieszanego, w którym dominują buki i sosny; **Śmiechowice** – chroniący około 200-letnie modrzewie europejskie oraz rezerwat **Lubsza**, będący częścią dawnych lasów Puszczy Śląskiej, z dominacją buka.

Projektowane są dwa kolejne rezerваты: Czapliniec, mający chronić kolonię lęgową czapli siwej oraz Barucice – jeden z najlepiej zachowanych lasów liściastych Opolszczyzny, z bogatym runem obfitującym w rzadkie gatunki roślin. Na terenie parku oznakowano także użytki ekologiczne: Gęsi Staw, Jagienieckie Łąki i Puchacz.

Miody popielowskie z Borów Stobrawskich

Konsystencję mają lepką i gęstą, po krystalizacji wyczuwalne lekkie grudki. Smak słodki, ale nie mdły, o wyczuwalnym delikatnie ostrzejszym posmaku. Zapach przyjemny miodowy, o nucie leśno-żywicznej. Smak i zapach ulegają zmianie, co uzależnione jest od okresu, w którym miody są pozyskiwane. Barwa: od jasnokremowej do ciemno-pomarańczowej przechodzącej w lekki brąz.

Pałac w Łosiuwie

Pałac w Łosiuwie jest miejscem często odwiedzanym przez turystów. Otacza go kilkuhektarowy park z wieloma ciekawymi okazami starodrzewia, liczącymi ponad 300 lat. O roślinność dbają pracownicy Opolskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, który ma tu swą siedzibę. W zabytkowym obiekcie często organizowane są konferencje, spotkania czy seminaria. Łosiowskie ziemie od 1207 r. stanowiły siedzibę komandorii joannitów. Po kasacji zakonu w 1810 r. rozległe włości oraz stary zamek, pełniący funkcje klasztorne, otrzymał w prezencie od króla Prus generał Hans David Ludwig Yorck von Wartenburg za zasługi w czasie wojny z Napoleonem. Dzisiejszy pałac pochodzi z XIX w. Przed II wojną światową przypominał pałacyk myśliwski, a z tego czasu zachowały się jedynie dwa okazałe poroża.

Dom ks. Jana Dzierżona

Nazywany dzięki odkryciu dzieworódtwa pszczoł „Kopernikiem ula” ks. Jan Dzierżon (1811-1906) pochodził z Łowkowic. Po studiach teologicznych zamieszkał w Karłowicach, między Opolem a Brzegiem. Jako proboszcz znakomicie nawiązywał kontakt z ludem. Nie wstydził się siać zboże razem z chłopami. Wprowadził uprawy łubinu na piaszczystych gruntach. Wreszcie założył wielką pasiekę, a po kilku latach w dwunastu okolicznych wioskach stały ule, nazywane dzierżonowskimi dwojakami. Ks. Dzierżon zdobył światową sławę jako pszczelarz i badacz tych niezwykłych owadów. Mieszkał w centrum Karłowic, po północnej stronie obecnej ul. Kościelnej. Fakt ten upamiętnia tablica z 1925 r. w języku niemieckim i późniejsza polska.

lokalne specjalty

Pieróg postrny kojarzony ze Starymi Kolniami kształtem przypomina torcika, a pachnie jak chleb. Podstawą jego przyrządzenia jest kasza gryczana w jasnozłocistym farszu ziemniaczanym. Pieróg przygotowuje się w czasie Wielkiego Czwartku i spożywa jako danie główne przez kolejne dwa dni. Często zastępuje też pieczywo.

Park w Pokoju

Lasy, z których wytonił się Pokój, należały w XVII w. do rodziny von Redern. W 1688 r. ich właścicielem został książę Carl Friedrich Württemberg z Oleśnicy, a w roku 1744 odziedziczył je książę Carl Christian Erdmann von Württemberg. Legenda głosi, że księciu przyśniła się okazała rezydencja, co zainspirowało go do założenia w r. 1748 osady. W tym celu wykarczowano osiem alei, a w miejscu ich skrzyżowania wzniesiono pałacyk myśliwski. W latach 1750-1820 osada nabrała charakteru miejskiego, przede wszystkim za sprawą wybudowania pałacu. Ludność powszechnie używała nazwy Pokój, chociaż coraz częściej miejscowość nazywano Carlsruhe.

Wkrótce zrodził się pomysł budowy niepowtarzalnego parku. Obok placu pałacowego stworzono ogród francuski, a za nim park angielski. Na jednym z licznych usypanych pagórków założono winnicę, sprowadzając ponad 21 tysięcy sadzonek. Powstał dom ogrodnika, cieplarnia, pałac szwedzki, zamek na Winnej Górze, ptaszarnia, świątynia i pomniki. Dzieło kontynuował książę Heinrich Friedrich Eugen, który wybudował w Pokoju stały teatr i bibliotekę. Książę był gorącym wielbicielem muzyki Carla Marii Webera, który na jego zaproszenie zamieszkał w Pokoju i skomponował tu dwie symfonie.

Wiele elementów architektury i parkowej zabudowy zachowało się do dziś, choć sam pałac nie przetrwał dziejowej zawieruchy. Powierzchnia parku wynosi około 173 ha, w tym powierzchnia wód – około 79 hektarów, tworząc rozległe stawy oraz sieć kanałów. Ze względu na wyjątkowe walory Pokoju plan ochrony Stobrawskiego Parku Krajobrazowego zakłada utworzenie na jego terenie Zespołu Przyrodniczo-Krajobrazowego. Chronione będą zarówno założenie parkowe oraz układ alei we wsi, jak również siedliska rzadkiej flory oraz zwierząt (m.in.: roślinność wodna i szuwarowa, nietoperze).

Hotel Arte *** – 49-300 Brzeg, Pl. Zamkowy 8, tel. +48 77 404 79 90, www.hotelarte.pl

Hotel Piast ** – 49-300 Brzeg, Piastowska 14, tel. +48 77 416 20 27, www.piastrstrefa.pl

Pensjonat Zofia – 49-300 Brzeg, Rzemieślnicza 7, tel. +48 77 416 46 88

Willa Romeo – 49-300 Brzeg, Łokietka 26, tel. +48 77 416 13 86, www.hotel-romeo.pl

Pod Bocianim Gniazdem – Kantorowice 47, 49-340 Lewin Brzeski, tel. +48 77 412 86 45, www.bocianiegniazdo.agro.pl

U Uli – Kantorowice 60, 49-340 Lewin Brzeski, tel. +48 77 412 73 80, www.uuli.pl

Grodek – 49-200 Grodków, Krakowska 8, tel. +48 77 415 55 80

W zameczku – 49-200 Grodków, Kasztanowa 20, tel. +48 77 404 33 06

Ekoland, Chata w Lesie – Kęszyce 7/Grabice, 46-030 Murów, tel. +48 77 455 93, www.chatawlesie.pl

Zacisze Leśne u Huberta – Kęszyce 3/Grabice, 46-030 Murów, tel. +48 77 546 71 08, www.zacisze-lesne.pl

Rozlewisko – 49-313 Kościerzycy, tel. +48 77 412 61 62, www.osrodek-rozlewisko.pl

Floryda – 49-313 Kościerzycy, tel. +48 77 412 68 21

Cichy Zakątek – 49-314 Lubicz 1a, tel. +48 77 411 84 10

Gospodarstwo – 49-314 Lubicz 2, tel. +48 77 411 84 11

Pałac – Opolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego – 49-330 Łosiów, Główna 1, tel. +48 77 412 5 2 97, www.oodr.pl

Hotel Polonia ** – 46-100 Namysłów, Obrońców Pokoju 28, tel. +48 77 410 39 89, www.hotel-polonia-namyslow.pl

Hotel Zorza ** – 46-100 Namysłów, Wały Jana III 2, tel. +48 77 410 18 54, www.hotelzorza.pl

Hotel Stylowa ** – 46-100 Namysłów, Braterska 3a, tel. +48 77 410 18 54, www.stylowa-restauracja.pl

Gospodarstwo – 49-332 Pogorzela 7, tel. +48 77 419 61 71

Pałac – Sulisław 24, 49-200 Grodków, tel. +48 77 415 66 59, www.sulislaw.pl

Lewandówka – 46-090 Stare Kolnie, Boczna 1, tel. +48 600 315 663, www.lewandowka.org

Babskie Ranczo – Śmiechowice 12, 49-314 Lubsza, tel. +48 77 411 96 21, www.babskieranczo.pl

3 życzenia – 49-304 Brzeg, Kusocińskiego 23, tel. +48 506 164 912, www.3-zyczenia.pl

Herbowa – 49-300 Brzeg, Łokietka 15, +48 77 416 74 89

Lewandowy Ogród – 49-300 Brzeg, obwodnica 94, tel. +48 77 420 46 37, www.lewandowy-ogrod.com

Ratuszowa – 49-300 Brzeg, Rynek, +48 77 416 52 67, www.eratuszowa.pl

Stara Karczma – 49-300 Brzeg, Kapucyńska 3, tel. +48 77 416 69 75

Karczma u Jakuba – 49-313 Lubsza, Brzeska 19, tel. +48 784 029 274, www.facebook.com/karczma.u.jakuba

Pod Sosną – 40-340 Lewin Brzeski, gen. Sikorskiego 3, tel. +48 502 229 756

Ambrozja (kawiarnia) – 49-300 Brzeg, Długa 9, tel. +48 77 416 36 94

Aquapark – 49-300 Brzeg, Wrocławska 11, tel. +48 77 404 55 85, www.aquapark.brzeg.info

Centrum Turystyki i Rekreacji Delfin – 46-100 Namysłów, Konopnickiej 2, tel. +48 77 410 24 89, www.lit.pl/delfin-namyslow

Stajnia koni sportowych – 49-345 Skorogoszcz, Okrzei 11, tel. +48 77 412 17 33, www.wykonane.pl/skorogoszcz/

Klub Jeździecki Korys – 46-112 Świerczów, Przygorzele 7, tel. +48 77 419 61 71, www.korys.com.pl

Brzeskie Centrum Kultury – 49-300 Brzeg, ul. Mleczna 5, tel. +48 77 416 99 86

Namysławski Ośrodek Kultury – 46-100 Namysłów, pl. Powstańców Śl. 2, tel. +48 77 410 05 66

OPOLE

W cieniu Wieży Piastowskiej	3
Narodowe Centrum Polskiej Piosenki	4
Opolskie ZOO, Kanał Młynówka	5
Muzeum Śląska Opolskiego, Kamienica czynszowa	6
Rynek i ratusz, Kościół św. Trójcy	7
Katedra św. Krzyża, Muzeum Diecezjalne	8
Kościół Matki Boskiej Bolesnej i św. Wojciecha, Wzgórze Uniwersyteckie, Opolska Ceres	9
Informator	10

OKOLICE OPOLA

Muzeum Wsi Opolskiej	11
Pałac w Niewodnikach, Ruiny pałacu w Naroku	12
JuraPark Krasiejów	13
Most żelazny w Ozimku, Huta „Małapanew”	14
Huta w Zagwizdzu, Ogród botaniczny w Zagwizdzu	15
Izba regionalna w Dańcu, Tajemnicze stawy w Falmirowicach	16
Zamek w Prószkowie, Zabójcza Meluzyna	17
Muzeum Kowalstwa w Prószkowie, Kościół ewangelicki w Prószkowie	18
Arboretum w Lipnie, Miejsce mocy	19
Zamek w Niemodlinie, Szlak rowerowy wokół Niemodlina	20
Pałac w Tułowicach	21
Jeziora Turawskie	22
Jezioro Srebrne, Siedlung w Ligocie Turawskiej, Izba regionalna w Ligocie Turawskiej	23
Pałac w Turawie	24
Kościół w Bierdzanach	25
Izba leśna przy Nadleśnictwie w Kup, Izba etnograficzna w Biadaczu, Izba regionalna w Luboszytach	26
Kościół drewniany	27
Informator	28

NYSA I OKOLICE

Nysa za murami, Nyska dzwonnica, Słynny mieszkaniec Nysy	29
Bazylika św. Jakuba i Agnieszki w Nysie, Dom Wagi w Nysie	30
Muzeum w Nysie, Studnia z orłem dwugłowym	31
Na szlaku czarownic, Zabobony przeszłości, Krzesło czarownic	32
Fortyfikacje nyskie, Bastion św. Jadwigi	33
Wieża ciśnień, Dni Twierdzy Nysa	34
Jezioro Nyskie, Pałac Frączków	35
Głucholazy bramą Gór Opawskich, W Głucholazach warto zobaczyć	36
Park zdrojowy w Głucholazach, Szubieniczna Góra	37
Paczków – polskie Carcassonne, Spacer po murach	38
Ratusz w Paczkowie, Skarby z Bolkowego zamku, Dom Kata w Paczkowie	39
Kościół warowny w Paczkowie, Muzeum Gazownictwa w Paczkowie	40
Ratusz w Otmuchowie, Słoneczny zegar, Pałac w Biechowie	41
Zamek w Otmuchowie, Lato kwiatów w Otmuchowie	42
Kościół św. Mikołaja i św. Franciszka Ksawerego w Otmuchowie, Pomnik żony kata	43
Jezioro Otmuchowskie, Tajemniczy Kałków	44
Centrale Muzeum Jeńców Wojennych w Łambinowicach	45
Informator	46

PRUDNIK I OKOLICE

Wieża Woka, Kolumna Maryjna w Prudniku, Legenda o studni	47
Fontanna Habsburgów w Prudniku, Pomnik św. Jana Nepomucena	48
Willa Fränkla w Prudniku, Willa Maxa Pinkusa	49
Muzeum Ziemi Prudnickiej, Park i Wieża Dolna w Prudniku	50
Klasztor w Prudniku – Lesie, Niedaleko groty	51
Park Krajobrazowy Góry Opawskich, Pod Biskupią Kopą	52
Kirkut w Białej, Zamek w Łące Prudnickiej	53
Zamek w Głogówku, Kaplica Loretańska, Ratusz w Głogówku	54
Muzeum Ziemi Głubczyckiej, Kościół w Baborowie, Dzwon z wieży ratuszowej	55
Informator	56

KRAPKOWICE I OKOLICE

Pałac w Krapkowicach, Mury obronne, Ruiny zamku w Otmęcie	57
Pałac Lucja w Zakrzowie, Wapienniki w Gogolinie	58
Kamień Śląski: pałac i Sebastianum Silesiacum	59
Zamek w Rogowie Opolskim, Pałac w Dąbrowce Górnej	60
Pałac w Mosznej, Od górnika do milionera	61
Pałac w Większych, Barokowy pałac w Żyrowej	62
Rejs po Odrze i Kanale Gliwickim	63
Informator	64

STRZELCE OPOLSKIE I OKOLICE

Ratusz w Strzelcach Opolskich, Strzelecki zamek	65
Pałac w Izbicku, Wieża bażancja	66
Sanktuarium św. Anny Samotrzeciej, Park Krajobrazowy Góra św. Anny	67
Muzeum Czynu Powstańczego, Amfiteatr i pomnik Dunikowskiego	68
Opactwo cystersów w Jemielnicy	69
Ruiny w Ujeździe, Pałac w Szymiszowie, Wieżyczka z głębi lasu	70
Dolina Małej Panwi, Pałac w Błotnicy Strzeleckiej	71
Informator	72

KLUCZBORK I OKOLICE

Muzeum im. Jana Dzierżona w Kluczborku, Wojewódzki Kampus	
Sportowo-Rekreacyjny Stobrawa	73
Średniowieczna Bieczyna, Gród rycerski w Biskupicach	74
Pasieka zarodowa w Maciejowie, Pałac w Maciejowie	75
Szlakiem drewnianych kościołów, Kościół św. Anny w Oleśnie	76
Laskowicka śmierć, Kuźnia i piekarnia w Kuniowie	77
Informator	78

BRZEG I OKOLICE

Starówka w Brzegu, Kościół św. Mikołaja w Brzegu	79
Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu	80
Kościół św. Jakuba Apostoła w Małujowicach, Szlak polichromii brzeskich	81
Zabytki Grodkowa, Pałac w Sulistawiu	82
Zabytki Namysłowa	83
Kościół w Michalicach	84
Stobrawski Park Krajobrazowy	85
Pałac w Łosiowie, Dom ks. Jana Dzierżona	86
Park w Pokoju	87
Informator	88

PUNKTY INFORMACJI TURYSTYCZNEJ W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM

- **Opolskie Centrum Informacji Turystycznej**
Żeromskiego 3, 45-053 Opole
tel. +48 77 441 25 22
www.visitopolskie.pl, info@ocit.pl
- **Brzeg Punkt Informacji Turystycznej**
Ratusz, 49-300 Brzeg
tel. +48 77 416 00 40
www.pit.brzeg.pl, pit@bck-brzeg.pl
- **Byczyna Centrum Informacji Turystycznej**
Rynek 1, 46-220 Byczyna
tel. +48 77 413 41 50
www.byczyna.pl, promocja@byczyna.pl
- **Głubczyce Centrum Informacji Turystycznej**
Kościuszki 24, 48-100 Głubczyce
tel. +48 77 485 21 51
www.glubczyce.pl, mokglubczyce@wp.pl
- **Głucholazy Centrum Informacji Turystycznej**
Pl. Basztowy 4a, 48-340 Głucholazy
tel. +48 77 439 14 53
www.glucholazy.pl, cit@glucholazy.pl
- **Góra Św. Anny Punkt Informacji Turystycznej**
Rynek 8, 47-154 Góra Św. Anny
tel. +48 77 402 65 58
www.lesnica.pl, turystka@lesnica.pl
- **Kamień Śląski Centrum Informacji Turystycznej**
Pl. Myśliwca 5, 47-325 Kamień Śląski
tel. +48 506 063 455
www.gogolin.pl, cit@kamienslaski.pl
- **Kędzierzyn-Koźle Punkty Informacji Turystycznej:**
Damrota 32, 47-200 Kędzierzyn-Koźle
tel. +48 77 483 24 81
www.kedzierzynkozle.pl, filia5@mbpkk.pl
Rynek 3, 47-200 Kędzierzyn-Koźle
tel. +48 77 482 32 25
www.kedzierzynkozle.pl, sekretariat@mbpkk.pl
- **Kluczbork Punkt Informacji Turystycznej**
Katowicka 1, 46-200 Kluczbork
tel. +48 77 418 52 18
- **www.kolot.republika.pl, promocja@powiatkluczborski.pl**
- **Korfantów Gminne Centrum Informacji**
Rynek 4, 48-317 Korfantów
tel. +48 77 434 38 20
www.korfantow.pl, gci@korfantow.pl
- **Nysa Centrum Informacji Turystycznej**
Piastowska 19, 48-300 Nysa
tel. +48 77 433 49 71
www.informacja-turystyczna.nysa.pl, biuro@twierdzanysa.com
- **Olesno Punkt Informacji Turystycznej**
Jaronia 7, 46-300 Olesno
tel. +48 34 358 24 38
www.oleskiemuzeum.pl, oleskiemuzeum@op.pl
- **Opole Miejska Informacja Turystyczna**
Rynek 23, 45-015 Opole
tel. +48 77 451 19 87
www.opole.pl, mit@um.opole.pl
- **Paczków Centrum Informacji Turystycznej**
Wojska Polskiego 23, 48-370 Paczków
tel. +48 77 541 86 61
www.paczkow.pl, cit@paczkow.pl
- **Pokój Centrum Rozwoju i Promocji Turystyki**
1 Maja 26, 46-034 Pokój
tel. +48 77 469 30 32
www.cript-pokoj.pl, domkulturypokoj@entro.pl
- **Prudnik Punkt Informacji Turystycznej**
Dąbrowskiego 26, 48-200 Prudnik
tel. +48 77 887 02 00
www.schroniskomlodziezowe.prudnik.pl, schronisko@prudnik.pl
- **Turawa Punkt Informacji Turystycznej**
ul. Opolska 33, 46-050 Turawa
tel. +48 77 421 20 44
www.turawa.pl, gbpturawa@o2.pl

**Urząd Marszałkowski
Województwa Opolskiego**

ul. Piastowska 14

45-082 Opole

www.opolskie.pl

www.ksow.pl